stripgids 20

KAMAGURKA RUIKT HIER ONZIN!

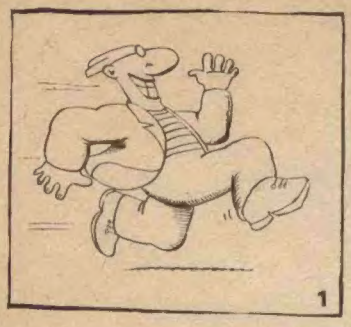

Inhoud

STRIPGIDS Nr. 20.
6e jg., Nr. 1, juni 1979.
Driemaandelijks tijdschrift.

UITGEVER:
Brabantia Nostra, Vogelenzanglaan, 3, Breda, Nederland.

Blz. 1: SNIF! HET RUIKT HIER NAAR KAMAGURKA. Door J. Smet.

Blz. 12: KAMAGURKA INTIEM, MAAR INTENS. Door J. Smet.
Heeft Kamagurka eksterogen? Masturbeert hij overdadig? Eet hij met mes en vork? Haalt hij de hoge C? Is ie met Sleen getrouwd? Allemaal vragen die in dit serieus maar zeer intens interview niet aan bod zullen komen.

Blz. 35: AANVULLENDE KUIFJE-BIBLIOGRAFIE. Door H. Brok.
Deze lijst van Nederlandstalige literatuur over Kuifje en Hergé, geput uit Hergé's eigen knipselarchief, vult deze uit Stripgids nr. 16 aan en vormt het sluitstuk aan de KUIFJE-INDEX, gestart in Stripgids nr. 10.

Blz. 38: DE VLAAMSE ONAFHANKELIJKE STRIPGILDE. Door J. Smet.
Een interview met Voorzitter Eddy Ryssack (de tekenaar van Brammetje Bram in Wham).

Blz. 43: STORM P. Door Hans Spa.
Robert Storm Petersen, de geniale Deense tekenaar, die niet langer onbekend mag blijven van Hans Spa in deze contreien.

Blz. 52: KIEKEBOE EN BAKELANDT. Door J. Smet.
Twee belangrijke Vlaamse stripseries eindelijk in album.

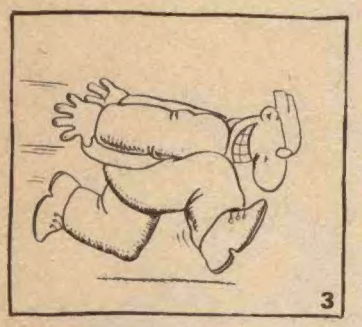

De auteurs blijven verantwoordelijk voor hun bijdragen.

Manuscripten, artikelen enz. te zenden aan het redactieadres.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd zonder toestemming van de uitgever.

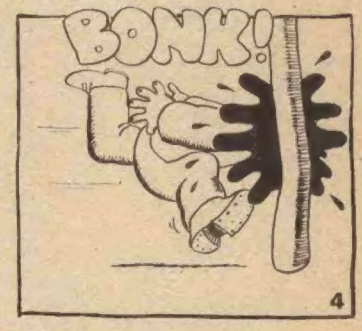

HOOFDREDACTIE:
J. Smet, Meirgorenstraat, 63,
2300 TURNHOUT, België.

EINDREDACTIE: K. Coenders.

OPMAAK: H. Leemans, Gent.

SNIF! Het ruikt hier naar KAMAGURKA!

Heet Kamagurka werkelijk Kamagurka ? (Nee, Luk Zeebroek, maar dat kan de beste overkomen – zoals hier het geval is)
Tekent hij dat allemaal zèlf ? (Ja, maar de duivel en zijn moer houden zijn handje vast)
Is hij vriendelijk jegens weduwen, wezen en tere vogeltjes die zich hebben bezeerd ? (En of. Hij kan er ùren om lachen)
Hoe oud is Kamagurka ? (Tweeëntwintig, maar vertel hèm niets; hij wist het al)

Allemaal vragen rond Kamagurka, het stripwonder dat plotseling uit de dorre Vlaamse bodem omhooggespoten is om daar dan, in dank, zijn wilde humor op te droppen. Zijn ziel ontleden past de wetenschap; een handvol universitaire teams is daar wel een tijdje zoet mee. Zolang, tot blijkt dat dit helemaal nièt om te lachen is maar integendeel bloedige ernst, een mes tot op het bot van het leven, bieden zijn strips u wellicht de lafenis waar u, kruipend door de woestijn van mediokriteit die ons omringt, zo'n nood aan had.
En als u zich verslikt, lacht Kamagurka.

Guy Mortier.

Guy Mortier, hoofdredacteur van Humo, tracht het publiek duidelijk te maken dat Kamagurka ernstig dient genomen te worden. Kama en J. Smet horen gespannen toe.

In 1978 had iedereen de mond vol van het Jaar van het Dorp, de val van de regering Tindemans, de Wereldbeker Voetbal, het overlijden van twee pausen, het drama Pollentier in de Ronde van Frankrijk en ... de definitieve doorbraak van Kamagurka.
Niemand stond versteld van het feit dat Kama de eerste plaats en 1.895 stemmen behaalde in de recentste Humo's agressieve pop poll, maar dat er meer dan 20.000 exemplaren van zijn bundeling strips en cartoons zouden verkocht worden overtrof de stoutste verwachtingen, zelfs van uitgever Kritak, die er vier drukken voor nodig had. Een tweede bundeling zal nu wel niet zo heel lang meer op zich laten wachten.
In 1978 werd één van 's lands jongste tekenaars bovendien gelauwerd met de Stripgids-Prijs en, enige weken later in oktober, met de Louis Paul Boon-Prijs. De Stripgids-Prijs, door dit tijdschrift ingesteld, wordt jaarlijks toegekend aan een Vlaams striptekenaar en/of stripscenarioschrijver, die verdienstelijk werk levert. Hiervoor vergaderde, reeds op 19 mei 1978, een jury bestaande uit W. Vandersteen, M. Sleen, F.-I. van Damme, M. Manderveld, K. Coenders en J. Smet. Tijdens een, door Kamagurka zelf zeer geanimeerde plechtigheid, waar o.m. de hoofdredacteur van Humo, de Heer Guy Mortier een hartelijk en amusant woordje sprak. en waarvan de hierbijgaande foto's getuigen, werd de laureaat op 6 oktober 1978 een speciale lino, gesneden door F.-I. van Damme, overhandigd.
Deze lino stelt een zwoegend striptekenaar voor die met de zweep wordt aangespoord door een naakte Medusa, uit wier hoofd het gevleugeld paard Pegasus ontsproot. Deze Griekse mythologische figuren symboliseren de inspiratie die voor vele striptekenaars, en vooral voor diegenen die gebonden zijn aan een dagelijkse publikatie in de krant, wel eens problemen kan vormen.
De kunstenaarsgroep H.A.M. (Honest Arts Movement) reikt jaarlijks de Louis Paul Boon-Prijs uit aan een kunstenaar in wiens werk de binding met de mens op de voorgrond staat.

Tijdens een poëtisch artistieke seance kreeg Kamagurka op 4 november 1978 een diploma, alsmede het symbolische gerookte hammetje uit handen van de nu helaas overleden L. P. Boon. Kama's werk werd en wordt dus niet alleen graag gelezen door het publiek maar werd eveneens, en lang voor de bundeling " Het ruikt hier naar onzin " op de markt verscheen, door stripspecialisten en kunstenaars relevant bevonden. De meningen over het werk van Kamagurka lopen nochthans nogal sterk uiteen, en blijkbaar laat het niemand, die ermee in aanraking komt, onverschillig. Het soms schrijnend beeld dat Kama van onze samenleving ophangt en zijn levenshouding tout-court, wordt door velen als nihilistisch, negatief en door sommigen als " links " geinterpreteerd. Dit laatste mede onder invloed van Humo, het blad waarin de meeste van zijn strips verschijnen.
In een artikel verschenen in De Nieuwe Boeken (een bijlage bij De Nieuwe van 26 januari 1979) dat de onthullende titel " Kamagurka kan niet tekenen " meekreeg, heeft een anonieme redacteur (die later door J. Anthierens in Knack van 2 mei 1979 als Marc Grammens zou ontmaskerd worden) het over de verbijstering van een zeker soort linkerzijde. Hij verwijt Kamagurka dat hij zich niet politiek engageert en dat zijn werk slechts " een niveauloze ellende " is, " die buiten elke politieke relevantie staat, en die bijgevolg niet links kan zijn, want de apolitieke houding is er nooit een die de linkerzijde kan goedkeuren ". Iets eerder verklaart diezelfde verbijsterde man dat " de linkerzijde in een kapitalistische maatschappij het uitsluitend moet hebben van de ernst van haar optreden en dat het alternatief voor ernst gewoon is dat de linkerzijde niet bestaat ". M.a.w. Grammens verwijt Kamagurka dat zijn humor niet " ernstig " is en bijgevolg niet " links " genoeg. En omdat Kama in zijn ogen een nep-artiest is (waarmee hij zich boven de eruditie van de reeds genoemde jury stelt), meent hij de politieke visies en de kritische zin van een bepaald soort linkerzijde, die Kama wel naar waarde weet te schatten, globaal te kunnen aanvechten. Grammens zou zijn rivalen ook best het recht op lachen willen ontzeggen.

haha

De beweringen en de naieve veroordeling door Grammens wordt in het hierboven geciteerde nummer van Knack door J. Anthierens gevat weerlegd, die tot de conclusie komt dat Grammens gewoon via Kamagurka Humo wou treffen. En hij heeft natuurlijk gelijk. " Humo " heeft Kama overigens nooit als een paard voor de " linkse wagen " gespannen en weet wel dat deze " bohémien-artiest" zich niet zo gauw achter enige partijgebonden " linkse vlag " zal scharen. Kama is zeer persoonlijk maar niet politiek geëngageerd bij zijn werk.
In Vlaanderen blijkt Humo een geschikt medium voor Kamagurka te zijn en in de loop der laatste jaren lijkt er een zekere symbiose te zijn ontstaan, maar die zou door een andere samenloop van omstandigheden misschien niet, of in een ander medium tot stand kunnen gekomen zijn. Kama's " linkse " reputatie zou er niet minder om zijn geweest. Het welverdiende succes heeft Kama vooral aan zichzelf te danken en aan de openhartigheid waarmee hij steeds opnieuw zijn blanco tekenvel bewerkt. Grammens moet Kama's particulariteit niet veroordelen en hem niet verwijten dat hij enkel zichzelf wil zijn en blijven in zijn kunst.

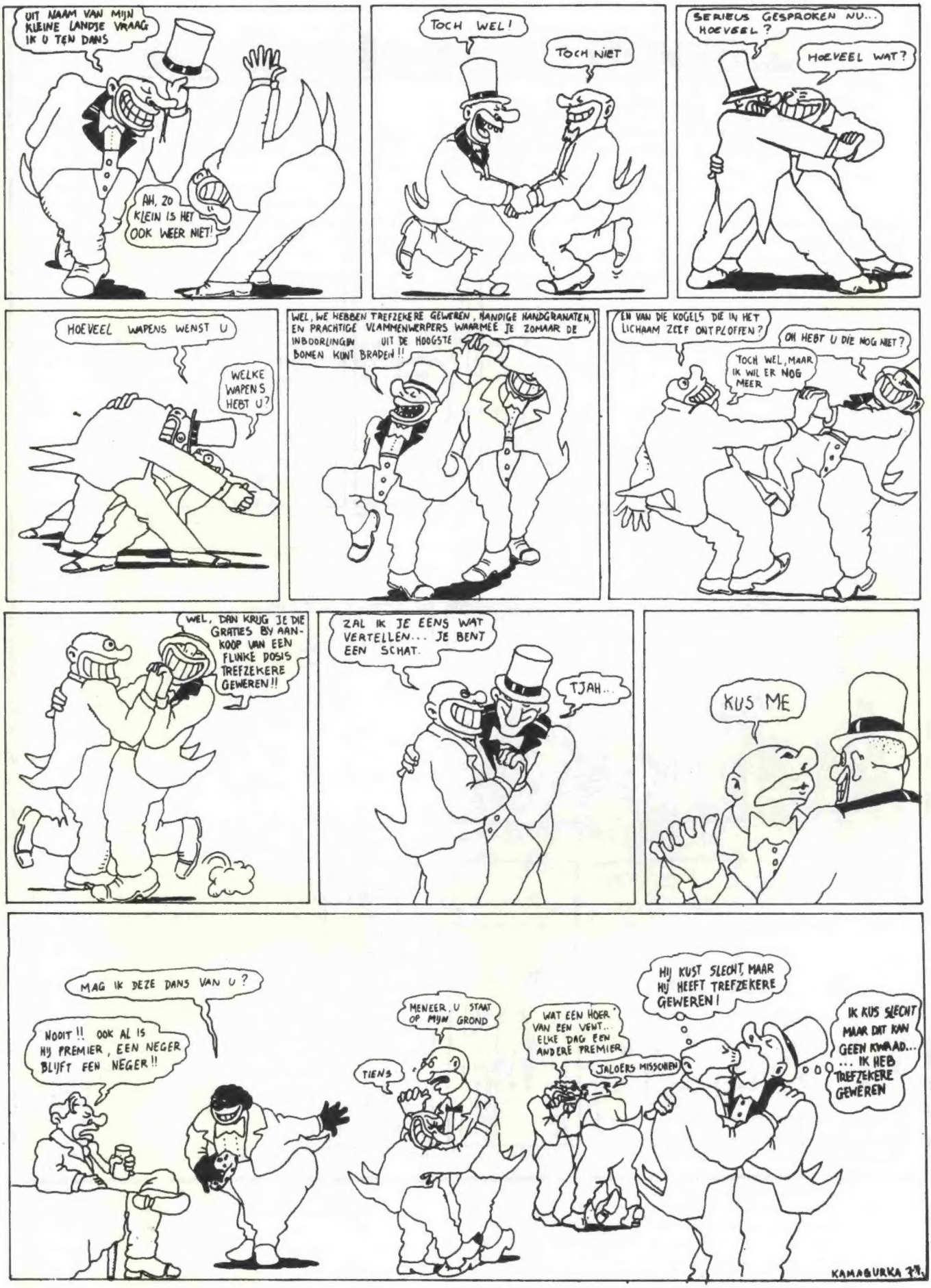
UIT NAAM VAN MIJN KLEINE LANDJE VRAAG IK U TEN DANS
AH, ZO KLEIN IS HET OOK WEER NIET!
TOCH WEL!
TOCH NIET
SERIEUS GESPROKEN NU... HOEVEEL?
HOEVEEL WAT?
HOEVEEL WAPENS WENST U
WELKE WAPENS HEBT U?
WEL, WE HEBBEN TREFZEKERE GEWEREN, HANDIGE HANDGRANATEN, EN PRACHTIGE VLAMMENWERPERS WAARMEE JE ZOMAAR DE INBOORLINGEN UIT DE HOOGSTE BOMEN KUNT BRADEN!!
EN VAN DIE KOGELS DIE IN HET LICHAAM ZELF ONTPLOFFEN?
OH HEBT U DIE NOG NIET?
TOCH WEL, MAAR IK WIL ER NOG MEER
WEL, DAN KRIJG JE DIE GRATIES BIJ AANKOOP VAN EEN FLINKE DOSIS TREFZEKERE GEWEREN!!
ZAL IK JE EENS WAT VERTELLEN... JE BENT EEN SCHAT.
TJAH...
KUS ME
MAG IK DEZE DANS VAN U?
NOOIT!! OOK AL IS HIJ PREMIER, EEN NEGER BLIJFT EEN NEGER!!
MENEER, U STAAT OP MIJN GROND
TIENS
WAT EEN HOER VAN EEN VENT... ELKE DAG EEN ANDERE PREMIER
JALOERS MISSCHIEN
HIJ KUST SLECHT, MAAR HIJ HEEFT TREFZEKERE GEWEREN!
IK KUS SLECHT MAAR DAT KAN GEEN KWAAD... ... IK HEB TREFZEKERE GEWEREN
KAMAGURKA 79.

Zappa in zoeloeland

De nieuwste Humo-medewerker heet **Zappa** (néé, de èchte ditkeer). Frank zelf heeft de tekstballonnetjes ingevuld bij de hierbij afgedrukte strip-zonder-woorden die Kamagurka hem vóór zijn biezonder knap konsert (van **Zappa**, dus, tiens) in Vorst-Nationaal overhandigd had. De vertaling is van Kama, en volgende week komt **Eddie Cochran** aan de beurt, tenminste als **Elisabeth Brown** hem tijdig te spreken krijgt.

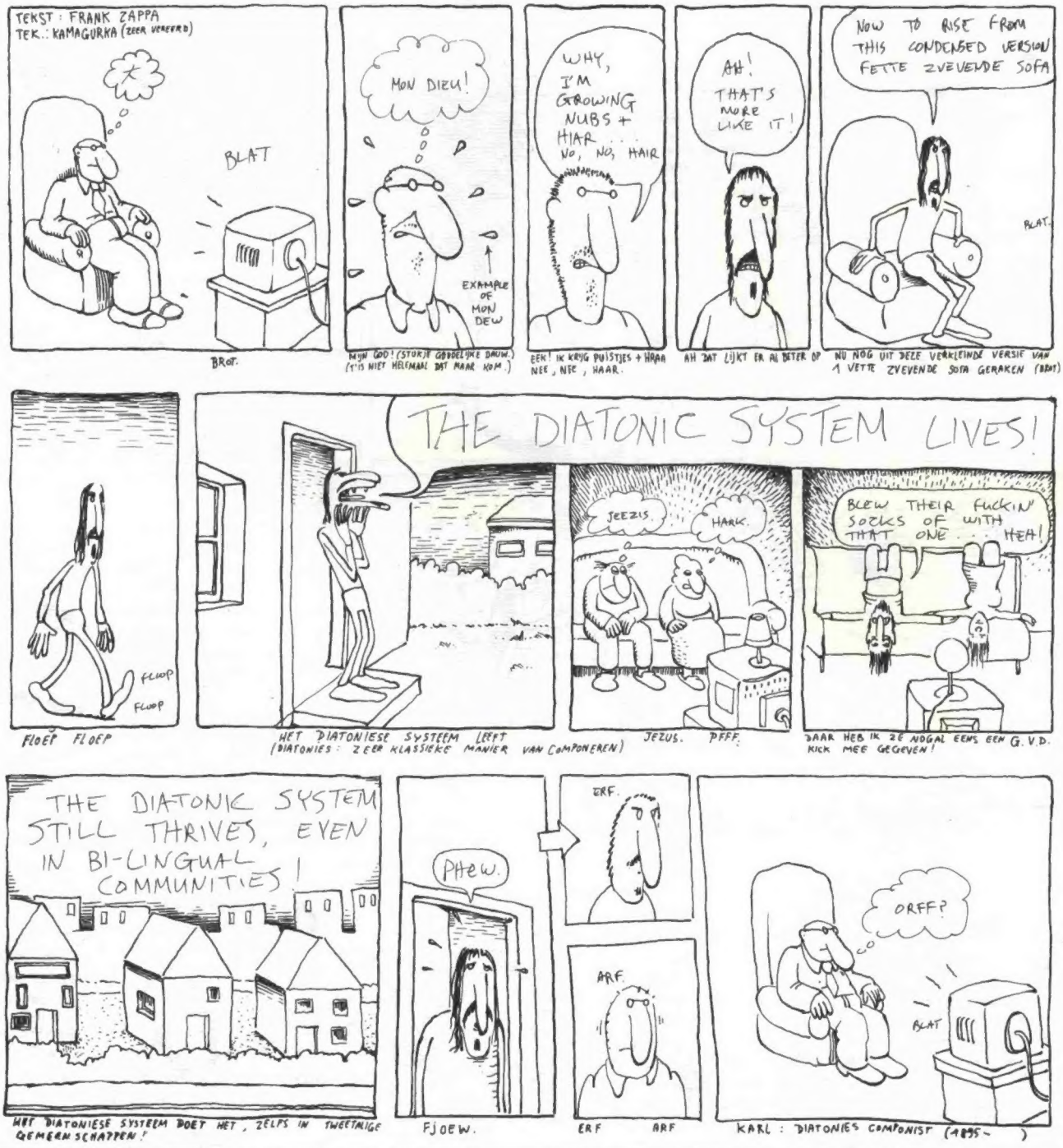
TEKST: FRANK ZAPPA
TEK.: KAMAGURKA (ZEER VEREERD)
BLAT
BROT.
MON DIEU!
EXAMPLE OF MON DEW
MIJN GOD! (STOM)E GODDELIJKE DAUW.
(T'IS NIET HELEMAAL DAT MAAR KOM.)
WHY, I'M GROWING NUBS + HIAR
NO, NO, HAIR
EEN! IK KRIJG PUISTJES + HAAR
NEE, NEE, HAAR.
AH! THAT'S MORE LIKE IT!
AH DAT LIJKT ER AL BETER OP
NOW TO RISE FROM THIS CONDENSED VERSION FETTE ZVEVENDE SOFA
BLAT.
NU NOG UIT DEZE VERKLEINDE VERSIE VAN 1 VETTE ZVEVENDE SOFA GERAKEN (BAH)
FLOEP
FLOEP
FLOEP FLOEP
THE DIATONIC SYSTEM LIVES!
HET DIATONIESE SYSTEEM LEEFT
(DIATONIES: ZEER KLASSIEKE MANIER VAN COMPONEREN)
JEEZIS.
HARK.
JEZUS. PFFF.
BLEW THEIR FUCKIN' SOCKS OF WITH THAT ONE... HEA!
DAAR HEB IK ZE NOGAL EENS EEN G.V.D. KICK MEE GEGEVEN!
THE DIATONIC SYSTEM STILL THRIVES, EVEN IN BI-LINGUAL COMMUNITIES!
HET DIATONIESE SYSTEEM DOET HET, ZELFS IN TWEETALIGE GEMEENSCHAPPEN!
PHew.
FJOEW.
ERF.
ARF.
ERF ARF
ORFF?
BLAT
KARL: DIATONIES COMPONIST (1895-)

Hij zou evengoed een koe kunnen verwijten dat ze alleen maar melk geeft. Kamagurka is populair geworden door zijn sterke persoonlijkheid die inderdaad geregeld aandacht voor zich opeist. Hij deelt geen speldeprikjes uit maar kerft diepe gapende wonden " tot op het bot van het leven " zoals Mortier het op de omslag van Kama's boek uitdrukte. En des te dieper hij kerft, des te dieper wortelt de kanker die hij bloot wil leggen. Kama onthutst, verbouwereert en shockeert omdat hij cynisch, rauw, wreed en maniakaal is, maar hij is bovenal een humorist die via zijn zeer persoonlijk geëngageerde absurde en daardoor onschuldige humor, de mensen gewoon aan het lachen wil brengen. Hij wil zijn lezers zelfs niet uitdrukkelijk tot nadenken stemmen. Kamagurka is in wezen anarchistisch, maar men hoeft er ook geen bedoelingen achter te zoeken. De enige utopie die hij uiteindelijk, maar zeker niet expliciet nastreeft, is de leefwereld waarin zijn humor, sarkasme en cynisme geen voedingsbodem meer hebben en waarin humor nog enkel in de meest naieve en onschuldige vorm betekenis kan hebben. Een wereld waarin niemand nog geshockeerd hoeft te worden.
Een Aards Paradijselijke wereld waarin de mensen elkaar met rust laten, waarin hen niets ergs kan overkomen en waar niemand nog iets op aan te merken heeft. Tot zolang echter zal Kama's humor een barometer blijven voor allerhande ellenden waarmee de mens gekonfronteerd kan worden. Ellenden die Kama in zotte zinloze absurditeiten wil weglachen.
Wie Kamagurka precies is kan ik uiteraard niet zo maar omschrijven. Daarover vertelt zijn werk u allicht meer. Alhoewel : " zijn ziel ontleden past de wetenschap ", schreef Mortier op de omslag van Kama's boek, en " een handvol universitaire teams is daar wel een tijdje zoet mee ".
Zijn curriculum vitae helpt hen misschien wat op weg.

K

Kama's echte naam is Luc Charles Zeebroek, bekomen op 5 mei 1956 te Nieuwpoort. Het pseudoniem werd hem spontaan ingegeven toen hij op een dag met een kameraad aan het strand allerhande namen in het zand schreef. Het heeft dus geen werkelijke, maar mogelijk toch wel een mystieke betekenis. Kama genoot een opleiding aan het H.R.I.T.O., Afdeling Sierkunsten, te Brugge. Hierna volgde hij animatie aan de Academie te Gent maar kon deze opleiding niet voleindigen omdat hij meer en meer begon te publiceren. Kama koesterde van jongsaf aan de ambitie om cartoonist te worden. In een mooi gedrukt boekje, getiteld Verloren Inkt, uitgegeven in eigen beheer in 1973 en verspreid op zo'n 500 exemplaren werden zijn jeugdzonden vermenigvuldigd. Het werk bevatte gedichtjes, cartoons en korte stripjes getekend onder het pseudoniem Fraluc. In twee langere stripverhalen werd Pummel, een niet al te schrandere held, zoon van een zekere Albertus Eensteen, (lees : Einstein), ten tonele gevoerd. Op de achterflap van dit boekje schreef Ronald Desnerck o.m. : " Dank zij zijn tekenkunst kan Luc Zeebroek gemakkelijk in het absurde vluchten ". En verder : " Hij dwaalt graag in het irrationele, het mystische, de sagenwereld, en het vergankelijke doet hem huiverend lachen ". Het boekje, getekend op 16 à 17-jarige leeftijd is inderdaad reeds een voorbode voor Kama's latere werk en indien we aannemen dat hij niet verleert maar bijleert, een bewijs dat hij wel degelijk goed kan tekenen.
Later in 1973 zou Kama nog samen met enige vrienden waarbij Frank Nuyts, Daniël en Joëlle Servais, drie nummers van Appendiks, het blad der kannibale fijnproevers, gepolykopieerd uitgeven. Hierin gebruikte de 17-jarige reeds zijn pseudoniem Kamagurka. In 1977, toen Kama al enige bekendheid had verworven, verschenen nog twee nummers van Proopr in eigen beheer. Hierin werd werk van o.a. Pirana, Ever Meulen, Hec Leemans, Pjotr Confusius opgenomen. Voor deze laatste tekenaar schreef Kamagurka ook de teksten van De avonturen van Alfreda die in het dagblad Vooruit verschenen in 1978.
Zijn eerste opdrachten werden in 1972 voor De Zeewacht uitgevoerd. Andere bladen waaraan hij sporadisch meegewerkt heeft zijn Eksit (1974-75), Kick (1975), Vrede (1975-77), Knack (1 kartoen in 1975), De Stoeten Ostendenoare, Vooruit (1977) ...

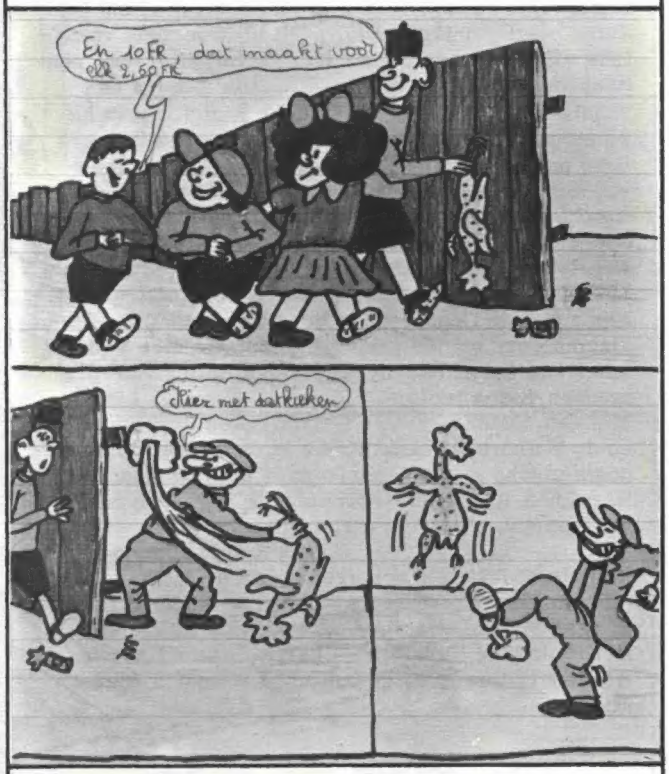

In zijn prilste jeugd kopieerde Kamagurka strips van Sleen.

Een jeugddroom werd verwezenlijkt in het nummer 1901 van Robbedoes. Luc beantwoordde hiermee echter slechts de uitdaging van Tillieux, een tekenaar die hij zeer bewonderde en geregeld ging opzoeken, en die beweerde dat hij nooit een Robbedoestekenaar zou kunnen worden. Het was een stripje voor de rubriek Vrij Vel ; een ventje sloeg meisjes neer op straat en sneed hen de geslagen builen af voor zijn privé-bultenverzameling. In het bedenken van cynische absurde grappen zou Kamagurka spoedig een grootmeester worden. Hij trad hiermee in het spoor van tekenaars als Don Martin, undergroundtekenaar Robert Crumb, die een grote invloed op hem heeft uitgeoefend, en vooral in dat van verschillende tekenaars van Hara-Kiri, Le Journal Bête et Méchant, zoals Wolinski, Reiser, Gébé, Fournier enzovoort. De lineair bewust vereenvou-

digde tekenstijl die men bijvoorbeeld ook bij Wolinski en Reiser terug vindt is uiterst geschikt voor satirische strips omdat daardoor de idee en de 'spirit' die in de tekst vervat ligt, direkter overkomt bij de lezer. Een suggestief beeld zou immers storend werken en aan de bedoeling voorbijgaan.
Op zijn zestiende ontmoette hij Gébé in Parijs, die zijn tekeningen bekeek en hem vertelde dat hij ze nog een beetje zotter moest maken, een raadgeving die veel indruk op hem maakte en die hij niet in de wind heeft geslagen. Sedert 1976 verschijnen Kama's strips dan ook in Hara-Kiri en andere uitgaven van de Edition du Square. In Charlie-Hebdo startte hij sedert nr. 402, 1978, de rubriek La Belgique comme si vous y étiez, gebaseerd op allerhande, maar meest stompzinnige aktualiteiten uit België. Klaarblijkelijk kwam Kama tot de vaststelling dat de realiteit zijn stoutste fantasieën (zelfs die van hem) overtreft. Anderzijds wil hij door absurde dingen te tekenen de realiteit sterker doen aanvoelen of aantonen hoe verschrikkelijk deze wel is.
Naast Tillieux en Gébé speelde Ever Meulen een belangrijke rol in Kama's leven omdat die hem bij Humo heeft geintroduceerd. Dit blad vormde vanaf 1975 zijn voornaamste publikatiebron. Hiervoor realiseerde hij naast talloze wekelijkse mopjes en ongetitelde gagplaten De Familie Knurf, typische kleingeestige vertegenwoordigers van een burgerlijke maatschappij ; Patient Peters, belevenissen van een ten dode opgeschreven zieke (Kamagurka werd op 6- en 9-jarige leeftijd aan de voeten geopereerd) ; Telekaster T.T.T. een cynisch ventje ; Frustro ; Bill Zill enzovoort. Vanaf nr. 1939, 3 nov. 1977 duikt onder de rubriek van Maerlantstraat 23, zijn adres in Gent, het personage van Bert Vanderslagmulders op, de grootste idioot die men zich maar kan indenken, de verpersoonlijking van alle mensen, Kama incluis.
Met een recente kreatie Willy Toeter Vercomputer en de Bloedraket haakt Kama in op de vooroorlogse nostalgische gekke Amerikaanse stripreeksen van Herriman, Knerr, en voornamelijk Segar, de auteur van Popeye.

Ondertussen vonden Kama's bedenksels ook gretig afname in Nederland. (Tante Leny presenteert, Talent, Inkt, Gummi, Haagse Post, De Vrije Balloen, NRC Handelsblad), in Frankrijk (Hara-Kiri, Charlie Hebdo, Charlie, Bédé, Surprise), en in Duitsland (Pardon, Slapstick).

J. Smet.

Opgave van de belangrijkste getitelde gagplaten van Kama in Humo.

- Gemeenschappelijk vervoer, zoveel voordeliger (nr. 1856)
- De Familie Knurf (1866, 1868)
- Petra (1874 t/m 1879)
- Bill Zill als zeepkoning (1879)
- Voor rust en vrede in huis (1884)
- Telekaster Teeteetee (1890, 1892, 1893)
- Ongezonde mededeling (1895)
- Patient Peters (1894, 1896, 1897, 1900, 1904)
- Zappa in Zoeloeland (1901)
- Avonturen in een extra intiem kamertje (1909)
- Jongens en wetenschap (1951)
- Dringend (1952)
- Hotel le restaurent (1977)
- Het volk moet ook geteld worden (1988)
- Bobo bij de negers (1989)
- Tante Ida (1989)
- Soms (1991)
- Omslag Humo (1993)
- 1979 (2000)
- Nieuwjaar voor een smeerlap (2000)
- De Heer Vandertelefoon denkt dat hij een salon is (2002)
- De familie Tronbonezele over de kwaliteit en de kwantiteit van de perversiteit (2003)
- Te laat (2004)
- Koning winter regeert (2007) (= een afl. van La Belgique comme si vous y étiez)
- Willy Toeter Vercomputer en de Bloedraket (2013 t/m 2015) (1e deel)
- De wondere wereld der zotten (2008)
- De wendero wereld der zetton (2011)
- De zwondere wereld der otten (2012)

BERT VANDERSLAGMULDERS.

- Van Maerlantstraat 23 (1939 t/m 1950)
- Bert Vanderslagmulders in de herinneringskamer (1961)
- Bert in bed (1967)
- Bert Vanderslagmulders in Bert maakt het gezellig (1971)
- Bert schrijft over kaas (1986)
- De nieuwe avonturen van Bert Vanderslagmulders getiteld : Berts eerste studiejaren (2000)
- Inmiddels bij Bert Vanderslagmulders (2000)
- Het lijden van de oude Bert (2012)
- Ook Bert is soms erg eenzaam (2018)

WIELDA de WOLK & Co

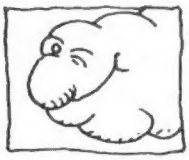

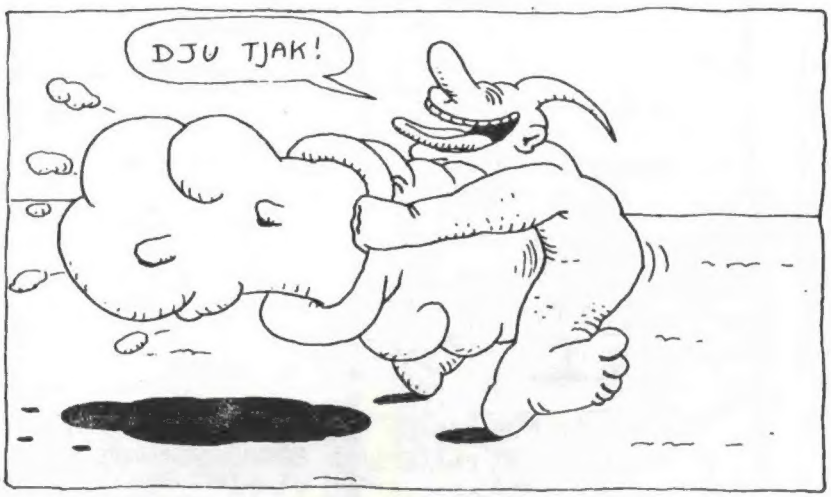

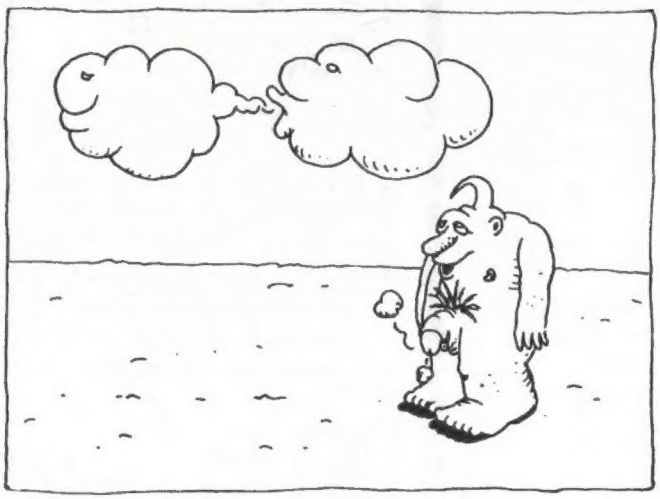

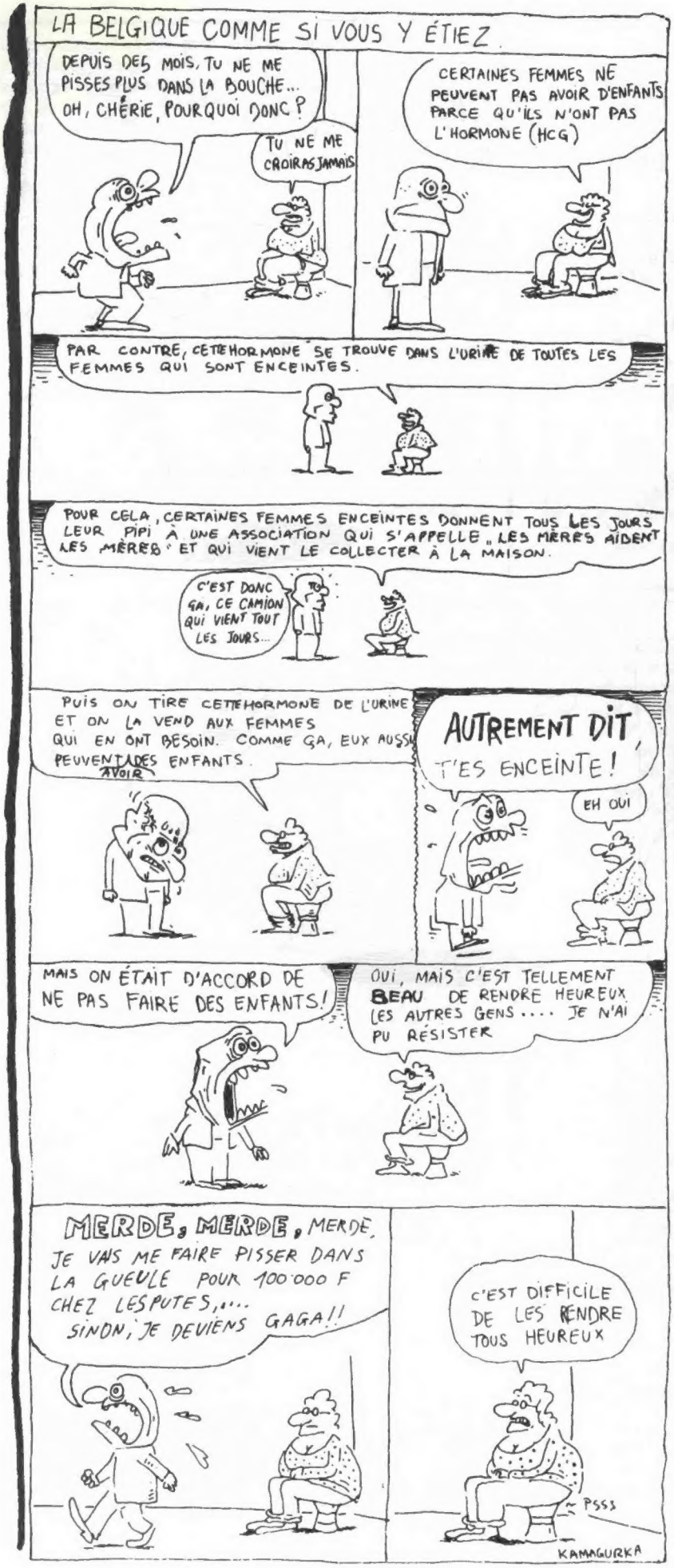
LA BELGIQUE COMME SI VOUS Y ÉTIEZ.
DEPUIS DES MOIS, TU NE ME PISSES PLUS DANS LA BOUCHE... OH, CHÉRIE, POURQUOI DONC ?
TU NE ME CROIRAS JAMAIS
CERTAINES FEMMES NE PEUVENT PAS AVOIR D'ENFANTS PARCE QU'ILS N'ONT PAS L'HORMONE (HCG)
PAR CONTRE, CETTE HORMONE SE TROUVE DANS L'URINE DE TOUTES LES FEMMES QUI SONT ENCEINTES.
POUR CELA, CERTAINES FEMMES ENCEINTES DONNENT TOUS LES JOURS LEUR PIPI À UNE ASSOCIATION QUI S'APPELLE „LES MÈRES AIDENT LES MÈRES" ET QUI VIENT LE COLLECTER À LA MAISON.
C'EST DONC ÇA, CE CAMION QUI VIENT TOUT LES JOURS...
PUIS ON TIRE CETTE HORMONE DE L'URINE ET ON LA VEND AUX FEMMES QUI EN ONT BESOIN. COMME ÇA, EUX AUSSI PEUVENT AVOIR DES ENFANTS.
AUTREMENT DIT, T'ES ENCEINTE!
EH OUI
MAIS ON ÉTAIT D'ACCORD DE NE PAS FAIRE DES ENFANTS!
OUI, MAIS C'EST TELLEMENT BEAU DE RENDRE HEUREUX LES AUTRES GENS.... JE N'AI PU RÉSISTER
MERDE, MERDE, MERDE, JE VAIS ME FAIRE PISSER DANS LA GUEULE POUR 100 000 F CHEZ LES PUTES,.... SINON, JE DEVIENS GAGA!!
C'EST DIFFICILE DE LES RENDRE TOUS HEUREUX
PSSS
KAMAGURKA

LA BELGIQUE comme si vous y étiez.

19 OCTOBRE.

DEPUIS PLUS D'UNE SEMAINE, LE GOUVERNEMENT BELGE EST TOMBÉ ET PERSONNE EN BELGIQUE SAIT **PRÉCISÉMENT** POURQUOI.

(UN ÉTUDIANT DES SCIENCES POLITIQUES)

C'EST À CAUSE DES ACCORDS D'EGMONT, MAIS JE NE PEUX PAS VOOS EN DIRE PLUS CAR JE.... JE... AH... JE.... JOUIS! AAHAAA!!

ON A EN EFFET PLUS D'INTÉRÊT DE SE BRANLER QUE D'ESSAYER DE COMPRENDRE QUELQUE CHOSE À LA POLITIQUE BELGE

C'EST POURRI, C'EST TOUT CE QUE JE SAIS

SI UN MINISTRE EST INTERVIEWÉ, IL PARLE COMME ÇA... (PAR EXEMPLE TINDEMANS).

POUVEZ-VOUS NOUS DIRE QUELQUES MOTS SUR LES PROBLÈMES DU GOUVERNEMENT, M. LE PREMIER MINISTRE?

DES PROBLÈMES?! QUELS PROBLÈMES?

à la Peeters

LA SEULE CHOSE QU'ON A RETENUE APRÈS UNE SEMAINE DE DISCUSSIONS ET D'INTERVIEWS, C'EST QU'ON NE DOIT PAS PERDRE LA TÊTE ET QU'ON NE PEUT PAS NOUS LAISSER EMMENER DANS UNE AVENTURE DE GAUCHE NI DE DROITE (TINDEMANS)

CAR ON EST EN TRAIN DE VIVRE UNE TRÈS BELLE AVENTURE DU CENTRE!

JAJA NON NON

KAMAGURKA

La Belgique comme si vous y étiez.

C'EST LE PRINTEMPS, ET CELA VEUT DIRE QUE TOUS LES JEUNES HOMMES BELGES ET SAINS PERDENT LEURS PETITE BITE-D'HIVER POUR UNE NOUVELLE BITE-DE-PRINTEMPS.

SUITE À LA GRANDEUR DE LEUR PÉNIS, LES JEUNES HOMMES NE VOIENT PAS BIEN OÙ IL VONT. AINSI LA MAJORITÉ MEURT DANS DES ACCIDENTS.
IL Y A AUSSI DES JEUNES HOMMES QUI JOUISSENT DANS LA RUE. CELA VEUT DIRE QUE LEUR ESPRIT N'ÉTAIT PAS PUR. LES GENS À QUI LA FAÇADE A ÉTÉ SALIE PAR LE SPERME PEUVENT DÉCIDER DU SORT DES JEUNES HOMMES.

SEUL CEUX QUI ATTEIGNENT LA FORÊT ET JOUISSENT PAR L'EXCITATION DU CONTACT AVEC LES FRAÎCHES FEUILLES DE PRINTEMPS SUR LEUR GLAND, SERONT DÉCLARÉS HOMME !

P.S. UNE FOIS HOMME, LEUR BITE DEVIENT DE NOUVEAU PETITE.

LA BELGIQUE COMME SI VOUS Y ÉTIEZ.

LES BELGES NE FÊTENT PAS LE NOUVEL AN...

ET QUAND NOUS NOUS LEVONS LE MATIN

LA BELGIQUE COMME SI VOUS Y ÉTIEZ....

IL Y A QUELQUES MOIS, JE VOUS AI PARLÉ D'UN GANG DE FLICS (11) QUI ÉTAIENT ARRÊTÉS À ELSENE (BRUXELLES) POUR CAMBRIOLAGE. LEUR CHEF ÉTAIT SILLY DELRONGE, LA FEMME FLIC QUI, PLUS TARD, A PORTÉ PLAINTE PARCE QU'UN INSPECTEUR DE POLICE L'A VIOLÉE.

MERCREDI LE 13 DÉCEMBRE, LE PROCÈS A COMMENCÉ. IL Y AVAIT 7 AGENTS D'ARRÊTÉS DE PLUS, DONC 18 AU TOTAL. LES FLICS, TOUJOURS FIDÈLES À LEUR INSTINCT, S'ACCUSAIENT ENTRE EUX...

PARMI LES NOUVEAUX ARRÊTÉS, IL Y AVAIT LE FRÈRE DE SILLY DELRONGE (le seul bourgeois) ET SON PÈRE, QUI À ÉTÉ LONGTEMPS COMMISSAIRE D'ELSENE..
LE PÈRE DÉNIE TOUT

ET POURTANT, IL DEVAIT Y AVOIR UNE AIMABLE ATMOSPHÈRE QUELQUES ANNÉES AUPARAVANT CHEZ LA FAMILLE DELRONGE...

LORSQUE JE SERAI GRAND, JE VAIS DEVENIR POLICIER COMME PAPA!
OUI! ET ENSEMBLE, ON VA LES ARRÊTER TOUS!
MOI AUSSI
N'EST-CE PAS MAMAN
MAIS OUI
KAMAGURKA

Kama voor de kamara

Toen Kama enige bekendheid begon te genieten als zanger bij de pseudo-punkgroep Kamagurka en de Dachau Dollies gaf hij er de brui aan. De muziek begon te veel van zijn tijd in beslag te nemen en zijn strips gingen er onder lijden. Zijn laatste optreden, in zaal Cercle te Gent op 30 november 1978, georganiseerd door Rock Against Fascism, die de strijd tegen racisme en fascisme willen verbinden met Rock 'n Roll, verwekte wel enige sensatie.

De organisatoren oordeelden het nodig Kama het zingen te beletten door het uitschakelen van de technische zanginstallatie. Kama zou de Dolle Mina's beledigd hebben door zijn obsceen gedrag op de scène met een bewonderaarster. Kama, die iedere vorm van censuur veroordeelt werd hier het zwijgen opgelegd door een anti-fascistische groep die, zo schrijven ze zelf, reageert tegen "een grijze onpersoonlijke maatschappij waar je je bek niet meer kunt opentrekken". (Humo nr. 2001). Kama, die een hekel heeft aan allerhande wereldhervormers wordt op een anti-fascistische meeting op een fascistoïde manier aan banden gelegd. Het rook daar dus zeer sterk naar onzin. Lit.: Humo nr.1997, 2001, 2002.

Ter gelegenheid van de uitreiking van de Stripgids-Prijs op 6 oktober 1978 zorgde Kamagurka voor enige onverwachte animatie in het Cultureel Centrum te Turnhout. Hij vernielde er zijn enigste schilderij. Eerst sloop hij wat geheimzinnig om het kunstwerk heen en wekte stellig de indruk dat hij iets in het schild voerde, maar voor de zaalwachters het beseften sloeg hij plots tot grote consternatie van de talrijke omstaanders, maniakaal toe.Op de foto zien we hoe hij berouwvol en nerveus de met een pentel aangerichte schade hopeloos tracht te herstellen. De gemoederen waren toen al wat bedaard. Alhoewel: toen Kama daarna tot de verkoop per Amerikaans afbod overging bleven de reeds doorstane emoties doorwerken, en niemand nam de gelegenheid te baat om het toch nog waardevolle schilderij tegen zelfs maar de belachelijke prijs van 1,-fr. aan te kopen.

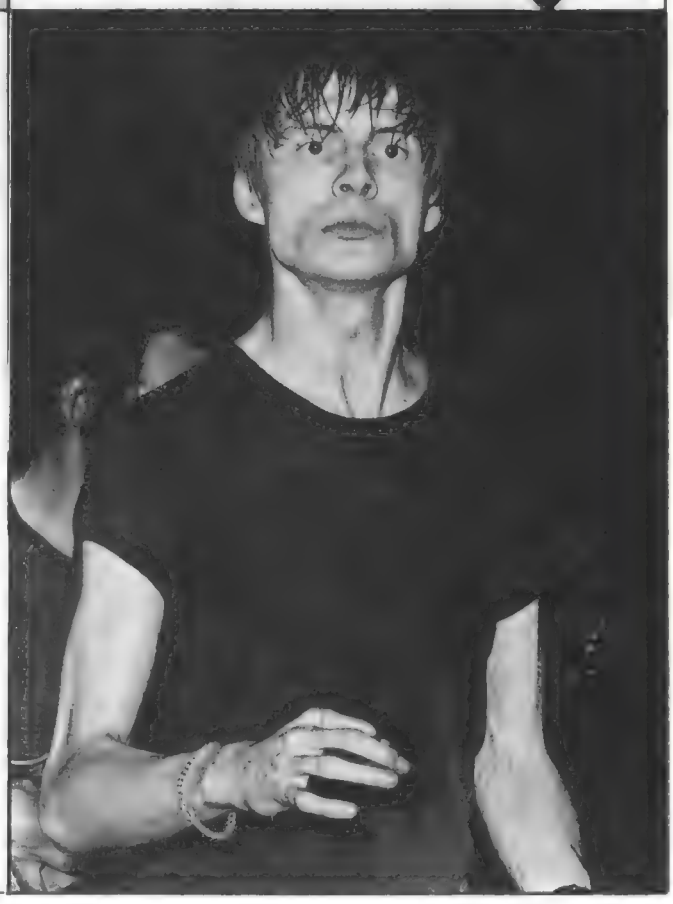

fff;

Een dolgelukkige Kamagurka toont zijn net in ontvangst genomen prijs.

Kama spreekt een dankwoordje uit. Hij was, zo zei ie, zeer beroerd.

Stripgids-Prijsuitreiking.

KAMAGURKA: &?!£$%

intiem, maar intens!

-Hoe is het allemaal begonnen ?

Ziehier mijn stripleven. In den beginne las ik Bolleke en ook wel De Lustige Kapoentjes van Marc Sleen. Dit sprak mij zodanig aan dat ik zelf een beetje Bolleke werd. Ik bootste Bolleke na en deed dezelfde stommiteiten, zoals sneeuwballen op de centrale verwarming leggen. En met mijn kameraden, die zoveel mogelijk op De Lustige Kapoentjes moesten lijken, bouwde ik een clubhuis of wat daarvoor kon doorgaan. Mijn wereld, de wereld waarin ik werkelijk leefde, beantwoordde geenszins aan de wereld waarin Bolleke leefde. Bolleke had geen haar ; ik wel. Bolleke sprak met Sinterklaas terwijl ik helemaal niet op die manier met hem kon spreken. Ik herkende in hem mijn leraar. M.a.w. ik begon heel vlug in te zien dat de wereld waarin ik leefde een valse wereld was in vergelijking met de stripwereld en dat deze laatste veel plezieriger was dan de realiteit waarin ik als kind leefde. De werkelijkheid was altijd veel wreder. De berispingen en de straf die ik van politie-agenten kreeg wanneer ik in Nieuwpoort in de vaart ging zwemmen, kwamen harder aan dan de vermaningen van de champetter, een tonronde figuur waarmee de Lustige Kapoentjes nog konden lachen. Daarom trachtte ik de stripwereld zoveel mogelijk na te bootsen en wanneer ik bijvoorbeeld ziek was, dan las ik dezelfde strips als Bolleke, wanneer hij ziek was. Die neiging om zich in de strips in te leven is eigen aan ieder kind, geloof ik. Ik kreeg echter ook de behoefte om zelf strips te tekenen en ik begon Bolleke en De Lustige Kapoentjes te kopiëren. Later kwamen daar Suske & Wiske, Nero, Robbedoes en zelfs Oktaaf Keunink van Marc Sleen, waarvan ik toevallig een album bij een familielid had gevonden, bij. Mijn stripwereld werd steeds maar groter en belangrijker. Ik geraakte er niet meer van los en toen ik een jaar of twaalf was begon ik ook eigen strips te maken.

En op het atheneum te Oostende, waar ik school ging, verkocht ik tekeningetjes tegen 1 franc per stuk. Inmiddels leerde ik ook het Franse blad Pilote kennen. Het eerste nummer dat ik in handen kreeg was een speciaal nummer over bloed. Ik vond het een fantastisch tijdschrift en de strips die er in stonden spraken mij veel meer aan dan de strips die ik tot dan toe had gekend, omdat zij veel dichter bij de werkelijkheid stonden. Ze waren om zo te zeggen even grof als de wereld waarin ik leefde. Daarom begon ik kinderstrips kinderachtig te vinden en tekende ik meer en meer op de manier van Pilote. Nog later ontdekte ik Hara-Kiri en toen had ik wel echt het gevoel dat de foto's, teksten en tekeningen die in dat blad stonden mijn wereld het meest benaderden. Vanaf dat ogenblik ben ik werkelijk losgebarsten en tekende ik de smerigste en vieste dingen. Ik was immers nog in mijn puberteitsjaren.

kamagurka

GEEF DIE BLOEMEN AAN MOEDER
EN WEES VRIENDELIJK, WANT ZE ZAL NIET LANG MEER LEVEN!
EN INDIEN ZE AL DOOD ZOU ZIJN BRENG DAN DE BLOEMEN TERUG
MAMA?
HOOR JE MY?
IK HEB BLOEMEN VOOR JE MEEGEBRACHT
EN GOED DAT ZE RUIKEN!
IK ZAL ZE EEN BEETJE IN JE MOND STEKEN, ANDERS ZULLEN ZE VERSLOKKEREN
AAAARG
ARG
AAARG
!
SKWATSJ!
MAMA IS DOOD EN IK HEB DE BLOEMEN TERUG MEEGEBRACHT
BRAVE JONGEN
KMGRK

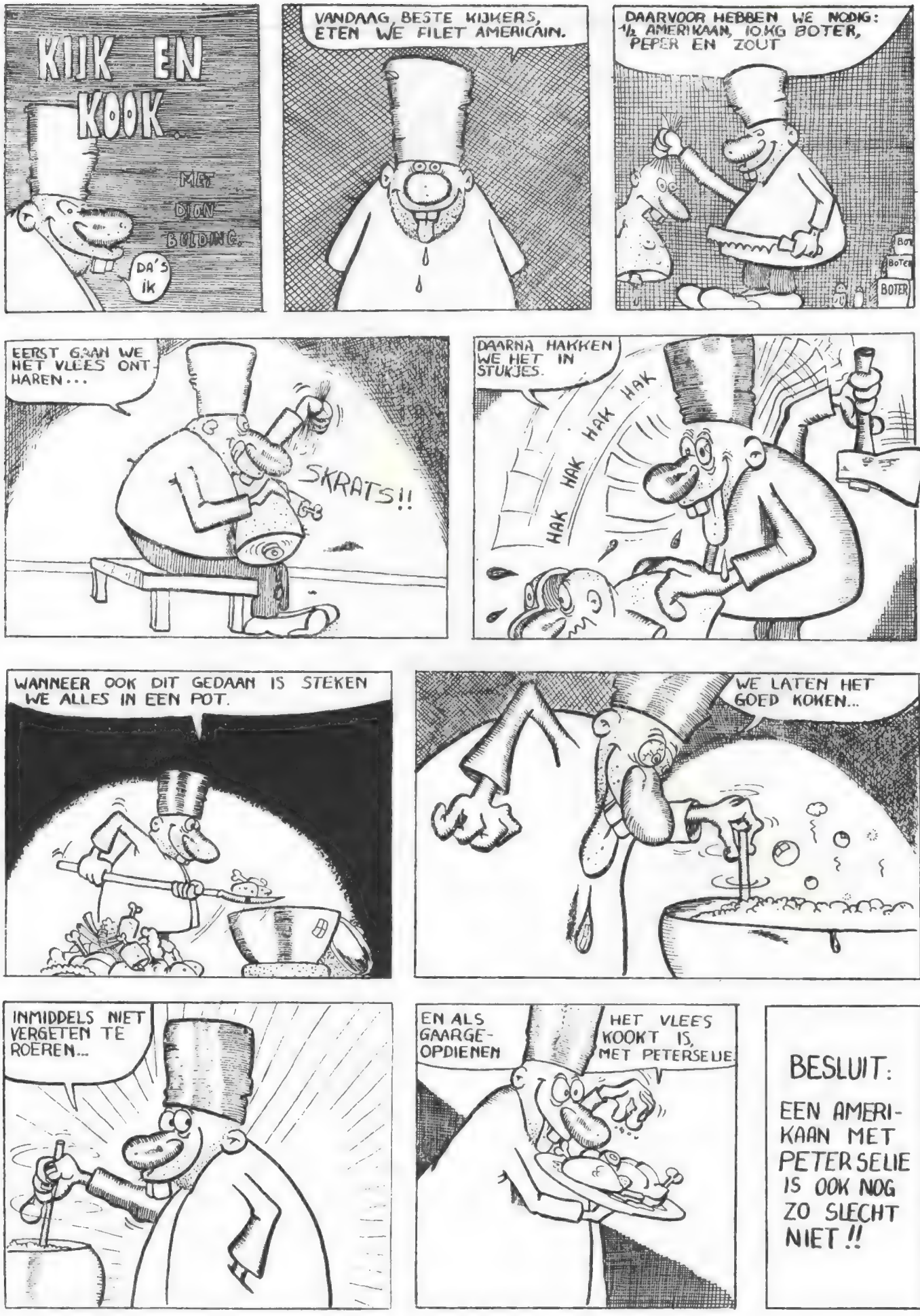
KIJK EN KOOK.
MET DION BULDING.
DA'S IK
VANDAAG, BESTE KIJKERS, ETEN WE FILET AMERICAIN.
DAARVOOR HEBBEN WE NODIG: ½ AMERIKAAN, 10 KG BOTER, PEPER EN ZOUT
BOTER
EERST GAAN WE HET VLEES ONTHAREN...
SKRATS!!
DAARNA HAKKEN WE HET IN STUKJES.
HAK HAK HAK HAK
WANNEER OOK DIT GEDAAN IS STEKEN WE ALLES IN EEN POT.
WE LATEN HET GOED KOKEN...
INMIDDELS NIET VERGETEN TE ROEREN...
EN ALS GAARGE-OPDIENEN
HET VLEES KOOKT IS, MET PETERSELIE
BESLUIT:
EEN AMERIKAAN MET PETERSELIE IS OOK NOG ZO SLECHT NIET!!

Jeugdzonden van de thans 23-jarige Kamagurka uit Verloren Inkt.

- Welke tekenopleiding heeft u genoten ?
Van het atheneum te Oostende ging ik naar het H.R.I.T.O.te Brugge en volgde daar de Kunsthumaniora. Maar strips waren er min of meer taboe. Ik kreeg twintig lesuren per week, maar in geen enkel daarvan had ik de gelegenheid om strips te tekenen. Mijn enige troost was er Luk Claus, een leraar die mijn interesse in strips stimuleerde en die zei dat ik steeds mijn goesting moest doen, wat ik verder ook zou tekenen. Na 3 jaar Kunsthumaniora volgde ik les op de Academie te Gent, maar omdat ik veel begon te publiceren kon ik die animatie-opleiding niet voleindigen.

- Waarin werden uw 'jeugdzonden' zoal gepubliceerd ?
Ik debuteerde in De Zeewacht in 1972, maar omstreeks die tijd, toen ik 16 jaar oud was, heb ik Verloren Inkt gemaakt en in eigen beheer uitgegeven. Het was een boekje gevuld met mopjes en stripjes, maar ook met korte verhaaltjes. Het werd enkel in de Vlaanders verspreid en er zijn zo'n 500 exemplaren van verkocht.

APPENIKS
JAARG. I NR. 2 VER.UIT. L. ZEEBROEK - DEKENIJSTR. 4 OOSTENDE
DE HALSELIJKE AVONTUREN IN DE AVONTUREN
DOOR KAMAGURKA MAAR HET SCENARIO VAN NEAJ
OVF OVFY.

- U heeft Proopr ook in eigen beheer uitgegeven ?
Ja, maar daarvoor zagen nog een drietal nummers van Appendiks het licht. Dit blaadje dat in een oplage van 100 ex. verscheen werd samengesteld met Joëlle Servais en Frank Nuyts. Het had niet veel te betekenen.
Proopr is in een verlofperiode ontstaan. Piet de Rycker kwam op vakantie en we kregen gewoon goesting om een nieuw blaadje te maken. Van het eerste nummer werden er ook slechts 100 ex. gedrukt. Het tweede nummer verscheen op 200 ex. en bevatte tevens werk van Pirana, Ever Meulen en Hec Leemans, maar we hebben niet veel moeite gedaan om ze te verspreiden. We deden het gewoon voor ons plezier.

- U heeft ook een Vrij Vel getekend in Robbedoes. Waarschijnlijk ging er toen een droom in vervulling ?
Dat was in de tijd dat ik nog kontakten had met Tillieux. Ik had veel bewondering voor Tillieux. Eerst was ik zot van Franquin, maar later nog zotter van Tillieux. Ik vond dat hij de sympathiekste tekeningen maakte. De mopjes van César vond ik enorm goed. Toen ik een jaar of twaalf was had ik tekeningen opgestuurd naar Tillieux. 't Was een hele brave man, want hij stuurde tekeningen terug om te tonen hoe hij het zou tekenen. Zo ontstond een kontakt en een keer of drie per jaar reed ik met de fiets naar Brussel en we babbelden dan de hele dag over strips.
Een keer is hij ook naar Oostende gekomen en dat was een onvergetelijke belevenis voor mij. Wanneer ik hem uit de auto zag stappen, was het alsof God aan de deur kwam. Ik wist gewoon niet meer waar mijn kop stond.
Tillieux beweerde altijd dat ik nooit een Robbedoestekenaar zou worden, omdat ik mij nooit naar de regels van het beeldverhaal voor kinderen zou kunnen schikken. Aanvankelijk kon ik dat niet begrijpen en de aflevering van Vrij Vel was veeleer een reaktie op de bewering van Tillieux dan een wens van mij. Ik zou, zoals hij beweerde, toch nooit een Robbedoestekenaar geworden zijn. Trouwens, bij Robbedoes vonden ze dat ik de neusjes niet rond genoeg maakte en dat er niet genoeg bloemetjes in het decor stonden enzovoort, terwijl ze daar nu in dat blad met een bende bloemetjes- en ronde neusjestekenaars zitten opgescheept, met het gevolg dat Robbedoes nu bijna helemaal om zeep is. Zelfs al hadden ze mij nu volledig vrijgelaten, dan nog zou ik niet voor een blad als Robbedoes willen werken

- U heeft ook een tekening in Knack gepubliceerd.
Ja, dat was nog een grap. In het HRITO te Brugge zat ik altijd maar te tekenen, zelfs wanneer er geen tekenles was. En een lerares zei op een gegeven moment : "Ge zoudt veel beter in plaats van hier in mijn les te zitten tekenen, in Knack tekenen, want ze hebben daar tekenaars nodig ". Enkele weken later stonden mijn tekeningen dan ook in Knack.

- U publiceert thans veel in het Franse blad Hara-Kiri, waarvan u destijds zo'n enorme invloed onderging en o.a. ook Charlie Hebdo van dezelfde uitgever. Hoe is het kontakt met Frankrijk tot stand gekomen ?
Wij waren met de Kunsthumaniora op schoolreis in Parijs. Toen ik samen met een vriend eventjes van de klas was weggelopen, ontmoette ik toevallig Gébé, die ik herkende van de foto's in Hara-Kiri. En omdat ik zo enthousiast over dat blad begon te praten, nodigde hij me uit op de redaktie. Terwijl de klas 's anderendaags een bezoek aan het Louvre bracht, ging ik een aantal tekeningen, die ik vrijwel altijd bij me had tonen aan Gébé. Ik had ook nog een paar nieuwe tekeningen gemaakt op mijn hotelkamertje waar ik de hele nacht was blijven opzitten. Gébé bekeek mijn tekeningen en zei : " Het is niet slecht, maar 't zou nog een beetje zotter moeten zijn ". Dat klonk werkelijk als een orakel in mijn oren en hetgeen Gébé toen zei is een van de belangrijkste zinnen geweest die ik ooit in mijn leven gehoord heb. 't Moest zotter worden.

Toen ik thuis kwam gonsden de woorden van Gébé nog steeds na in mijn kop. Vanaf dat ogenblik wilde ik nergens meer in publiceren. Ik wilde alleen maar tekenen, opdat mijn werk gek genoeg zou zijn om in Hara-Kiri opgenomen te kunnen worden. Later, toen ik met een andere goede leraar van de Academie, Dirk Liefooghe, die filmgeschiedenis gaf, naar Parijs ben gegaan, kochten ze een strip, die van de Familie Knurf met hun Mortjee-neuzen. Toen was ik natuurlijk heel gelukkig en van pure emotie heb ik een groot glas whisky uitgedronken, dat Choron mij voorschotelde. Stomdronken trok ik dan nog naar Willem, die in een buitenwijk van Parijs woonde. Hij gaf een striptijdschriftje Surprise uit waarvoor hij ook enkele tekeningen van mij aankocht. Na een stevige maaltijd sukkelde ik terug naar Gent. De verovering was compleet en ik besloot mijn studies stop te zetten. Inmiddels tekende ik ook al voor Humo.

- Dat was, geloof ik, via Ever Meulen gegaan, die toen het meeste tekenwerk voor Humo leverde ?

Ik apprecieerde zijn werk in Tante Leny en ik had hem tekeningen gestuurd opdat hij ze zou tonen aan de mensen van Tante Leny. Ik wist toen niet dat hij ook voor Humo tekende. Maar inplaats van mijn tekeningen meteen op te sturen naar Nederland, toonde hij ze aan Mortier, de hoofdredakteur van Humo, die ze publiceerde. Tot mijn grote verbazing werd die tekening met die grote penis eerst geplaatst. Naar 't schijnt waren er toen wat problemen geweest met mijnheer Dupuis. Maar Mortier heeft hem kunnen wijsmaken dat die penis in feite geen penis was, maar een hondje, hahaha !
En omdat ik Humo toch wel een tof blad vond en omdat Mortier toch wel een toffe gast was en is, ben ik blijven voorttekenen voor Humo.

- In Humo ging u Ever meer en meer vervangen. Zijn er geen moeilijkheden met hem geweest ?

Integendeel. Ik was wel een beetje benauwd toen ik vaststelde dat Eddy minder voor Humo begon te tekenen. Maar dat kwam omdat hij liever illustraties maakt dan mopjes of strips. Hij was op dat ogenblik ook wat vermoeid en hij heeft dan een jaar veel minder getekend. Hij is toen ook gestopt met roken. Nu tekent hij weer onregelmatig omslagen voor Humo, Muziekkrant Oor enzovoort. Maar wij hebben elkaar nooit beconcurreerd. Ons werk is totaal verschillend. Ik vind Eddy een fantastisch goeie tekenaar, maar ik teken zo niet. Ik heb echter wel teksten voor Eddy geschreven die hij zal uittekenen. Wij zijn dus goeie vrienden geworden en werken samen. Eddy stuurde dan ook nog tekeningen van mij naar Tante Leny en die werden ook geplaatst. Ondertussen zijn Evert Geradts en Joost Swarte, de belangrijkste tekenaars in dat blad, ook vrienden geworden. Joost vind ik een knappe tekenaar, en soms heb ik wel zin om strips te maken zoals hij, om strips met evenveel zorg uit te werken ... maar ik kan dat eigenlijk niet opbrengen. Het ligt niet in mijn karakter om zo te tekenen. Ik bén opgegroeid met strips van Sleen, Vandersteen, Franquin enzovoort en ik heb die, zoals gezegd, allemaal nagetekend, maar vanaf het moment dat ik kennis maakte met Pilote en vooral Hara-Kiri heb ik daar meer afstand van genomen.

pummel

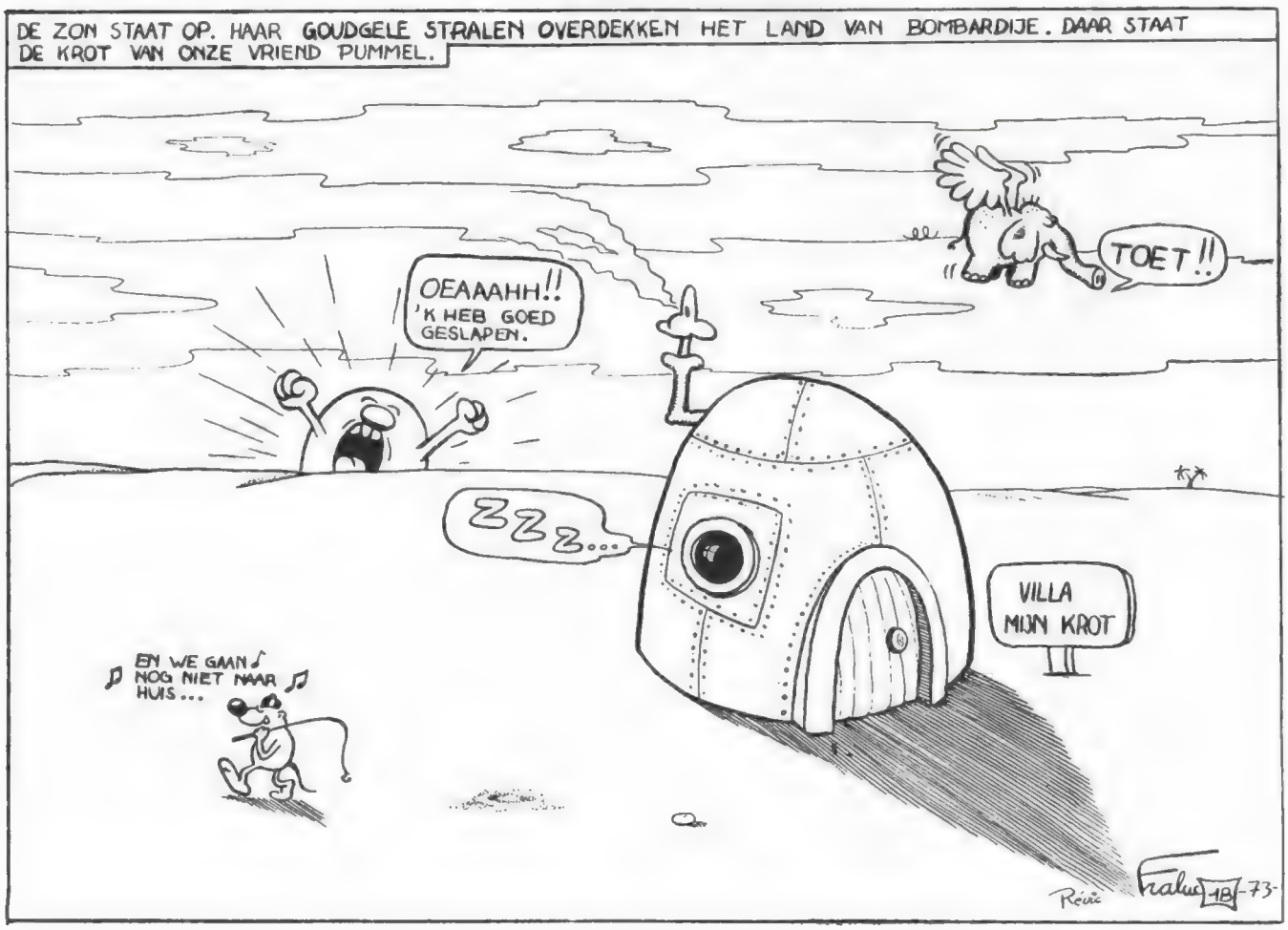
DE ZON STAAT OP. HAAR GOUDGELE STRALEN OVERDEKKEN HET LAND VAN BOMBARDIJE. DAAR STAAT DE KROT VAN ONZE VRIEND PUMMEL.
TOET!!
OEAAAHH!! 'K HEB GOED GESLAPEN.
ZZZ...
VILLA MIJN KROT
EN WE GAAN NOG NIET NAAR HUIS...

PUMMEL LIGT NOG LEKKER IN BED TE MAFFEN, DROMENDE VAN ONBEREIKBARE IDEALEN...
SWIET BIJBIE
ALS PLOTSELING...
KWAAK!!
KWAAK!
UIT JE BED LUIAARD!!
WEERAL?
BAH, BAH BAH EN NOG EENS BAH! 'K HEB WEL 20 KEER MOETEN OPSTAAN OM TE CENSUUR
2A
MAAR DAN...
NEE TOCH!!
JAWEL!
HET IS EEN ONWEERSTAANBARE NATUURLIJKE DRANG DIE HEM UIT ZIJN WIEG DOET WIPPEN.
HELLUP!!!
WEE CEE
LATER...
DAT WAS NU AL DE 21STE KEER SINDS GISTERAVOND.
ONZE VREUGD
OFWEL HEB IK EEN LEVERAANDOENING, OFWEL BEN IK ZWANGER. MAAR ÉÉN DING IS ZEKER: DEZE NAMIDDAG BRENG IK EEN BEZOEK AAN DOKTER SPEERS. ALS DAT NIET HELPT, NEEM IK EEN ASPIRIENTJE.
IK OOK!
2B

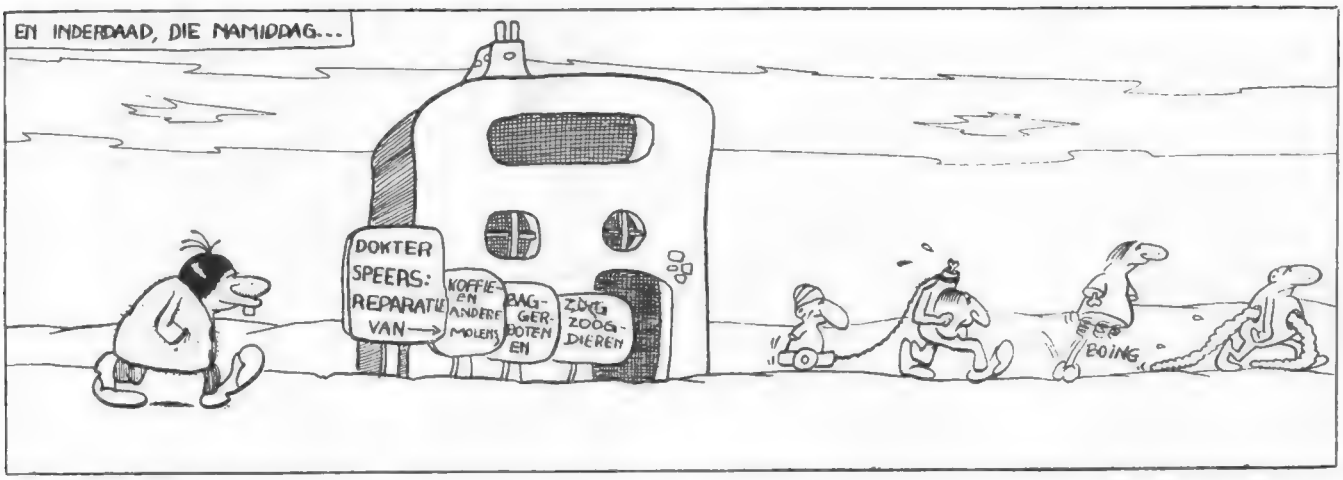
EN INDERDAAD, DIE NAMIDDAG...
DOKTER SPEERS: REPARATIE VAN →
KOFFIE EN ANDERE MOLENS
BAGGERBOTEN EN
ZIEKTE ZOOGDIEREN
EEB
BOING

BIJ DOKTER SPEERS...
HET SPIJT ME HOP DAT IK U HOP WAT LANG HOP HEB LATEN WACHTEN HOPHOP. IK MOEST NOG EERST EEN WITTE MUIS HOP HOP ABORTEREN. HET ARME HOP DIER HEEFT REEDS 538 HOPHOP JONGEN.

HOPHOP JONGEMAN, VERTEL MIJ EENS WAT ER HOPHOP AAN DE HAND IS?
AAN DE BUIK BEDOEL JE.

PUMMEL LEGT DOKTER SPEERS UIT WAT ER HEM SCHEELT. DAARNA BEGINT HIJ MET HET ONDERZOEK VAN PUMMELS BUIK.

NIET ADEMEN! NIET BEWEGEN!!

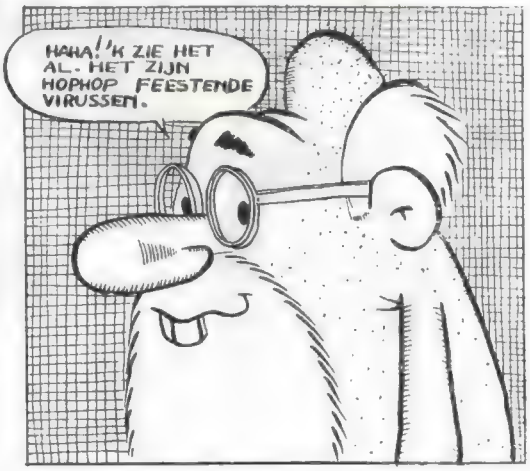
HAHA! 'K ZIE HET AL. HET ZIJN HOPHOP FEESTENDE VIRUSSEN.

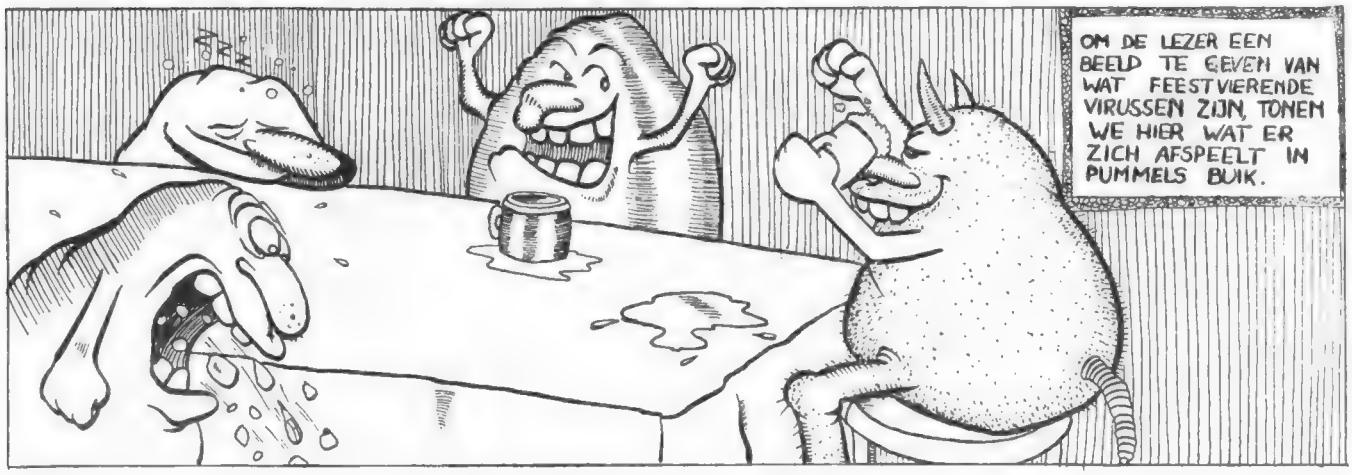
OM DE LEZER EEN BEELD TE GEVEN VAN WAT FEESTVIERENDE VIRUSSEN ZIJN, TONEN WE HIER WAT ER ZICH AFSPEELT IN PUMMELS BUIK.

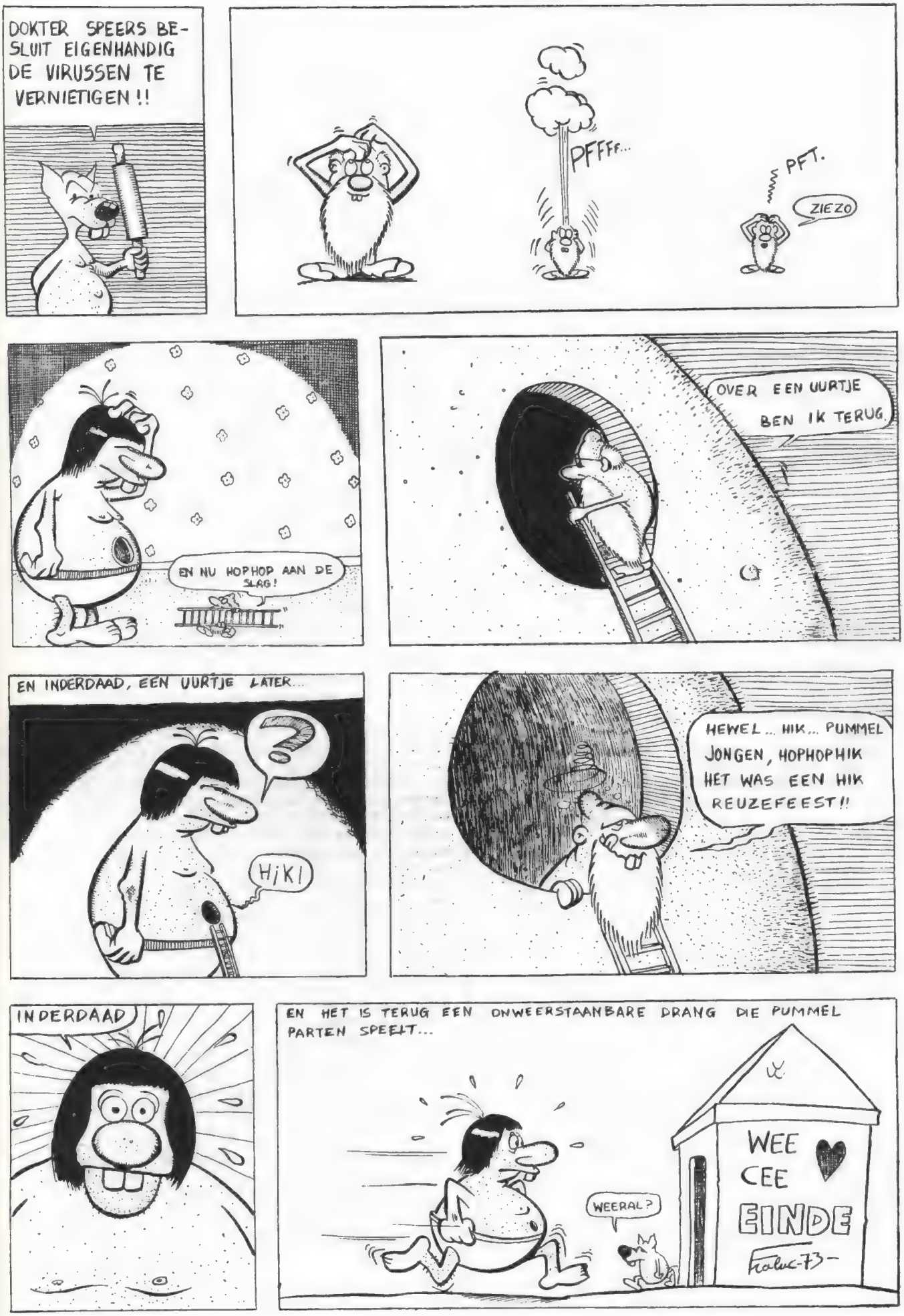
DOKTER SPEERS BESLUIT EIGENHANDIG DE VIRUSSEN TE VERNIETIGEN !!
PFFFF...
PFT.
ZIEZO
EN NU HOPHOP AAN DE SLAG!
OVER EEN UURTJE BEN IK TERUG.
EN INDERDAAD, EEN UURTJE LATER...
?
HIK!
HEWEL... HIK... PUMMEL JONGEN, HOPHOPHIK HET WAS EEN HIK REUZEFEEST!!
INDERDAAD
EN HET IS TERUG EEN ONWEERSTAANBARE DRANG DIE PUMMEL PARTEN SPEELT...
WEERAL?
WEE CEE
EINDE
Fralac-73-

- Laten we wat over die invloeden praten. Velen herkennen de stijl van Wolinski in uw werk.

Ik zal 't volgende zeggen. Toen ik de strips in Hara-Kiri ontdekte ben ik vlugger gaan tekenen. Ik stelde vast dat goeie ideeën en goeie scenario's het belangrijkste waren voor strips. Ik wilde ook hoofdzakelijk ideeën uit mijn mouw schudden en dat kon vlugger gebeuren wanneer ik heel snel tekende. Automatisch zijn mijn tekeningen op die van Wolinski gaan lijken. Wanneer je zo heel vlug een ventje tekent, dan is dat zo'n soort Wolinski-ventje. Natuurlijk ben ik wel erg beinvloed geweest door zijn strips zelf maar eenzelfde invloed heb ik ondergaan van Gébé, Reiser, Willem, Fournier enzovoort. Cabu sprak mij wat minder aan.

- Wat de tekenvaardigheid betreft bent u eerder door bijvoorbeeld Marc Sleen beinvloed dan wel door Wolinski ?

Zeker en vast. Maar Marc Sleen maakte strips die heel anders opgebouwd waren. De strips in Hara-Kiri waren veel meer emotioneel geladen. Die tekenaars konden alles tekenen wat maar in hun hoofd opkwam, terwijl Sleen toch zeer gebonden was door zijn lezerspubliek. Eigenlijk had ik net zo goed een Wolinskistrip kunnen tekenen in de stijl van Sleen, begrijp je ?

- De tekeningen in Hara-Kiri zijn wel heel functioneel maar niet het belangrijkste, lijkt me. Dus ondergeschikt aan de idee. Men gaat ook weinig achtergronden tekenen.

Alhoewel. Willem tekent niet zo snel, maar hij heeft zich in zijn tekeningen een zekere vrijheid verworven waardoor hij niet verplicht is om bijvoorbeeld een auto in alle details precies te tekenen. Het komt er op aan een eigen universum te creëren waarin je jezelf het best thuis voelt. Een evenwicht tussen de tekst en de tekening te bepalen. Veel mensen hebben een vooroordeel over wat een goeie tekening is of hoe een goed getekende strip er moet uitzien.

- De wijze waarop Wolinski en uzelf tekenen helt meer over naar schrijven. Er is een heel enge relatie tussen de tekst en de tekening en men heeft de indruk dat ook de tekening als het ware neergeschreven wordt en heel spontaan op het blad komt. Men zou het al tekenend schrijven kunnen noemen. Terwijl iemand die een realistische strip moet maken, zich eerst een vrij gedetailleerde voorstelling moet maken van wat ie precies op een plaatje zal tekenen, hoe hij een en ander zal schikken enzovoort. Zo heeft ie al heel wat afstand genomen van wat ie uiteindelijk tekent en de tekst.

Veel hangt af van de manier waarop je een idee omzet. Sommigen willen een idee heel ambachtelijk en ik zou willen zeggen, op een realistische wijze omzetten. Anderen willen een idee veeleer op een humoristische manier uitwerken.

- Is het niet zo dat men meer sfeer kan scheppen door meer aandacht te besteden aan het decor ? En dat zou dan zowel voor een humoristische als realistische strip gelden.

Nee. Men kan eveneens sfeer creëren met weinig decor. Neem bijvoorbeeld Copi. Die tekent maar een of twee ventjes maar creëert er een zodanige sfeer mee dat er echt niets meer nodig is en dat het zelfs storend zou zijn mocht hij meer lijnen gebruiken. Daarentegen zal iemand als Pétillon zeer gedetailleerd en zeer correct tekenen om de ideeën op zijn eigen manier te kunnen weergeven. Maar de ene creëert niet noodzakelijk meer sfeer dan de andere. De sfeer wordt door de tekening bepaald, maar vooral ook door de tekst en de manier waarop iets verteld wordt. Hierbij kan de tekst natuurlijk niet van de tekening gescheiden worden. Beiden moeten een geheel vormen. Dat is nu net strip.

- Er zijn heel wat mensen die beweren dat u niet kan tekenen. Wat heeft u daarop te antwoorden ?

Och kijk. Als zij vinden dat ik niet kan tekenen, dan vinden zij dat ik niet kan tekenen. Dat hangt van hun eigen normen af...

- Persoonlijk vind ik het totaal irrelevant of u goed kan tekenen of niet. Mocht u een zeer slechte tekenaar zijn, dan zou uw werk des te verdienstelijker zijn, gelet op uw succes en het aantal mensen dat u bereikt. Maar ik geloof dat het niet zozeer een kwestie is van al of niet goed kunnen tekenen dan wel een feit dat de mensen die dat beweren zich gewoon niet kunnen verzoenen met de ideeën die in uw strips tot uiting komen. Uw strips zijn zeer persoonlijk geëngageerd, en die mensen zijn het gewoon niet eens met uw levenshouding of begrijpen niet wat u tot uitdrukking wil brengen. Er zullen ook mensen zijn die bijvoorbeeld vanaf het moment dat Hergé stront zou gaan tekenen in zijn Kuifje, vinden dat ie ook niet goed meer kan tekenen.

Juist !

- Hoe ga je tekentechnisch te werk ?

Ik werk met een Rotring-pen. Vroeger tekende ik met een profileerpennetje, maar onder invloed van Geradts en Swarte en ook omdat ik het beu was om telkens de beweging van het papier naar het inktpotje te maken, ben ik beginnen tekenen met de Rotring. Aanvankelijk gebruikte ik een 0,5 maar het vervelende is dat die pen altijd dezelfde dikte geeft zodat ik tamelijk groot moest tekenen wilde ik de oogjes enzovoort mooi op de juiste plaats hebben. Omdat de lijn slechts $\frac{1}{2}$ mm. dik was en de tekening verkleind moest worden, gebeurde het wel eens dat die tekening slecht afgedrukt werd en niet duidelijk overkwam. Enkele maanden geleden ben ik overgestapt op een 0,3 en dat geeft een nog fijnere lijn, maar ik kan nu veel kleiner tekenen zodat alles vrijwel op ware grootte kan afgedrukt worden. Onlangs ben ik echter weer opnieuw de gewone tekenpen gaan gebruiken, een simpele ballonpen nog wel, en dit onder invloed van Hec Leemans. Ik vind het plezant en ik kan weer terug de moed opbrengen om telkens opnieuw in het inktpotje te soppen. Het tekenen met potlood, wat ik een hele tijd niet heb gedaan, vind ik ook opnieuw plezant. Ik werk nog wel veel rechtstreeks in inkt, omdat dan de figuur direct ontstaat en men een grotere verrassing krijgt. Een potloodtekening geeft als het ware reeds een schim van de figuren en wanneer men die gaat inkten weet men precies waar men zal uitkomen. Wanneer men rechtstreeks in inkt tekent ontstaan dikwijls zaken door het toeval. Wat ik nog altijd niet kan verdragen zijn potloodlijnen die nog voorkomen wanneer de tekening reeds volledig geïnkt is. Dan gom ik die zo snel mogelijk uit met het gevolg dat ik dikwijls vlekken maak of mooie zwarte strepen. Daarom zal ik in 't vervolg ook vloeipapier gebruiken. Op dit ogenblik teken ik de cartoons meestal nog rechtstreeks in inkt, omdat ik er vele maak, maar ze niet allemaal kan gebruiken.

Maar de strips teken ik nu altijd eerst in potlood. Het papier vind ik ook zeer belangrijk en ik zoek nog steeds naar het witte oppervlak dat mij het beste ligt.

- Laten we nog wat over uw invloeden praten. Welke strips spreken u tegenwoordig het meest aan ?

De laatste tijd grijp ik veel terug naar oude strips zoals Popeye door Segar, de Amerikaanse kolderstrips, de voorlopers in feite van Sleen en Vandersteen. Ik denk ook dat Crumb daar zeer door beïnvloed werd.

- Waarom denkt u dat ?

Omdat, wanneer ik een tekeningetje wil maken in het genre van Herriman en zo, dan is het net of ik een Crumb-tekening aan het maken ben. Herriman, Segar, Knerr en nog enkele anderen zijn wel de heel grote tekenaars van het maffe genre. Ik ben niet met hen opgegroeid en daarom is hun werk thans voor mij een zekere openbaring, net zoals de strips van Sleen en Vandersteen dat in mijn jeugd waren.

- Belangrijke invloeden van Sleen en Vandersteen moeten ook bij Segar, Knerr en bijvoorbeeld ook Branner worden gezocht.

Neem nu Tante Sidonie. Dat is toch Olive Oil, met een andere kop gewoon.

- Ik wil zelfs verder gaan en veronderstellen dat de zogenaamde Vlaamse school met Sleen en Vandersteen aan kop en hun barokke beoefening van de tekenkunst, hun zwierige en ronde lijnen die zo ideaal corresponderen met de geest van hun verhalen, mogelijk voortvloeit uit deze Amerikaanse kolderstrips. En u vormt op uw beurt een belangrijke schakel in deze invloedketen.

Het is zo dat iedereen beïnvloed wordt. Men kan anders niks maken. Wanneer men in het begin niet iets wil nabootsen of wanneer men niet verliefd wordt op een bepaalde strip, dan wordt men nooit een goeie striptekenaar.

In Frankrijk zijn er nu een paar jongere tekenaars opgedoken : Hugot, Schlingo ... en wij zijn alle drie bezig met eenzelfde soort strip te maken, gekke strips dus. Charlie Schlingo, die nu 23 jaar is, komt nogal met mijzelf overeen in zoverre zelfs dat wij beiden aan de voeten geopereerd zijn en een hele tijd in de kliniek hebben doorgebracht. Hij had polio en mijn voetpezen hebben ze wat moeten rekken. Schlingo is ook door gekke strips beïnvloed geweest en deze hebben, net zoals dat bij mij het geval is geweest, zijn verblijf in de kliniek wat opgevrolijkt. Er mocht van alles met ons gebeuren en de pijn die wij moesten doorstaan werd heel wat draaglijker wanneer wij maar strips konden lezen. Schlingo grijpt thans ook terug naar die oude gekke strips van Segar, Knerr enzovoort. En wanneer ik nu deze Amerikaanse strips lees dan amuseer ik mij even goed als toen ik vroeger de strips van Sleen en Vandersteen las. Zelfs wanneer ik echt stomme strips lees, waar niets in zit, kan ik er nog echt goed mee lachen omdat ik ze zo dom, zo absurd vind. Die sfeer, die uit deze oude strips overkomt wil ik nu in mijn eigen strips overbrengen. Maar het zal natuurlijk totaal anders zijn, het zal nog veel dommer, nog veel gekker zijn...

Maar gek, wat is dat ? Dat is maar de vraag. De ene noemt dat surrealistisch, de andere noemt dat cynisch. Voor weer anderen is dat vies, of kunst of bullshit. Wat is dat dan hé, gek zijn ?

- Hugot en Schlingo behoren tot de jonge Hara-Kiri-ploeg. De recente meer traditionele strips spreken u niet aan ?

Die zijn niet meer traditioneel. Het zijn vervalsingen en daar willen wij namelijk tegen reageren. Nu is er ook een ander soort tekenaars ontstaan die ook reageren en die compleet naar de andere kant zijn overgeslagen. Zij maken over-intellectualistische strips of een soort strips dat we in bladen als Métal Hurlant of l'Echo des Savannes terugvinden. Die vind ik ook niet meer grappig. Zo zie ik de strip niet. Bij hen is dat meer een soort navelstaren geworden. Régis Franc vind ik heel goed. Die heeft een verbinding kunnen leggen tussen zijn heel eigen manier van denken en de strip. Hij heeft een nieuw universum geschapen dat toch zijn ideeën weergeeft en dat toch altijd nog plezant blijft.

- Wat vindt u van Giraud, die enerzijds Blueberry tekent, een meer traditioneel georiënteerde strip, en anderzijds in Métal Hurlant met allerhande fantastische strips experimenteert.

Zijn strips spreken mij niet aan, noch Blueberry, noch wat hij in Métal Hurlant tekent. Realistische strips lees ik niet graag, tenzij ze " very cheap " zijn en uitblinken door hun domheid. Ik zou ook nooit zelf realistische strips willen tekenen. Ik zou het misschien kunnen moest ik me daarop gaan toeleggen, maar het zou toch niet veel bijzonders worden denk ik. Ik zou wel scenario's willen maken, maar dan met een humoristische ondertoon. Voor Hec Leemans bijvoorbeeld !

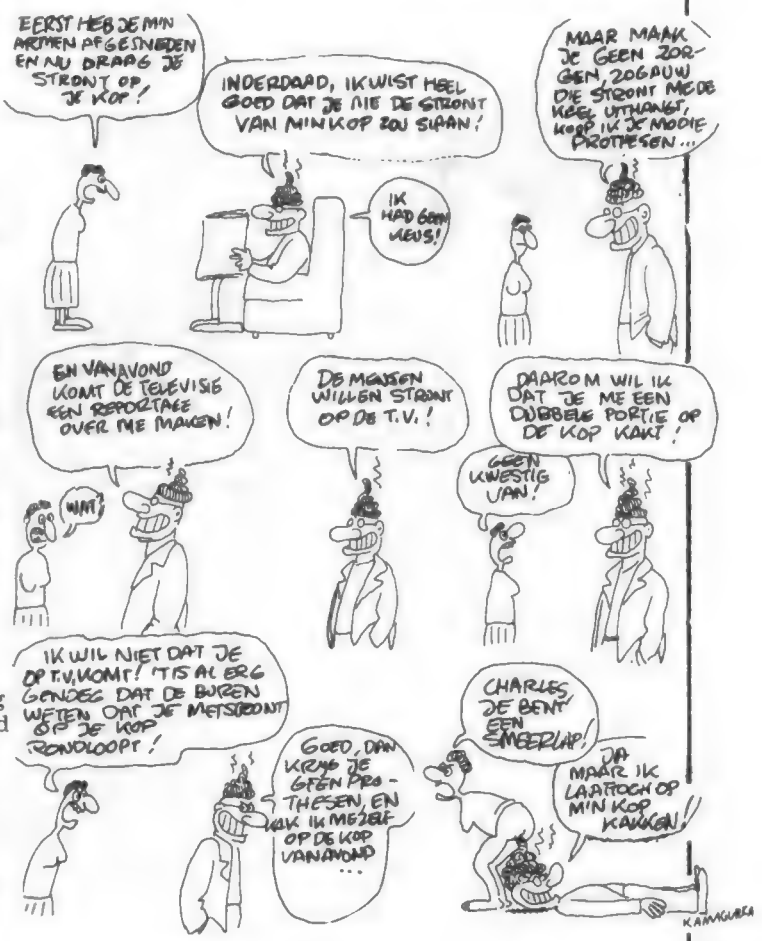
EERST HEB JE MIJN ARMEN AFGESNEDEN EN NU DRAAG JE STRONT OP JE KOP !
INDERDAAD, IK WIST HEEL GOED DAT JE NIE DE STRONT VAN MIN KOP ZOU SLAAN !
IK HAD GEEN KEUS !
MAAR MAAK JE GEEN ZORGEN, ZODAUW DIE STRONT MEDE KEEL UITHANGT, KOOP IK JE MOOIE PROTHESEN ...
EN VANAVOND KOMT DE TELEVISIE EEN REPORTAGE OVER ME MAKEN !
WAT ?
DE MENSEN WILLEN STRONT OP DE T.V. !
DAAROM WIL IK DAT JE ME EEN DUBBELE PORTIE OP DE KOP KAKT !
GEEN KWESTIG VAN !
IK WIL NIET DAT JE OP T.V. KOMT ! 'T IS ALERG GENOEG DAT DE BUREN WETEN DAT JE METSTRONT OP JE KOP RONDLOOPT !
GOED, DAN KRIJG JE GEEN PROTHESEN, EN KAK IK MEZELF OP DE KOP VANAVOND ...
CHARLES, JE BENT EEN SMEERLAP !
JA MAAR IK LAATOCH OP MIN KOP KAKKEN !
KAMAGURKA

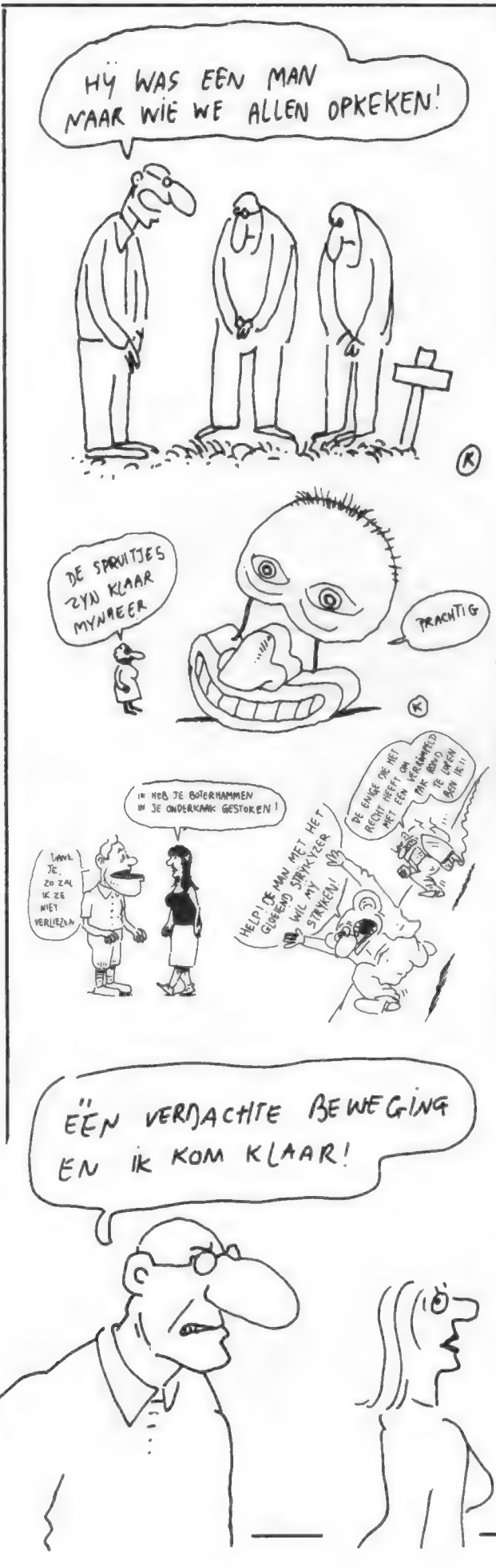
HÿWAS EEN MAN
NAAR WIE WE ALLEN OPKEKEN!
DE SPRUITJES ZYN KLAAR MYNHEER
TRACHTIG
IK HEB JE BOTERHAMMEN IN JE ONDERKAAK GESTOKEN!
JAWL JE. ZO ZAL IK ZE NIET VERLIEZEN
DE ENIGE DIE HET RECHT HEEFT OM MET EEN VERKAMMELD MIK TE LOPEN BEN IK!!
HELP! DE MAN MET HET GUBBEMD STRYKYZER WIL MY STRIKKEN!
"EEN VERDACHTE BEWEGING EN IK KOM KLAAR!

- Waardeert u de humor van Gotlib ?
Toen ik een jaar of 18 was wel. Thans herhaalt hij zich te veel, vind ik. Hij is wel een goeie humorist en heeft uitstekende strips gemaakt. En zal er nog maken, hoop ik.

- Heeft de muziek enige invloed gehad op uw werk ? U speelt zelf gitaar ?
Ja, maar veel heeft het niet te betekenen. Een vriend van een vriendin heeft me dat een beetje aangeleerd. Het was met de opkomst van de Punk en ik was nogal enthousiast om iets met muziek te doen. Anderzijds vond ik muziek heel dwaas. Een optreden bijvoorbeeld vind ik oer- oerdom. Het is een van de stomste dingen die er zijn... en daarom wou ik dat dus ook zelf wel eens doen. In Brussel heb ik dan voor de lol deelgenomen aan een punk-wedstrijd en het was enorm plezant. Maar ik begon meer en meer muziek te schrijven en te spelen en op den duur moest ik tot twee maal toe in een week optreden, mijn naam kwam op de affiches en er kwam meer en meer volk naar mij kijken. Toen was er de lol voor mij een beetje af, vooral omdat het allemaal ten koste van mijn vrije tijd ging en ik ervoer dat mijn tekenen er onder ging lijden. De optredens namen gewoon te veel tijd in beslag en daarom ben ik ermee gestopt.

- De groep noemde Kama en de Gurka's ? Wie speelde allemaal mee ?
De echte naam was Kamagurka en de Dachau Dollies. Enfin, we hebben wel tien namen gehad. Herman Vandenborre speelde basgitaar, Claude Klein gitaar, Johan de Smedt drums, Patrick de Clercq sax en gitaar... enfin, ze probeerden dat allemaal te spelen. Peter van Herzele, die nu ook strips tekent, maar nog niet publiceert, speelde " middeleeuwse mandoline " en Jean-Marie Mongaré heeft een keertje op een synthesizer gespeeld. Het ging er eigenlijk niet serieus aan toe. Van de ene kant maakte ik liedjes die een zekere repetitie vereisten en van de andere kant wilde ik er iets heel geks van maken en veel improviseren.

- Van welke muziek houdt u het meest ?
Ik hou van allerhande soorten muziek. Het hangt af van de stemming waarin ik ben. De ene keer is dat klassiek, de andere keer punk. Alhoewel, punk moet men niet zozeer beluisteren, dan wel zien of zelf doen. Ik hou ook veel van Bach. Maar had ik in de tijd van Bach geleefd, dan had ik hem waarschijnlijk een klootzak gevonden omdat hij missen schreef. Gelukkig sta ik daar nu ver van af zodat ik het werk van Bach wel met volle teugen kan genieten. Erik Satie vind ik ook goed. Verder hou ik wel van Balinese muziek, Terry Riley, Talking Heads en natuurlijk Zappa. Wat ik niet kan appreciëren is het gekweel van die 'zingende zangers' à la Bob Dylan. Dat heb ik al van in mijn prilste jeugd. Ik vind het vrij stom om serieus over vallende bommen en zo van die zaken te zingen. 't Simplistisch Verbond met Koot en Bie vind ik prachtig :
" Mensen hou het simpel. Leef met vlag en wimpel ".
Hé, is dat geen echte boodschap ? Alles simpel houden, dat vind ik echt enorm goed. Dat blijkt toch ook wel uit mijn tekeningetjes, zeker ! Ik vind het walgelijk dat men echte stompzinnigheden steeds zo ingewikkeld wil maken. Ik ben ook echt voor zinloosheid. Het is veel beter om zinloze dingen te doen dan zinvolle ... Het zijn altijd die gasten die iets zinvols willen doen die alles naar de kloten helpen. Kijk maar naar het leger, dat zich zo zinvol acht. Kijk maar naar de dokters die zich zo zinvol achten. Hitler was ook zo iemand, die zich vrij

TEN EERSTE ZOU IK WILLEN ZEGGEN DAT IK NOG ERG JONG BEN!

DIT IS ECHTER GEEN EKSKUUS.

WERELD DER ZETTON.

ER ZAL EEN DAG KOMEN DAT IK PAUS ZAL ZYN!

DE ZWONDERE WERELD DER OTTEN

VANDAAG ONDER HET MOTTO WIE LAATST LACHT ZAL ZICH MOGEN HAASTEN.

DE DERDE WERELDOORLOG IS BEGONNEN!

EN MOEDER ZAL WEER MOGEN WASSEN

IN DE SERIE, OUDE VOLKSGEBRUIKEN"

ALS JE MOE BENT NEEM IK WEL OVER

SPEEL NOG EENS DIE MELODIE DIE JE SPEELDE TOEN IK NOG NIET OP STERVEN LAG...

WERKLUIZE BADMEESTERS

VOOR 12 FRANK DOE IK MYN BROEK AF

DAN IS'T 24 FR.

OKEE, ALS JE HEM OOK NOOIT MEER AAN DOET!

HALLO, IK BEN UW NIEUWE BOVENBUUR

DAG MENEER

EN RAADT EENS WIE IK BEN!

DE HALVE BROER VAN DE BOVENBUUR!

FLAP FLAP

HY FLAPT ER WEER WAT UIT JONGENS!

IK BEN EEN TOVENAAR!

HE HEHE HA HA HE HA HA

7 SEKSUOR GELEDEN WAREN DIT NOG LUCIFERDOOSJES!!!

EN ALS ZE MY NIET GELOVEN DAN ZEGIK DAT IK EEN LEUGENAAR BEN.

DAT ZULLEN ZE WEL GELOVEN!

WENZT ICHE KLEIN WHERE ICH WULHE EINE POLDERBOER ZYN ABER DAS IST NICHT GEMÖCHT!

DU AKSENT IST NOCHTHANS ZEER POLDERBOER!

DANKE

BEWEEG DE HOEK VAN DEZE BLADZYDE SNEL OP EN NEER, EN U KRYGT:

KUIFJE IN

PROEFBUISBABY EXPLODEERT: 40 DODEN...

zinvol achtte. Alle volksmenners, hetzij links of rechts, Stalin, Nixon, de leider van de boyscouts, Jezus Christus, de leider van een stripvereniging... allemaal klootzakken ... al wie zich altijd en overal zinvol acht ... ik incluis, die dit nu zojuist heb gezegd, ik hoop nooit de leider te worden van een zinloosheidsvereniging.

péééééèppp 78900():

- De uitspraak dat men iemand het best kan leren kennen aan de hand van de boeken die hij leest, is bekend. Wat leest u zoal ?

Hara-Kiri natuurlijk. Boris Vian, Topor, Copi. J.K. Huysmans heeft ook een paar geestige boekjes geschreven... Filosofie interesseert mij ook, maar dan enkel omdat ik het stom vind en er al eens een keer mee kan lachen.

- Filosofen zoeken naar de diepste grond der dingen. Zij zoeken o.a. een antwoord op het soort vragen die ook in uw strips worden opgeroepen.

Ik geloof dat de mensen zich te veel vragen stellen of liever, dat ze er te veel antwoorden op willen geven. Waarom moet dat ?

- Waarom moet dat ? Omdat men " bestaat ", denk ik. Dieren zoeken er, voor zover ik weet, geen antwoord op, maar wij, mensen, hebben het ongeluk gehad een stel hersens te ontwikkelen. Iemand die iets heel ergs heeft meegemaakt gaat automatisch een antwoord zoeken op bepaalde vragen, denk ik. Jammer genoeg bestaat er geen redelijke oplossing voor de grootste vraag van allemaal, waarom de mens bestaat. Er is blijkbaar een grotere macht dan de mens die hem kontroleert.

Ik denk niet dat er een macht is ...

- Jawel, de dood is de grote macht, volgens mij, en de mens kan er niet tegen optornen. Vanaf het moment dat men geboren wordt en "bestaat" is men gedoemd om te sterven. Dat is de ellende en de belangrijkste reden waarom men zich uiteindelijk vragen gaat stellen.

Maar ik denk dat men er zich gewoon bij moet neerleggen. Ofwel gaat men zijn leven wijden aan de wetenschap en zoeken naar een middel om de dood te overwinnen ofwel gaat men hier zo goed mogelijk leven, want er is niets slechter dan de dood. En al die grote vragen hoeft men zich niet te stellen. Men zit hier, punt gedaan !

- En ik dacht dat u zelf met een aantal vragen verveeld zat. U inspireert zich anders wel op de ellende in het leven. Uw personages worden voortdurend met de dood geconfronteerd. U tekent mensen met grote hersentumors die als wolken uit hun hoofd groeien. Dat is ontzettend erg, want wie echt een hersentumor krijgt overleeft het waarschijnlijk niet. Wat betekent humor eigenlijk voor u ?

Niks. Ik " maak " bijvoorbeeld geen humor. Ik ben gewoon humoristisch, door een samenloop van omstandigheden. Ik kan me best indenken dat ik in een andere maatschappij misschien de gewoonste gast zou zijn en dat ik gewoonweg niet de behoefte zou hebben om cynisch te zijn. Wat betekent humor dan voor mij ? Eigenlijk weet ik het niet. Maar hij komt wel voort uit het feit dat ik hier op een bepaald plekje zit en dat mij dat niet erg aanstaat. Niet dat ik iets wil veranderen hoor, maar gewoon door te tekenen ga ik het allemaal wat erger maken, een beetje overdrijven opdat het duidelijker zou uitkomen. Dat is humor zeker ? Ik tracht door absurde dingen te tekenen de realiteit sterker te laten aanvoelen of aan te tonen hoe verschrikkelijk deze wel is.
Ik denk dat echt depressieve mensen zich aan mijn werk kunnen optrekken terwijl er weer anderen zijn die, hoe zou ik het zeggen, eigenlijk gevoelloos leven er aanstoot aan zullen nemen.

- Met andere woorden : u wilt de depressieven amuseren en de klootzakken shockeren.

Het hangt er van af in hoeverre depressieven geen klootzakken zijn natuurlijk.

- Wilt u een aantal mensen in hun hemd zetten ?

Ik wil alleszins mezelf shockeren.

- Waarom uzelf ?

Ik weet het niet. Ik wil evolueren, altijd op een ander niveau verder denken, geloof ik. Ik zit eigenlijk wel met plezier te denken. Ik ben een mens, dus denk ik. Maar mijn werk is niet geprogrammeerd. Ik teken wat omdat ik iets denk en dan is dat weer afgelopen. Het zijn zo maar wat foto's die ik uit mijn hersens maak, snap je.

- Er zitten geen basisideeën aan vast ?

Mijn basisidee is iets grappigs maken, iets dat goed is, iets dat absurd is. Het is in feite maar 't absurde dat echt goed kan zijn. Of wat absurd is, kan onmogelijk slecht zijn. 't Is absurd.

- U tracht ook een beetje absurd te leven ?

Ik ben gewoon zo. Ik kan er niets aan verhelpen. Gisteren, toen ik in de stad rondwandelde, zat ik voortdurend aan de Tante Ida-strip te denken waarmee ik bezig was. En geheel verdwaasd was ik hier in Gent als een verstrooide professor verloren gelopen. En toen ik terug thuis kwam leek het alsof ik hier nog nooit was geweest. Ik was geheel vervreemd, gewoon omdat ik voortdurend aan die strip zat te denken. Ik denk dat ik gewoon zot ben. Maar ik vind het goed hoor, zot zijn. Je kan ook gezond zot zijn en 't plezant vinden wanneer je verloren loopt.

TELEKASTER T.T.T.

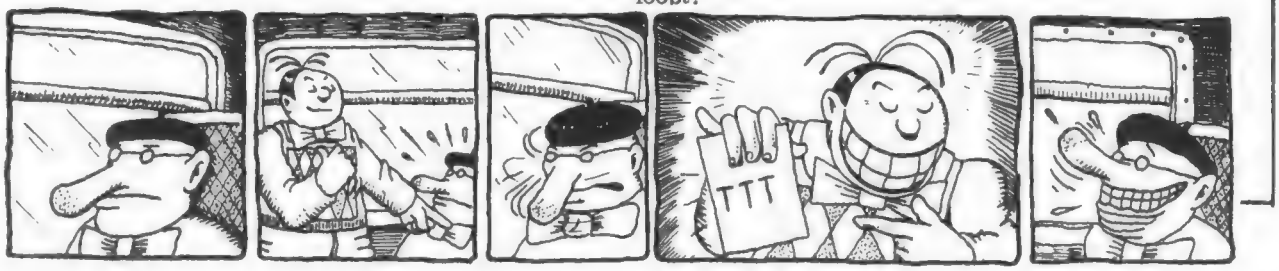

- Er zullen ook mensen zijn die beweren dat u stapelgek bent.
Tja, wat is dat gek zijn ? Maar het is een van die goedkope argumenten om iemand te veroordelen. Dan zegt men al gauw : hij is gek, of hij kan niets, of hij is een leugenaar, een zeveraar enzovoort. Wanneer ik teken bekommer ik mij niet om de normen van anderen. Ik zeg alles op mijn manier en daardoor wordt men automatisch een anarchist of een gek omdat men ruiten ingooit bij mensen die er anders over denken.

- Er komen veel echte zotten voor in uw strips. Sommige, zoals in Tante Ida, lijken rechtstreeks uit een gekkenhuis te komen.
Er zijn alleen maar zotten op de wereld.

- Bent u geboeid door echte zotten ?
Nee, maar ik vind het wel plezant om ze te tekenen. U zegt dat ze uit een gekkenhuis zouden kunnen komen. Ik denk, zoals gezegd eerder dat de wereld een gekkenhuis is en dat ze juist diegenen opsluiten die de andere gekken niet meer kunnen verdragen of die hen 't leven vervelend maken. Maar ik geloof stellig dat wij allemaal, van de eerste tot de laatste, ergens stapelgek zijn. Dat is nu mijn goedkope veroordeling van deze wereld.

- U bent toch nog altijd niet opgesloten.
Dat komt misschien nog wel. Hier in de straat is er maar een mens die ik geregeld groet. Het is een Turk, een enorme idioot. Hij is totaal debiel. En wanneer ik hem zie groet ik hem met de tong ver uit mijn mond : " Lheuuu ! !". En dan grolt hij vriendelijk terug. Wij verstaan elkaar, maar met de rest van de geburen praat ik niet, hahaha !
Maar ik herhaal : wat is gek ? Dat is de vraag. In de oude Popeye-strip door Segar lopen ook allemaal gekken rond. Popeye is een gek. Olive Oil is een zottin. Maar wat is het precies ? Je kan van mijn figuren ook zeggen dat het gekken zijn. Maar waarom zijn dat gekken ? Het hangt af van hoe je zelf bent en hoe je reageert op wat je leest. Maar ik denk wel dat " gek " het woord is dat het meest van toepassing kan zijn op mijn werk, mijn figuren en mijzelf.

- Is het tekenen voor u een soort afreageren van iets waarmee u zelf verveeld zit ?
Waarmee ik zelf verveeld zit, daar teken ik gewoon niet over. Ik teken een ventje en dan wordt het gewoon grappig hè.

- Het is meer het registreren van een werkelijkheid op uw eigen manier...
Misschien. Maar ik ga die werkelijkheid niet opzettelijk bekijken om er over te kunnen tekenen. Ik heb gewoon zin om te tekenen. Ik doe het enorm graag.

- Wat betekent tekenen eigenlijk voor u ?
Voor mij is tekenen een soort tijdverdrijf ...
Ik zal het anders zeggen. Het is het zo gezellig mogelijk doorbrengen van mijn tijd. Ik amuseer mij. En het is fantastisch dat ik er ook van kan leven. Ik kan mij 's morgens of 's avonds, wanneer ik maar wil, aan mijn tekentafel zetten en dan maak ik dingen die door iedereen kunnen gezien en gelezen worden. Dat is toch fantastisch ?
Wanneer ik teken heb ik zo altijd 't gevoel dat ik nul jaar oud ben of dat ik tien jaar oud ben, niet naar school hoef te gaan en ventjes mag tekenen. Dan heb ik mij zo even " in het niets begeven ", zoals mijn goeie vriend van Herzele het eens uitdrukte.

- Een vlucht in het niets ?
Nee, geen vlucht zeg. Vluchten kan je niet. Gewoon er zich eventjes in begeven en dan weer terugkomen. Enfin, misschien is dat wel een vlucht. Maar wanneer je vlucht, ben je niet van plan om terug te komen, snap je ?

- Wat bedoelt u met " het niets " ? Een beetje doordringen in het onderbewustzijn ?
Ja, dat zal wel !

- U laat u zelf zo een beetje gaan ...
Ik laat me niet gaan. Het is niet zo dat ik in trance zit te werken zoals bijvoorbeeld muzikanten die echt geconcentreerd bezig zijn.

- Neemt u uzelf of uw werk ernstig ?
Geen van beide.

- Welke betekenis hecht u dan aan uw werk ?
Kijk, voor mij is 't plezant dat ik ervan kan leven. Ik heb niet het gevoel dat ik een boodschap in me heb en moest ik dat wel hebben, dan zou ik die zeker niet brengen. Ik neem mijn werk ernstig in die zin dat ik iets goeds wil maken. Maar wanneer ik iets goeds heb gemaakt, neem ik dat weer niet ernstig op. Wat ik teken vind ik wel belangrijk in die zin dat er veel mensen zijn die mijn tekeningen zien. Ik wil dus in de eerste plaats tevreden zijn over mijn eigen werk.

- Wat betekent strip eigenlijk voor u ? U tekent ook cartoons.
Ik heb zo de indruk dat mijn cartoons fracties zijn van een strip die ik zou willen maken. De losse tekeningen zijn een soort voorontwerp voor een latere strip.

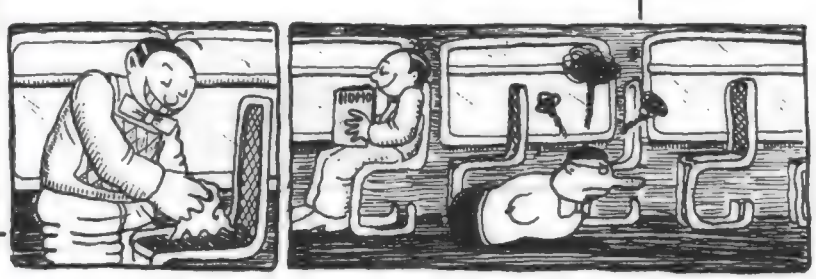

TANTE IDA

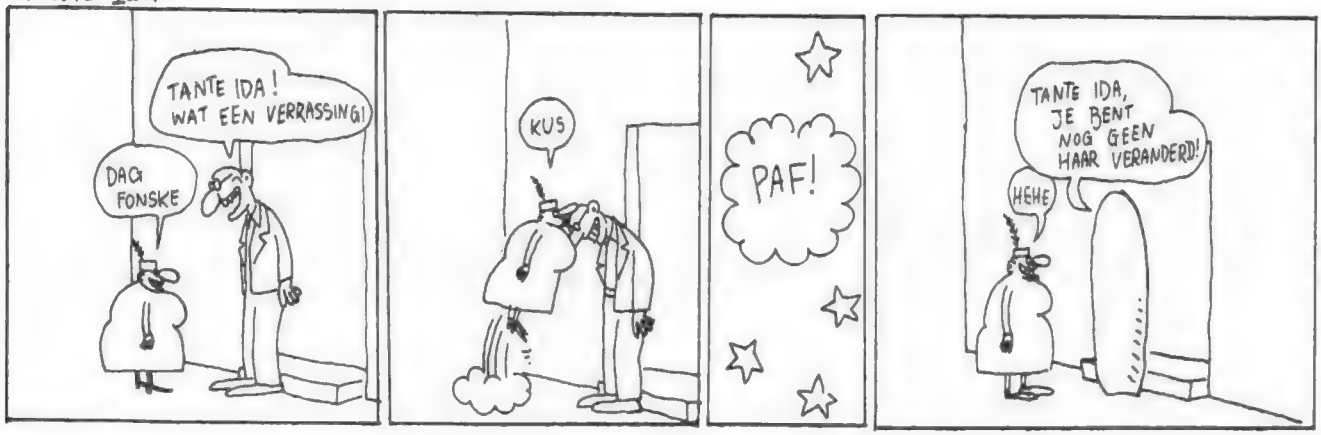
TANTE IDA! WAT EEN VERRASSING!
DAG FONSKE
KUS
PAF!
TANTE IDA, JE BENT NOG GEEN HAAR VERANDERD!
HEHE

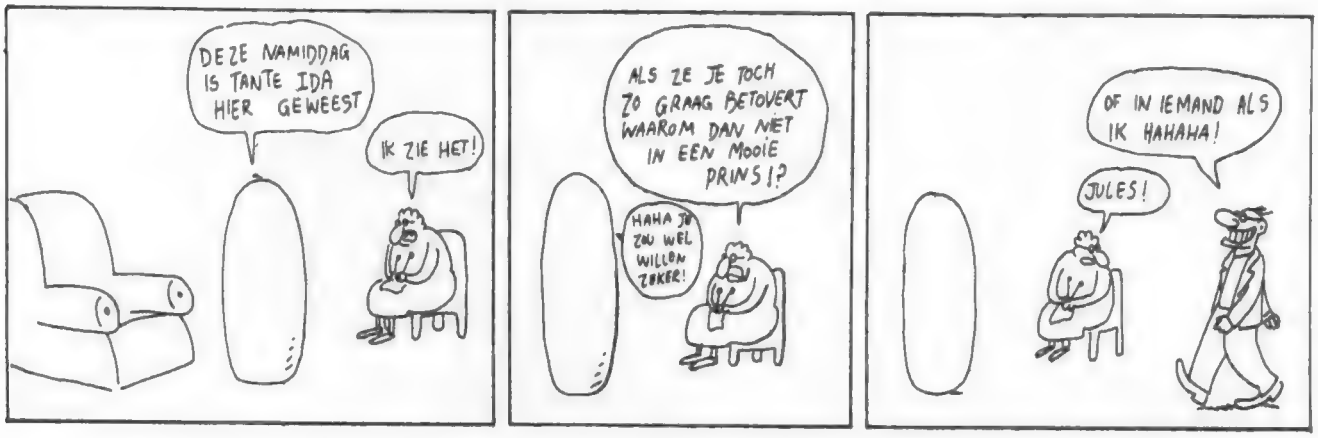
DEZE NAMIDDAG IS TANTE IDA HIER GEWEEST
IK ZIE HET!
ALS ZE JE TOCH ZO GRAAG BETOVERT WAAROM DAN NIET IN EEN MOOIE PRINS!?
HAHA JE ZOU WEL WILLEN ZEKER!
OF IN IEMAND ALS IK HAHAHA!
JULES!

WIE BENT U?
IK BEN DE MINNAAR VAN UW VROUW
NOOIT VAN GEHOORD
EN VERMITS U NIET MEER BENT DAN EEN HOMP VLEES, ZAL IK U OPETEN!
Ai!
RAUW!
AUW
MAAR JULES, DIT IS MOORD!
KOM KOM, DIT ZEGGEN ZE VAN ABORTUS OOK!

MAAR WAT MOET IK DAN ZEGGEN ALS TANTE IDA KOMT?
BAF!
KRAK
BAF
BAF
BAF
ZEG HAAR DAT ZE GOED KAN TOVEREN HAHEHM!
MAGYARKA

HET VOLK MOET OOK GETELD WORDEN.

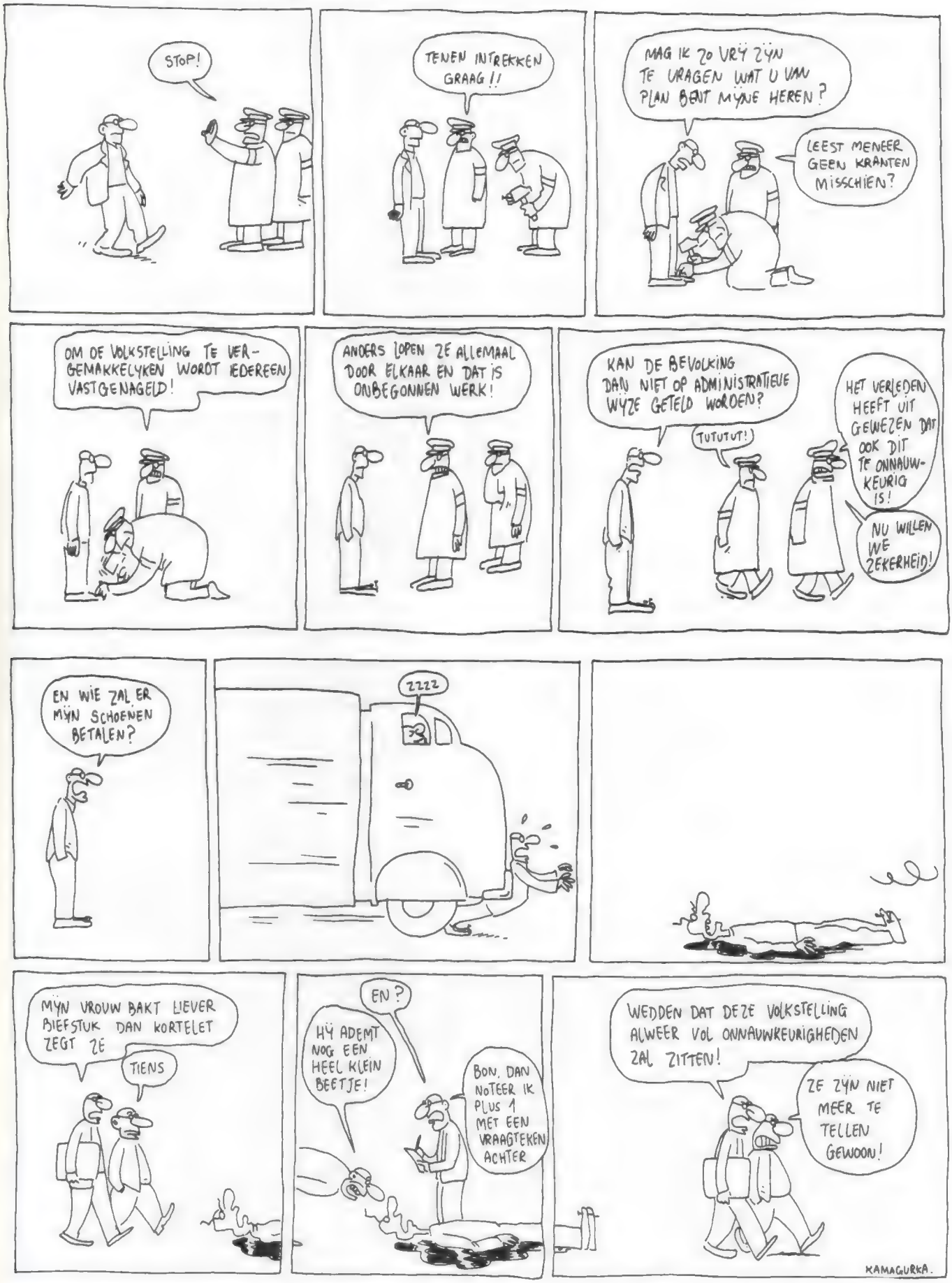
STOP!
TENEN INTREKKEN GRAAG!!
MAG IK ZO VRY ZYN TE VRAGEN WAT U VAN PLAN BENT MYNE HEREN?
LEEST MENEER GEEN KRANTEN MISSCHIEN?
OM DE VOLKSTELLING TE VERGEMAKKELYKEN WORDT IEDEREEN VASTGENAGELD!
ANDERS LOPEN ZE ALLEMAAL DOOR ELKAAR EN DAT IS ONBEGONNEN WERK!
KAN DE BEVOLKING DAN NIET OP ADMINISTRATIEVE WYZE GETELD WORDEN?
TUTUTUT!
HET VERLEDEN HEEFT UIT GEWEZEN DAT OOK DIT TE ONNAUWKEURIG IS!
NU WILLEN WE ZEKERHEID!
EN WIE ZAL ER MYN SCHOENEN BETALEN?
ZZZZ
MYN VROUW BAKT LIEVER BIEFSTUK DAN KORTELET ZEGT ZE
TIENS
EN?
HY ADEMT NOG EEN HEEL KLEIN BEETJE!
BON, DAN NOTEER IK PLUS 1 MET EEN VRAAGTEKEN ACHTER
WEDDEN DAT DEZE VOLKSTELLING ALWEER VOL ONNAUWKEURIGHEDEN ZAL ZITTEN!
ZE ZYN NIET MEER TE TELLEN GEWOON!
KAMAGURKA.

- U maakt zeer persoonlijk geëngageerd werk. Zou u in opdracht kunnen werken ?

Wanneer die opdracht mij ligt wel. Anders begin ik er niet aan, want dan doe ik het slecht. Strips maken is voor mij een individuele uitdrukking. Iedere cel in mijn lichaam zou zich verzetten tegen al wat ik niet graag zou tekenen. De meeste tekenaars maken geen strip, maar een commercieel produkt... alhoewel mijn tekeningen evenzeer produkten zijn. De reden waarom ik veel strips niet apprecieer is omdat zij niets te zien hebben met de man die ze maakt. Het zijn zo meer produkten van hun hand. Ik heb niet het gevoel dat die mensen leven achter hun tekeningen.

- Uw " produkten " zijn kunstzinniger. U kan ook, op enkele zware sex-toestanden na, doen en laten wat u maar wilt.

Tja, wat zou ik zeggen. Ik geloof toch wel dat Marc Sleen en Willy Vandersteen in het begin met evenveel hart en ziel bij hun werk waren dan ik nu.

- Ook al wilden zij geen echt diepzinnige dingen zeggen ?

Pas op ! Dat wil ik ook niet trouwens. Wanneer ik een diepzinnig onderwerp behandel, dan is dat ook maar omdat het spontaan in mij opkomt. Ik tracht in de eerste plaats goeie moppen te maken hè.

- Wordt uw werk wel eens gecensureerd ?

Ja ! Ik pas echter geen autocensuur toe. Wanneer ik een stupide of pornografische inval heb, dan teken ik die uit maar dan is het aan Humo om te beslissen of ze die tekening plaatsen of niet. Ik trek er mij verder niets van aan. Wanneer mijn tekeningen volgens hen niet goed genoeg zijn, dan plaatsen ze die ook niet. Maar ik teken het dus wel. Ik heb geen schrik om iets heel stoms of vies te tekenen. Ik heb ook geen schrik om een strip tien keer te herbeginnen. Voor een plaat van Bert Vanderslagmulders die binnenkort in Humo zal verschijnen, het is nu 19 maart 1979, was ik eerst van plan een lang verhaal te maken. Nadat ik vier platen in potlood had gezet en een heleboel A 4-vellen had volgeschreven en volgekrabbeld kon er tenslotte slechts een strip van één bladzijde uit voortvloeien.

- Sommige mensen vinden dat u het veel gemakkelijker hebt en dat uw platen veel rapper afgewerkt kunnen worden dan deze van een realistische tekenaar die soms zeer ingewikkelde en gedetailleerde tekeningen moet maken.

Ik heb weer andere problemen. En ik geloof dat ik het mijzelf veel moeilijker maak dan veel andere tekenaars. Eddy Vermeulen maakt het zichzelf ook altijd heel moeilijk.

- Ziet u het striptekenen meer als een vak of meer als een kunstzinnige uiting ?

Ik zie het verschil niet. Wie zich beperkt voelt is een slecht vakman, want een goed vakman maakt toch wat hij wil. 't Is daarom dat ik tracht een goed vakman te zijn. Waarom heb je tegenwoordig zo veel slechte schilders en kunstenaars ? Omdat er geen vakmensen meer zijn. Omdat ze denken dat kunst moet ontstaan uit ellende of drank en drugs. Maar in feite is het net 't omgekeerde. Je moet er nuchter tegenover staan en een produkt maken waar je zelf blij om bent en dat jezelf plezier doet.

- Laten we wat over uw figuren praten. Patient Peters bijvoorbeeld.

Ik had gewoon de idee om een stripfiguur te maken die op sterven ligt en waarvan men niet precies weet of ie nu al dood is of nog leeft. Dat had bij mijn weten nog niemand gebruikt en ik vond het wel plezant om te tekenen.

- Bijzonder pijnlijk is de totale onverschilligheid van het ziekenhuispersoneel. Niemand schijnt zich echt om Peters te bekommeren. Is dat bewust in de strip gebracht ?

Natuurlijk. Ik ben 100% tegen de dokters. Zopas heb ik nog van Marc van Cauwenberghe gehoord dat de dokters in een bepaalde Amerikaanse staat meer dan een week gestaakt hebben en dat er daar vrijwel 50% minder sterfgevallen werden genoteerd.

- De Familie Knurf ?

Ik had gewoon een strip getekend en er een naam opgezet.

- Het zijn echt burgerlijke figuurtjes. Veel jongeren zien er hun ouders wat in.

Ja, dat was wel een beetje de opzet.

- In die strip is ook de Crumb-invloed merkbaar. Telekaster T.T.T. is ook een ware Crumb-figuur. (De drie T's staan voor Tieners Twens en Tobbers en refereren naar de pop-bladzijden in Humo).

Telekaster was gewoon een gek figuur. Hij is ontstaan in een tijd dat ik dacht dat men met drugs betere strips kon maken.

- Heeft u die strip gemaakt onder invloed van drugs ?

Ja ! Ik geloofde er wel even in. Maar ik ben daar vlug mee gestopt. Wat is invloed ? Hoe ontstaat iets ? Ik merk nu dat strips ook ontstaan onder invloed van wat ik eet.

- Hoe verklaart u dat ?

Vroeger at ik vrij onregelmatig macrobiotisch. Maar Marc van Cauwenberghe, de enige dokter die ik nog wou bezoeken, schreef mij een dieet voor omdat mijn darmen aanzienlijk gedegenereerd waren. Langzamerhand begon ik blijkbaar gezonder te worden want ik voelde mij veel beter, en langzamerhand begon ik bewust te worden van het feit dat de voeding de conditie bepaalt. En de conditie van je lichaam staat nu eenmaal in verband met die van je geest. Doordat ik gezonder werd kreeg ik ook psychisch meer weerstand tegen allerhande soorten beperkende invloeden, begon ik alles meer te overzien en kon ik mij ook beter op mijn strips concentreren. Het ging allemaal wat gemakkelijker. Mijn tekeningen zijn er in ieder geval ook niet slechter op geworden. Nu ben ik zo'n vier maanden bezig met wat men noemt streng macrobiotisch eten. Maar het komt er op aan precies te weten wat je eet en daardoor je conditie te bepalen. Wanneer ik nu bijvoorbeeld rijst eet, dan zal mijn conditie uitstekend zijn. Maar wanneer ik nu vlees en suiker zou eten, dan zal ik morgen een heel ander gevoel hebben wanneer ik opsta, en zullen mijn strips ook moeilijker tot stand komen.

QUI ÊTES VOUS?
LE DOCTEUR!
FLATCH!
VOUS AVEZ L'ESTOMAC FAIBLE, MONSIEUR!
L'AUTRE DOCTEUR DISAIT POURTANT QUE C'ÉTAIT UNE ANGINE!
QUEL LANGUE PARLAIT-IL?
RUSSE
ALORS VOUS AUREZ PROBABLEMENT MAL COMPRIS.
MMM.
CROYEZ-VOUS QU'IL S'EN SORTIRA?
POUR LE SAVOIR, JE DOIS D'ABORD TESTER SON COEUR.
JE CROIS AVOIR SENTI BOUGER QUELQUE CHOSE DANS MON BAS-VENTRE, MAIS JE NE SUIS PAS TOUT A FAIT CERTAIN...
JE VOUDRAIS REFAIRE LE TEST.
DOCTEUR... JE NE CROIS PAS QUE MON COEUR SUPPORTERA L'EXPÉRIENCE UNE SECONDE FOIS!
C'EST QUE VOUS AVEZ UN COEUR FAIBLE, MADAME
ALLONGEZ-VOUS!
POURQUOI N'ÊTES-VOUS PAS DEVENU CHAMPION DE SAUT AU TREMPLIN?
PAPA VOULAIT ABSOLUMENT QUE JE DEVIENNE DOCTEUR!
KAMAGURKA.

WILLY TOETER VERCOMPUTER EN DE BLOEDRAKET

DOOR: KAMAGURKA.

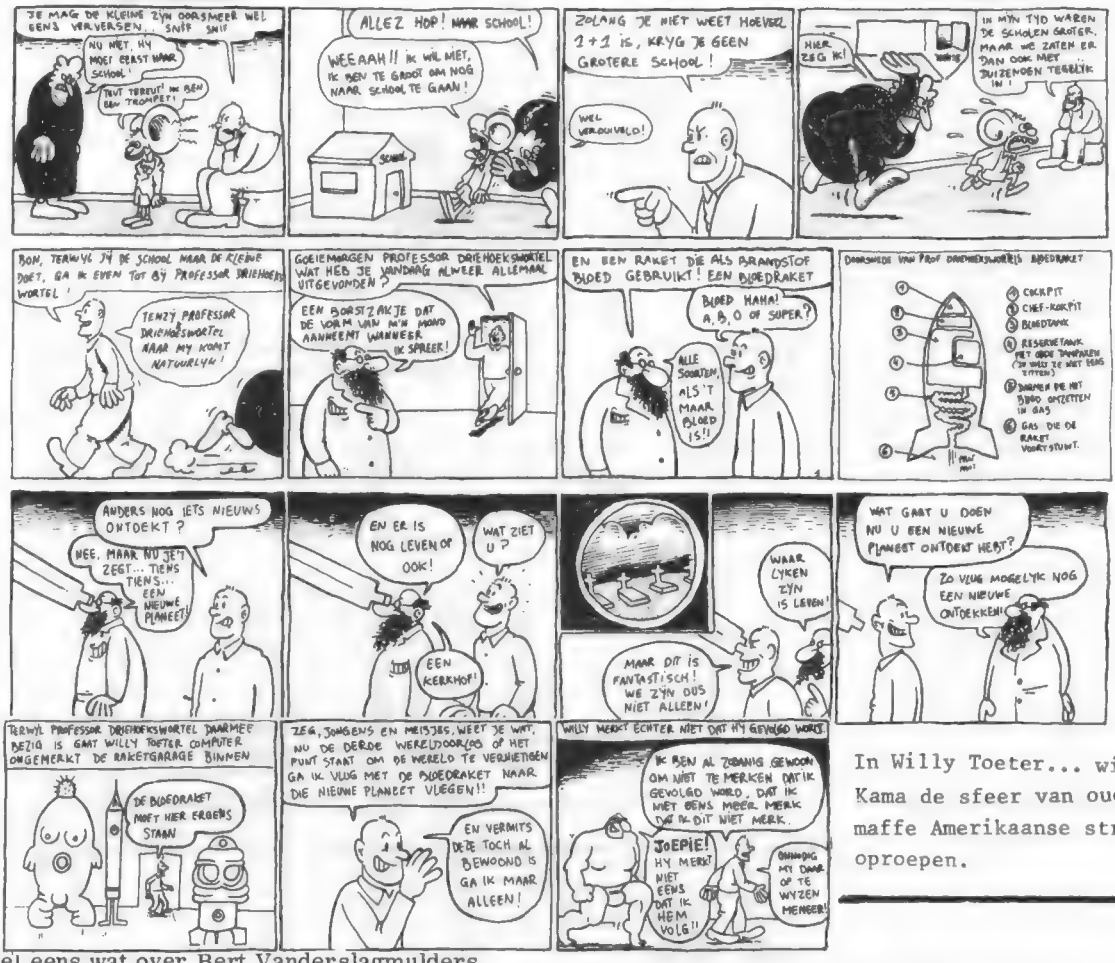
JE MAG DE KLEINE ZYN OORSMEER WEL EENS VERVERSEN... SNIF SNIF
NU MET, HY MOET EERST NAAR SCHOOL!
TUT TERUG!! IK BEN EEN TROMPET!
ALLEZ HOP! NAAR SCHOOL!
WEEAAH!! IK WIL MET, IK BEN TE GROOT OM NOG NAAR SCHOOL TE GAAN!
ZOLANG JE NIET WEET HOEVEEL 1+1 IS, KRYG JE GEEN GROTERE SCHOOL!
WEL VERDOMD!
HIER ZEG IK!
IN MYN TYD WAREN DE SCHOLEN GROTER, MAAR WE ZATEN ER DAN OOK MET DUIZENDEN TEGELYK IN!
BON, TERWYL JY DE SCHOOL NAAR DE KLEINE DOET, GA IK EVEN TOT BY PROFESSOR DRIEHOEKSWORTEL!
TENZY PROFESSOR DRIEHOEKSWORTEL NAAR MY KOMT NATUURLYK!
GOEIEMORGEN PROFESSOR DRIEHOEKSWORTEL. WAT HEB JE VANDAAG ALWEER ALLEMAAL UITGEVONDEN?
EEN BORSTZAKJE DAT DE VORM VAN MIN MOND AANNEEMT WANNEER IK SPREER!
EN EEN RAKET DIE ALS BRANDSTOF BLOED GEBRUIKT! EEN BLOEDRAKET
BLOED HAHA! A, B, O OF SUPER?
ALLE SOORTEN, ALS 'T MAAR BLOED IS!!
DOORSNEDE VAN PROF DRIEHOEKSWORTELS BLOEDRAKET
1 COCKPIT
2 CHEF-KOKPIT
3 BLOEDTANK
4 RESERVETANK MET DROGE DAMPAKKEN (JE WEET JE WEL WAT DAT IS!!)
5 BRANDER DIE HET BLOED OMZETTEN IN GAS
6 GAS DIE DE RAKET VOORTSTUWT.
ANDERS NOG IETS NIEUWS ONTDEKT?
NEE, MAAR NU JE'T ZEGT... TIENS TIENS... EEN NIEUWE PLANEET!
EN ER IS NOG LEVEN OP OOK!
WAT ZIET U?
EEN KERKHOF!
WAAR LYKEN ZYN IS LEVEN!
MAAR DIT IS FANTASTISCH! WE ZYN DUS NIET ALLEEN!
WAT GAAT U DOEN NU U EEN NIEUWE PLANEET ONTDEKT HEBT?
ZO VLUG MOGELYK NOG EEN NIEUWE ONTDEKKEN!
TERWYL PROFESSOR DRIEHOEKSWORTEL DAARMEE BEZIG IS GAAT WILLY TOETER COMPUTER ONGEMERKT DE RAKETGARAGE BINNEN
DE BLOEDRAKET MOET HIER ERGENS STAAN
ZEG, JONGENS EN MEISJES, WEET JE WAT, NU DE DERDE WERELDOORLOG OP HET PUNT STAAT OM DE WERELD TE VERNIETIGEN GA IK VLUG MET DE BLOEDRAKET NAAR DIE NIEUWE PLANEET VLIEGEN!!
EN VERMITS DEZE TOCH AL BEWOOND IS GA IK MAAR ALLEEN!
WILLY MERKT ECHTER NIET DAT HY GEVOLGD WORDT.
IK BEN AL ZODANIG GEWOON OM NIET TE MERKEN DAT IK GEVOLGD WORD, DAT IK NIET EENS MEER MERK DAT IK DIT NIET MERK.
JOEPIE! HY MERKT NIET EENS DAT IK HEM VOLG!!
OHHHOG MY DAAR OP TE WYZEN MENSEN!

In Willy Toeter... wil Kama de sfeer van oude maffe Amerikaanse strips oproepen.

- Vertel eens wat over Bert Vanderslagmulders.
Deze figuur is ontstaan nadat ik in Gent dit appartement had betrokken. Vroeger woonde ik in bij mijn ouders. Ik had nog nooit meer dan vijf minuten in een appartement doorgebracht en dit bracht mij op het idee om een strip te maken over een type in een appartement. Bert Vanderslagmulders is dus echt de grootste idioot die er maar kan zijn en ik ben nog altijd aan het zoeken hoe idioot ik hem wel kan maken. In het eerste verhaal heb ik die figuur de vreemdste dingen laten doen waarvan ik zelf versteld stond. Het was in feite een ontdekking van mezelf. Hij is dom, arrogant, pretentieus, vooringenomen en hij heeft alles dat in ieder van ons aanwezig is. Hij vertegenwoordigt iedereen, ik inclusief. Ik ben ook een enorme idioot, zoals iedereen. Maar Bert merkt er zelf helemaal niets van.

- Zou je hem als een smeerlap kenmerken ?
Hij kan een enorme smeerlap zijn, maar hij zal het zelf ook weer niet beseffen.

- Waaruit bestaat jouw idiotie ?
Godverdomme toch ! Dat is nu een vraag die je vooral niet aan een idioot moet stellen.

- Geef dan een idioot antwoord.
Mijn idiotie bestaat uit het feit dat ik mij niet kan losmaken van al het ambetante dat er rondom mij en in mij gebeurt. Allerhande vervelende aspecten, de domme dingen die ik doe.

- Heeft u nog plannen met Vanderslagmulders ?
Ja ! Ik zou hem meer willen laten reageren op ... Gewoon verder gaan, dat zijn mijn plannen. Mijn vriend Frank Nuyts, leraar in slagwerk en componist, heeft het personage van Bert geadapteerd in een muziekstuk. Ik heb het nog niet beluisterd, maar het zal op de radio worden uitgezonden.
(De naam Bert Vanderslagmulders willen ze op de radio echter niet uitspreken).

- Welke strips heeft u nu in de maak ?
Ik zou een korte gagstrip willen maken die Eddy en Freddy zou moeten heten. Verder zou ik een S.F.-verhaal willen maken met Joëlle Servais. Een realistisch maar toch werkelijk krankzinnig verhaal dat Daan Stratosfeer zou heten. Diverse andere strips, bijvoorbeeld met een klein ventje, spreken me wel aan. Ik heb ook een scenario geschreven voor Hec Leemans, een soort krankzinnige boerenstrip geïnspireerd op de verhalen van Cyriel Buysse. In het eerste verhaal komt een boer strontzat thuis en slaat zijn kleine dood. Hij zit voortdurend te vloeken en te brullen. Hij gaat dan naar de pastoor omdat hij berouw heeft, en om zijn zonden een beetje te verschonen wil hij het kind een mooie begrafenis geven. Maar wanneer hij terug thuis komt, blijkt dat het varken het lijkje van het kind opgevreten heeft.
Ik zou nog andere boerenverhalen willen schrijven, een bundeling boerenstrips zou best mooi zijn.

J. SMET.

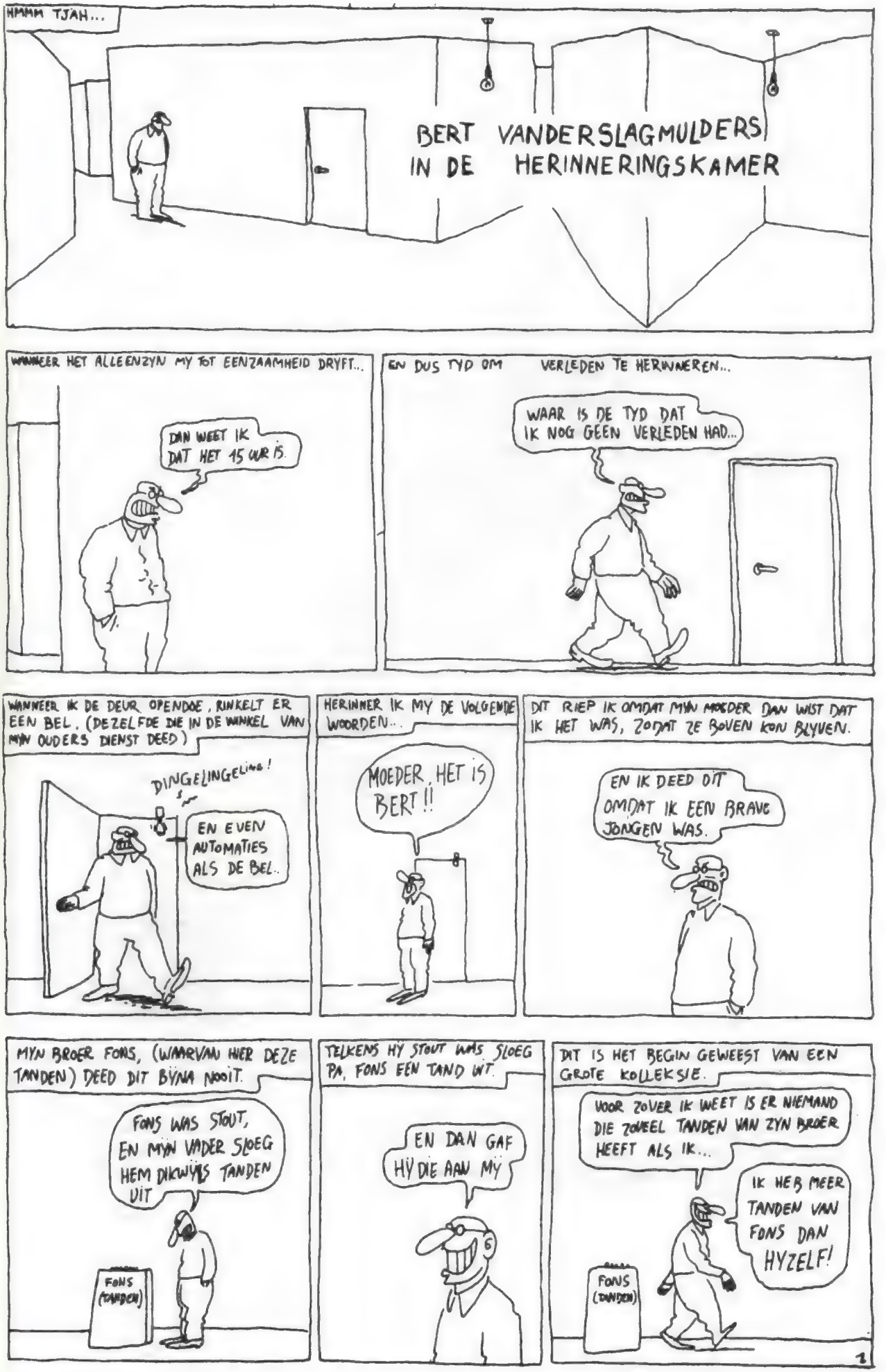
HMMM TJAH...
BERT VANDERSLAGMULDERS IN DE HERINNERINGSKAMER
WANNEER HET ALLEENZYN MY TOT EENZAAMHEID DRYFT...
DAN WEET IK DAT HET 15 UUR IS.
EN DUS TYD OM VERLEDEN TE HERWNEREN...
WAAR IS DE TYD DAT IK NOG GEEN VERLEDEN HAD...
WANNEER IK DE DEUR OPENDOE, RINKELT ER EEN BEL. (DEZELFDE DIE IN DE WINKEL VAN MYN OUDERS DIENST DEED)
DINGELINGELING!
EN EVEN AUTOMATIES ALS DE BEL..
HERINNER IK MY DE VOLGENDE WOORDEN...
MOEDER, HET IS BERT!!
DIT RIEP IK OMDAT MYN MOEDER DAN WIST DAT IK HET WAS, ZODAT ZE BOVEN KON BLYVEN.
EN IK DEED DIT OMDAT IK EEN BRAVE JONGEN WAS.
MYN BROER FONS, (WAARVAN HIER DEZE TANDEN) DEED DIT BYNA NOOIT.
FONS WAS STOUT, EN MYN VADER SLOEG HEM DIKWYLS TANDEN UIT
FONS (TANDEN)
TELKENS HY STOUT WAS SLOEG PA. FONS EEN TAND UIT.
EN DAN GAF HY DIE AAN MY
DIT IS HET BEGIN GEWEEST VAN EEN GROTE KOLLEKSIE.
VOOR ZOVER IK WEET IS ER NIEMAND DIE ZOVEEL TANDEN VAN ZYN BROER HEEFT ALS IK...
IK HEB MEER TANDEN VAN FONS DAN HYZELF!
FONS (TANDEN)
1

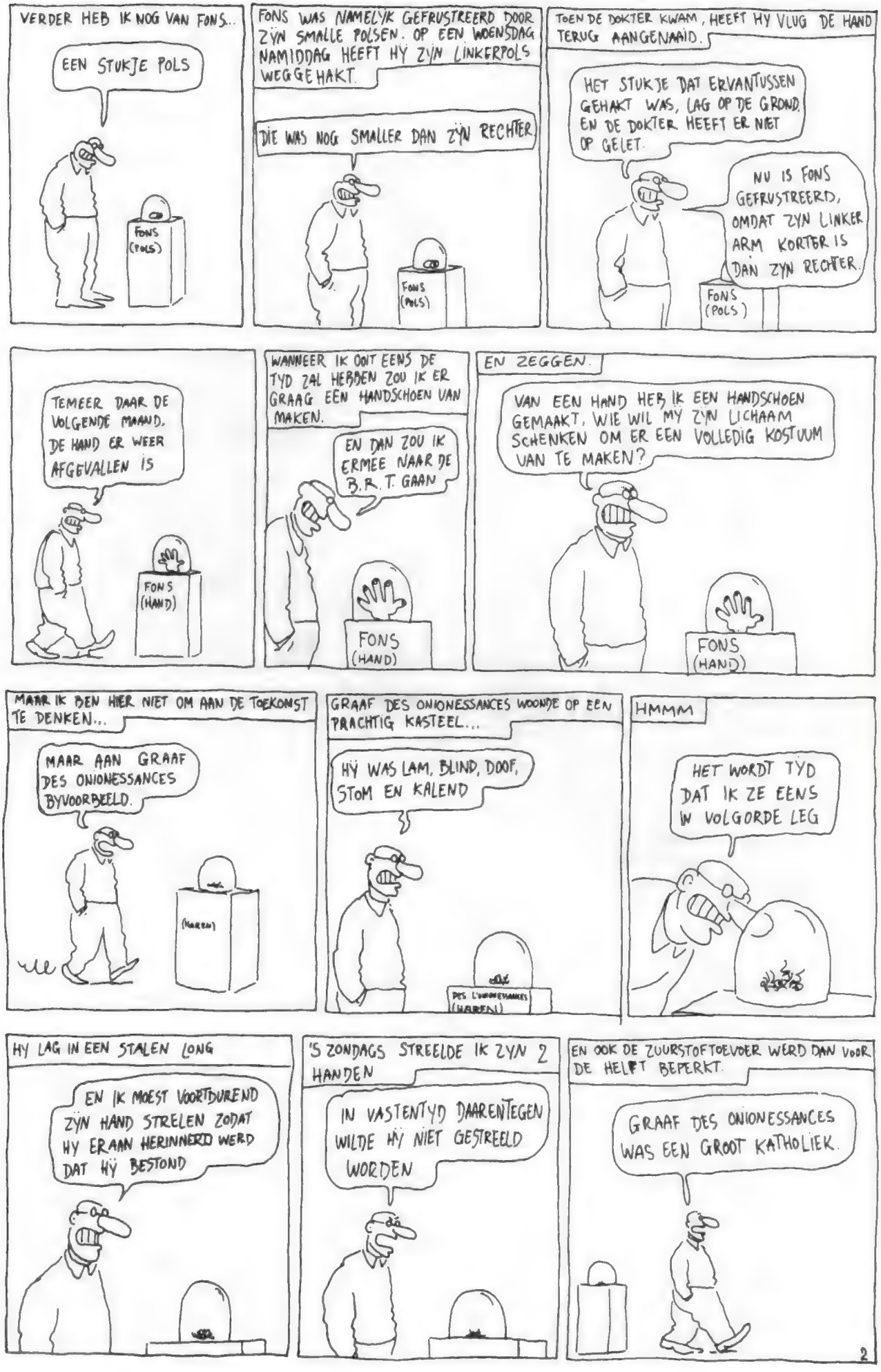
VERDER HEB IK NOG VAN FONS..
EEN STUKJE POLS
FONS (POLS)
FONS WAS NAMELIJK GEFRUSTREERD DOOR ZIJN SMALLE POLSEN. OP EEN WOENSDAG NAMIDDAG HEEFT HIJ ZIJN LINKERPOLS WEGGEHAKT.
DIE WAS NOG SMALLER DAN ZIJN RECHTER
FONS (POLS)
TOEN DE DOKTER KWAM, HEEFT HIJ VLUG DE HAND TERUG AANGENAAID.
HET STUKJE DAT ERVANTUSSEN GEHAKT WAS, LAG OP DE GROND, EN DE DOKTER HEEFT ER NIET OP GELET.
NU IS FONS GEFRUSTREERD, OMDAT ZIJN LINKER ARM KORTER IS DAN ZIJN RECHTER.
FONS (POLS)
TEMEER DAAR DE VOLGENDE MAAND, DE HAND ER WEER AFGEVALLEN IS
FONS (HAND)
WANNEER IK OOIT EENS DE TIJD ZAL HEBBEN ZOU IK ER GRAAG EEN HANDSCHOEN VAN MAKEN.
EN DAN ZOU IK ERMEE NAAR DE B.R.T. GAAN
FONS (HAND)
EN ZEGGEN.
VAN EEN HAND HEB IK EEN HANDSCHOEN GEMAAKT, WIE WIL MIJ ZIJN LICHAAM SCHENKEN OM ER EEN VOLLEDIG KOSTUUM VAN TE MAKEN?
FONS (HAND)
MAAR IK BEN HIER NIET OM AAN DE TOEKOMST TE DENKEN...
MAAR AAN GRAAF DES ONIONESSANCES BIJVOORBEELD.
(HAREN)
GRAAF DES ONIONESSANCES WOONDE OP EEN PRACHTIG KASTEEL...
HIJ WAS LAM, BLIND, DOOF, STOM EN KALEND
DES L'OIGNONESSANCES (HAREN)
HMMM
HET WORDT TIJD DAT IK ZE EENS IN VOLGORDE LEG
HIJ LAG IN EEN STALEN LONG
EN IK MOEST VOORTDUREND ZIJN HAND STRELEN ZODAT HIJ ERAAN HERINNERD WERD DAT HIJ BESTOND
'S ZONDAGS STREELDE IK ZIJN 2 HANDEN
IN VASTENTIJD DAARENTEGEN WILDE HIJ NIET GESTREELD WORDEN
EN OOK DE ZUURSTOFTOEVOER WERD DAN VOOR DE HELFT BEPERKT.
GRAAF DES ONIONESSANCES WAS EEN GROOT KATHOLIEK.
2

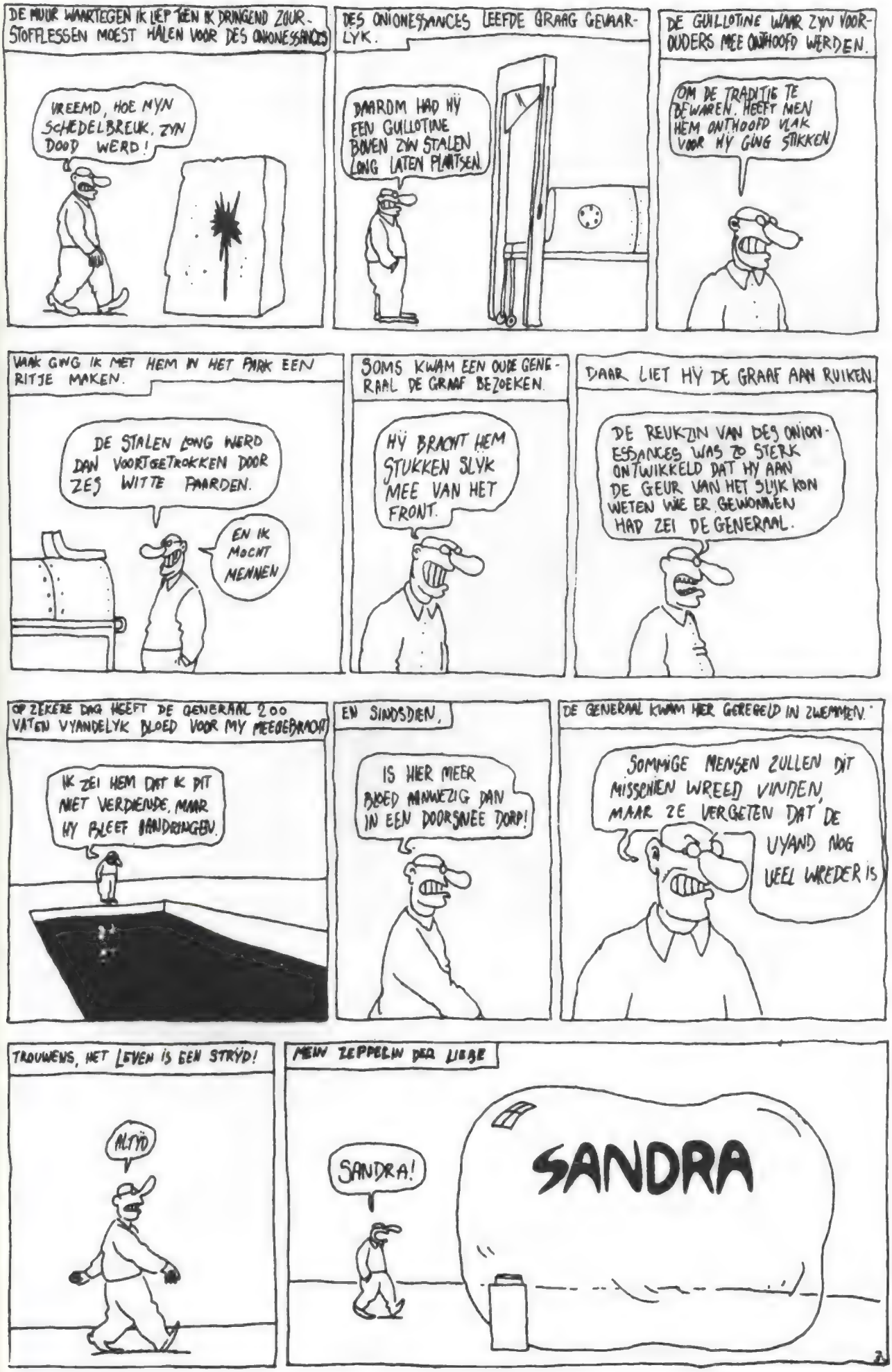
DE MUUR WAARTEGEN IK LIEP TEEN IK DRINGEND ZOUR-STOFFLESSEN MOEST HALEN VOOR DES ONIONESSANCES
VREEMD, HOE MYN SCHEDELBREUK, ZYN DOOD WERD!
DES ONIONESSANCES LEEFDE GRAAG GEVAAR-LYK.
DAARDM HAD HY EEN GUILLOTINE BOVEN ZYN STALEN LONG LATEN PLAATSEN.
DE GUILLOTINE WAAR ZYN VOOR-OUDERS MEE ONTHOOFD WERDEN.
OM DE TRADITIE TE BEWAREN, HEEFT MEN HEM ONTHOOFD VLAK VOOR HY GING STIKKEN
VAAK GING IK MET HEM IN HET PARK EEN RITJE MAKEN.
DE STALEN LONG WERD DAN VOORTGETROKKEN DOOR ZES WITTE PAARDEN.
EN IK MOCHT MENNEN
SOMS KWAM EEN OUDE GENE-RAAL DE GRAAF BEZOEKEN.
HY BRACHT HEM STUKKEN SLYK MEE VAN HET FRONT.
DAAR LIET HY DE GRAAF AAN RUIKEN.
DE REUKZIN VAN DES ONION-ESSANCES WAS ZO STERK ONTWIKKELD DAT HY AAN DE GEUR VAN HET SLYK KON WETEN WAE ER GEWONNEN HAD ZEI DE GENERAAL.
OP ZEKERE DAG HEEFT DE GENERAAL 200 VATEN VYANDELYK BLOED VOOR MY MEEGEBRACHT
IK ZEI HEM DAT IK DIT NIET VERDIENDE, MAAR HY BLEEF BANDELINGEN.
EN SINDSDIEN,
IS HIER MEER BLOED AANWEZIG DAN IN EEN DOORSNEE DORP!
DE GENERAAL KWAM HIER GEREGELD IN ZWEMMEN.
SOMMIGE MENSEN ZULLEN DIT MISSCHIEN WREED VINDEN, MAAR ZE VERGETEN DAT DE VYAND NOG VEEL WREDER IS
TROUWENS, HET LEVEN IS EEN STRYD!
ALTYD
MEIN ZEPPELIN DER LIEBE
SANDRA!
SANDRA

SANDRA...
HET ENIGE WAT IK VAN JOU HEB OVERGEHOUDEN IS EEN PLASTIEK ZAK VOL ADEM
NOOIT VERGEET IK DE NACHTEN TYDENS DEWELKE IK DOOR JE VENSTER KLOM EN DAN UREN AAN JE BED ZAT OM DE ADEM OP TE VANGEN DIE JE IN JE SLAAP UITDUES.
JY WAS 35, IK WAS 34
EN JE HAD EEN PRACHTIGE MOND...
WAAR IK GRAAG MET MYN VINGERS IN ZAT.
HELAAS SLIEP JE ALTYD WANNEERIK JE LIEFKOOSDE...
EN IK DURFDE JE NIET WAKKER MAKEN OMDAT IK WIST DAT JE EEN HEKEL HAD AAN MY
VAN JE STEM HEB IK ENKEL DIT BEWAARD
KLIK
ZZZZ... SNURK...
ARGG.... SNURK...
..ZZZZZ.... ARRGG...
ZZZ..... SNURK...
... SNURK.... ZZZ
..ZZZ ... SNURK RRR...
JAMMER DAT HET SLECHT OPGE-NOMEN IS
MAAR WANNEER IK MYN HOOFD IN JE ADEM" STEEK KLINKT HET VEEL BETER.
ZZZ... SNURK
ZZZZZZZZ
ARG... SNURK
ZZZZZ
DAN IS HET ALSOF IK MET MYN OREN TUSSEN JE STEM-BANDEN ZIT
INTIEMER KAN HET NIET
ZZZ SNURK ARG ZZZ
BAM!
SANDRA?
?
SANDRA?
IK WIST DAT DIT VROEG OF LAAT GING GEBEUREN..
GELUKKIG HOU IK NOG MEER VAN MEZELF
BERT
BERT
BERT
B
KAMAGURKA.
EINDE
4

AANVULLENDE KUIFJE-BIBLIOGRAFIE

Har Brok

KUIFJE INDEX 6e vervolg.

(zie Stripgids nr.10 voor de lijst van de gebruikte afkortingen in de Kuifje-index)

door Har Brok.

Dit zesde vervolg van de Kuifje-index bevat aanvullingen op de lijst van Nederlandstalige literatuur over Kuifje en Hergé uit Stripgids 16 (1978). Daarmee wil niet gezegd zijn dat het eigenlijke " index "-gedeelte geen aanvullingen en verbeteringen behoeft : tot mijn niet geringe verbazing blijken veel lezers erdoor gestimuleerd te zijn om omissies, fouten en wetenswaardigheden aan me te melden. Een absolute fout is natuurlijk het niet vermelden van de journalisten Jan Kalebas en Piet Salie in ROTSEN (hertekende versie), een betreurenswaardige misser is het feit dat slager Van Kampen in JUWELEN tevens voorzitter blijkt te zijn van de harmonie van Molensloot. Toch is het niet zinvol een paar bladzijden te gaan vullen met aanvullingen en verbeteringen : het wordt nu onderhand maar eens tijd dat een uitgever brood ziet in dit naslagwerk dat tot zoveel zelfwerkzaamheid aanleiding blijkt te geven. Onder dankzegging aan Pieter Bots, Ernst Pommerel, Anton Hermus, Bob Polak, Guus Luijters, Arno de Blank, Sjef Vromans, Maeyken Maassen, Kees de Bree, Jan Smet, Bob de Moor, George Rémi, Joost Swarte en anderen kan ik hier alleen maar meedelen dat hun opmerkingen genoteerd zijn en van belang zijn voor een definitieve uitgave van de Kuifje-index.
Deze aanvulling op sekundaire literatuur is principieel anders dan een aanvulling op het " index "-gedeelte, omdat in Stripgids 16 het Vlaamse gedeelte zwaar ondervertegenwoordigd was. Die omissie wordt door deze aanvulling meer dan opgeheven, omdat Hergé zijn eigen knipselarchief beschikbaar stelde voor aanvullingen. In het spoor van Numa Sadoul's literatuuropgave van Franstalige sekundaire literatuur (Tintin et moi, blz.147-159) treft u hierbij aan een lijst van alle artikelen in het Nederlands tot en met de meest obscure. Zonder de informaties van Jan Smet, Kees de Bree en C.J. Aarts en de daadwerkelijke bijstand van Ernst Pommerel en Hergé's sekretaris Alain Baran zou deze aanvulling bijna onmogelijk geweest zijn. Tsja, veel dank dus aan deze heren en de wens dat een geïntegreerde literatuur-opgave nog eens het licht mag zien. Aanvullingen blijven welkom (Nicolaas Witsenkade 29, 1017 ZT Amsterdam - NL.).

Har Brok.

DEEL I.

(alfabetisch op auteur)

A., 'Kuifje, made in Belgium', in T.V. Ekspress jg.10 (1978) nr.38, blz.14-15. (TV-filmpjes Kuifje).

A., M., zie (ma).

A., M., ' Kuifje in dienst van de wetenschap', in De Bond van 29-1-1965. (speelfilm Blauwe Sinaasappels).

A.B., zie B., A.

AERDE, R. van, 'Kuifje is een ideaal', in Katholieke Illustratie jg.93 (1959) nr.45, blz.26-27. (algemeen) .

ANTHIERENS, J., 'Denkend aan de abrikozenjaren' in Knack van 21-1-1976, blz.45-48. (PICARO'S).

ARDO, 'Jeugdtheater met " Kuifje op avontuur in Amerika " ', in De Volksgazet van 22-12-1977. (Kuifje-musical AMERIKA).

B., (zonder titel), in De Nieuwe Gids / Het Volk van 21-10-1976. (dokumentairefilm Moi Tintin).

B., A., '25 jaar Kuifje', in De Periscoop (Spiegel van het literair en artistiek leven) jg.5 (1954) nr.2, blz.10. (algemeen).

B., L., 'Kuifje en de Zonnetempel', in Vooruit van 2-1-1970. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).

B., L., 'Kuifje en de Zonnetempel', in Vooruit van 6-2-1970. (tekenfilm van BOLLEN / ZONNETEMPEL).

B., L., 'Hergé in Belgische film', in Vooruit van 31-7-1975. (dokumentairefilm Moi Tintin).

B., L., 'Dokumentaire over Kuifje, Hergé en Cie.', in Vooruit van 7-10-1976. (dokumentairefilm Moi Tintin).

BABBÉ, I., 'Kuifjes tijdloze strijd. Stripheld van Hergé blijft in beweging', in Televizier nr.4 (1978) blz.6-8. (TV-filmpjes Kuifje ; algemeen).

BACKER, M.C.C.de, 'Het Belgische beeldverhaal wordt in de hele wereld gelezen. Hergé', in De Volksgazet van 20-11-1975, blz.2. (algemeen).

BOCK, M.de/P. Hazebroek/L. Hellemans e.a., Kuifje, een politiek geëngageerde strip. Brussel 1974/75 (Licentiaatsverhandeling V.U.B., 69 blzz.).

BOGAERT, D. van de , 'Hergé : " Ik heb mijn kleine wereld, de rest, je m'en fous " ', in Vooruit van 20-11-1975. (algemeen).

BREE, K.de/R. van Eyck/M. Wassington, 'Kuifje en Hergé', in R. Harren (red.) : " Stripdossier "ABN Bank. (Amsterdam/Essen 1978) blz.42-43. (algemeen).

BRUNELLE, R. [illegible]

(BROK, H.), Wereld-Nonsens nr.2 (1977), 2 blzz., waarin 'Andrea, P.', 'Janssen', 'Beeldspraak &&??' en ' (ingezonden) '. (allerlei).

BROK, H., 'De guitenstreken van Kuifje', in Furore nr.10 (1978) blz.20-25 en 31. Een ingezonden brief door E. Vermeulen naar aanleiding hiervan in Furore nr.11 (1978) blz.4. (parodie en plagiaat ; Tintin en Suisse).

(BROK, H.), 'Kuifje-films groot succes in " De Berebios " ', in De Winschoter Courant van 11-4-1978, blz.4. (TV-filmpje STER).

BROK, H., 'Kuifje in Zwitserland', in Stripschrift nr.109/110 (1978) blz.47-50. (Tintin en Suisse).

B(ROK), H., 'Valse Kuifje', in Stripschrift nr. 109/110 (1978) blz.55. (TV-tekenfilmpjes Kuifje).

BROK, H., 'Zijn vijanden zijn vrienden ? De zwerftochten van Kuifje', in Wereld-Nonsens nr.3 (1978) blz.1-3. (Müller ; ROTSEN).

(BROK, H.), Wereld-Nonsens nr.3 (1978), 4 blzz., waarin 'Zijn vijanden zijn vrienden ? De zwerftochten van Kuifje', 'Blaadjes', 'Nader tot Hergé ! ?' en 'Andrea, P. (2) '. (allerlei)

(BROK, H.), 'Hergé's jeugdwerk nu', in Caramba nr.3 (1978) blz.10. (Archives Hergé II).

BROK, H., 'Boekbespreking : Archives Hergé (Deel II. Tournai 1978)', in Stripschrift nr.117 (ter perse).

C., N., 'Ontmoeting met Hergé (een bewogen interview (sic))', in Ons Volk jg.42 (1959) nr. 35, blz.5-7. (algemeen).

CALLEWAERT, M., 'Hergé', in Gazet van Antwerpen van 20-1-1976. (Kuifjetentoonstelling ICC Antwerpen).

CAREUIL, J., 'Jong is in. Hergé de vader van Kuifje', in Rosita nr.46 (1969) blz.32. (algemeen).

D., D., ' " De wereld van Kuifje " schrijnend onvolledig ', in De Gentenaar van 3-5-1976. (Kuifjetentoonstelling Gent).

D., G., 'KJT gaat het jaar uit met " Kuifje in Amerika " ', in Gazet van Antwerpen van 28-12-1977. (Kuifje-musical AMERIKA).

D., Mon, 'Kuifje-parodie schending van auteursrechten. Hergé krijgt in beroep 49.999 fr. meer', in Het Laatste Nieuws van 9-6-1978. (Tintin en Suisse).

Db., R., 'Paus van de Pop bij vader van Kuifje. Andy Warhol wipte even binnen', in Het Laatste Nieuws van 28/30-5-1977. (Hergé door Warhol tot kunstwerk verheven).

DEPAUW, V., 'Voor jongens van 7 tot 77 jaar', in Panorama jg.4 (1959) nr.21, blz.10-13. (interview Hergé).

DM, zie M., D.

DOM, P., 'Kuifje in Amerika', in De Scene XIX (1978) nr.5, blz.12. (Kuifje-musical AMERIKA).

DUYNSLAEGHER, P., 'Moi Tintin : de eendimensionale padvinder als universele held', in Knack van 29-9-1976. (dokumentairefilm Moi Tintin).

EYCK (= EIJCK), R. van, zie BREE, K.de.

EECKELS, G., 'J.R.R. Tolkien : " The Lord of the Rings " ' (= neerslag van) Derde Programma, uitzending 10-10-1962. (overeenkomst Tolkien / Hergé).

F., R.A., 'Vader van Kuifje krijgt filmportret ', in De Standaard van 23-7-1975. (dokumentairefilm Moi Tintin).

F.Z., zie Z(AAGSMA), F.

G.D., zie D., G.

GRAULS, M., 'Kuifje in Zuid-Amerika : " Een tamelijk verwarde zaak daar " ', in Het Belang van Limburg van 3-5-1976. (PICARO'S).

GROENEVELD, A., 'Kuifje en De la Fontaine op kindermaat gesneden', in N.R.C. van 1-5-1970. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).

H., J.v., 'Kuifje met de haren getrokken', in De Standaard van 23-12-1977. (Kuifje-musical AMERIKA).

H., M.v.d., ' " Kuifje in Amerika ": teater of music-hall ?', in Het Handelsblad / Het Nieuwsblad van 23-12-1977. (Kuifje-musical AMERIKA).

HAES, L.de, 'Hergé (eksklusief aan onze bladen): " Er mag al 'ns gelachen worden " ', in Humo van 23-6-1976, blz.28-29. (PICARO'S).

HAZEBROEK, P., zie BOCK, M.de.

HEEMSCHUT, 'Kuifje wordt Europees beroemd of een nieuw televisieverhaal : De scepter van Ottokar', in De Bond van 6-12-1957. (TV-filmpje SCEPTER).

HELLEMANS, L., zie BOCK, M.de.

HERMANS, H., 'Kuifje zien is nog mooier', in De Telegraaf van 1-5-1970, blz.23. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).

HERMUS, A., 'Schone letteren en vieze plaatjes : hand in hand, schouder aan schouder ', in Pen-Kwartaal nr.31 (1977) blz.31-32. (is Kuifje literatuur ?).

HERMUS, A./T. Knok (dubbelps. van H. Tonus), Onder de dop van het brillantinepotje nr.1 (1977), 4 blzz. met ' De geheimen van het Jansenisme': nr.2 (1977), 4 blzz. met 'De geheimen van het Jansenisme (2e vervolg)', 'Jansenisme de enige levenshouding', 'Veiligheidsdienst op divan. Detectieven tijdelijk buiten westen' en aanvullingen op de Kuifje-index ; nr.2a (1977), 4 blzz. met 'Knok tekent Kuifje-nummer', 'Brok herrangschikt', 'WFH gromt' en 'K. in de klas' ; nr.3 (1977), 4 blzz. met 'Potjeslatijn', 'Potjeshistorie',

'Tranen aan de Labradorstraat', 'Striptip', 'Bij Brokjes en beetjes', 'Sitniakuivsky','Smet + Krab = Jeuk', 'Bulletintin IV', 'Rottend Fruit ?', 'Spotjes', 'Portofoon' en '70 Jaar Hergé. (feestsonnet)'; nr. ? noodeditie (1977),2 blzz. met 'Wat de Tintinist wil' en 'Wat past er allemaal onder de dop van het Brillantinepotje' ; nr.3a (1978), 4 blzz. met Luijters en 'Sovjet-Unie neemt wraak' ; nr.4 (1978), 12 blzz. met 'Plagiaat of citaat ?', 'Antisemitisme', 'Geheime tekens', 'Aktie !! Uit post voor Ter Braak van Du Perron', '(Ingezonden)', 'Vliegtuig-Catapults', 'Paris O La La!', 'Tekende Pessers bij ?', 'Bal rolt en ketst terug ' en 'Passend uit' ; nr.5 (1978),16 blzz.met 'Plagiaat of citaat? (2)', ' Post voor Sohier', 'Het geheim van St.Nazaire ontsluierd ?', 'Oh,Bobbie...' en vervolgen op Pessers en Passend uit. (allerlei).

HERMUS,A. (ps.van H.Tonus),Bulletintin,onregelmatig uitgebracht rondschrijven over zaken betreffende Kuifje. Gesignaleerd 2 nummers (ontvangen 29-5-1978 en gedateerd 10-8-1978). (allerlei).

HERMUS,A. (ps.van H.Tonus), Onder de dop van het gelatinepotje, 1 blz.(1978),zie Hermus' Brillantinepotje.

HERMUS,A. (ps.van H.Tonus),'Jansen en Jansens' (ingezonden brief) in Vrij Nederland van 7-10-1978.

HERREWEGHEN,A.van, 'De vader van Kuifje/ Tintin is wereldberoemd. Zijn naam is Hergé', in Libelle/Rosita jg.33 (1978) nr.8,blz.52-57. (algemeen).

HOBERT,L./H. Waterschoot,'Hergé : " Ik ben echt geen vrouwenhater !" ', in Mimo nr.2156 (1978) blz.10-13 en 48. (interview Hergé ; algemeen).

HUGOKÉ (ps.van H.de Kempeneer), 'Krisis in het tekenverhaal ?', in De Nieuwe van 31-7-1964. (o.a.over Hergé).

I.V.V., zie V.,I.V.

JACOBS,F., 'Kuifje in Amerika. Een stripheld op de planken', in Rode Vaan van 22-12-1977. (Kuifje-musical AMERIKA).

J.V., zie V(ANRAES),J.

JVH,zie H,J.v.

KEMPENEER,H.de,zie HUGOKÉ.

L.,R.,'Hergé is boos omdat er met Kuifje gesold werd', in Landwacht/ Het Handelsblad / Het Nieuwsblad / De Gentenaar van 17-4-1977. (Tintin en Suisse).

L.,R., '40.000 fr.boete voor nagemaakt "Kuifje" ', in De Standaard / Het Handelsblad van 1-7-1977. (Tintin en Suisse).

L.,R., ' "Namaak-Kuifje was een grapje ". Proces rond stripheld', in Het Nieuwsblad van 6/7-5-1978. (Tintin en Suisse).

L.,R., 'Hergé krijgt 50.000 fr.voor namaak-Kuifje', in Het Nieuwsblad van 9-6-1978. (Tintin en Suisse).

LAATSTE BERICHT,HET, zie POMMEREL,E.

LAMBEAU,F., 'Prestige van het stripverhaal', in N.B.B. (uitg.van de Nationale Bank België) jg.33 (1977),septnr.blz.4-20 (speciaal blz.9 e.v.). (algemeen).

L.B., zie B.,L.

L.P., zie P.,L.

L.T., zie T.,L.

M.,D., ' Als Kuifje een luie,loense zatlap wordt', in De Post van 2-1-1977,blz.18-21. (Tintin en Suisse).

M.,R., 'Kuifje en de Zonnetempel', in De Bond van 2-1-1970. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).

M.,R., 'Kuifje en het Haaienmeer', in De Bond van 22-12-1972 (tekenfilm het Haaienmeer).

(ma), 'De verschrikkelijke avonturen van Kuifje in Rusland. Over politieke strips gesproken ', in De Groene van 8-4-1972. (illegale SOVJET).

M.A., zie A.,M.

MARGO ,W., 'Kuifje en de miljoenen', in Het Laatste Nieuws / De Nieuwe Gazet van 19-6-1968. (algemeen).

MOYAERT,P.,' "Kuifje" werd dertig,maar hoe oud is Kuifje ?', in Vooruit van 14-9-1976. (o.a. tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).

M.R., zie R.,M.

MvdH, zie H.,M.v.d.

M.Vl., zie Vl.,M.

N.C., zie C.,N.

NIEUWENHUIS,K., 'Kuifje. De lotgevallen van " Kuifje in Zwitserland" ', in Comixer nr.8 (1978) blz.24-30. (Tintin en Suisse).

(OETS,P.), 'Kuifje', in Caramba nr.6 (1978) blz. 21,23-26. (Tintin en Suisse).

ONDER DE DOP VAN HET BRILLANTINEPOTJE, zie HERMUS,A.

OVERDUIN,J., 'Kuifje in de stripquiz', in Televizier (?) van ?-?-1973 (?) blz.28-29. (algemeen).

P.,L., ' "Kuifje" krijgt bronzen standbeeld', in De Nieuwe Gids / Het Volk van 13-9-1976. (onthulling Kuifje-standbeeld).

PERVYSE, (zonder titel), in Elseviers Weekblad van 21-12-1963. (over kerst- en nieuwjaarskaart van Hergé " Mosaïque dite " à la colombe " ").

PIRYNS,P., 'Duizend bommen en granaten. Is Kuifje een lulletje rozenwater geworden ?', in VARA-gids jg.49 (1978) nr.29,blz.6-7. (algemeen).

PLAS,M.van der (ps.van R.Brinkel), 'Vrijdag', in --- : In het land der Belgen. Amsterdam 1975, blz.97-99. (interview Hergé ; aankondiging PICARO'S).

POMMEREL,E. (samenst.), De schijndood van Meneer Hergé. Amersfoort 1978. (abusievelijke doodverklaring Hergé).

POMMEREL,E., 'Vooroorlogse guitenstreken van Kwik,Flupke en Hergé.Nogmaals Archives Hergé deel twee', in Striprofiel jg.4+ (1978!) (ter perse).

R.,M., 'Hoe het groeide - Moi,Tintin', in De Standaard van 8-10-1976. (dokumentairefilm Moi Tintin).

R.A.F., zie F.,R.A.

R.Db., zie Db.,R.

RL, zie L.,R.

R.M., zie M.,R.

(ROOS),J., (zonder titel), in Het Parool van 10-3-1978. (TV-filmpjes Kuifje).

SAMPLONIUS,K., 'De avonturen van Kuifje', in Accent jg.11 (1978) nr.18,blz.31-33. (TV-tekenfilmpjes).

SCHOON,P., 'Kuifje-parodie', in Stripgids jg.5 (1978) nr.2/3 (= nr.17/18) blz.93-96. (Tintin en Suisse).

STERCKX,P., 'Hergé', in de Tentoonstellings-katalogus van J.Walter Thompson Company N.V. van 3 dec.1970 tot 13 jan.1971 te Elsene/Brussel. (algemeen).

THOMAS,H., 'Kuifje en het Haaienmeer', in Veronica jg.4 (1974) nr.26,blz.18-19. (tekenfilm het Haaienmeer).

T.,L., 'Kuifje en zijn schepper Hergé verenigd in Belgische film', in Het Laatste Nieuws van 24-7-1975 (ook verschenen in De Nieuwe Gazet van 1-8-1975). (dokumentairefilm Moi Tintin).

T.,L., 'Ik Kuifje,dossier van een fenomeen', in Het Laatste Nieuws van 30-9-1976. (dokumentairefilm Moi Tintin).

TIMP,(J.), 'Mijn 1ste Kuifje-artikel', in Striprofiel jg.4 (1978!) nr.4,blz.5-7. (omslagen Kuifje-albums).

TONUS,H., zie HERMUS,A.

V.,I.V., 'Kuifje met dans en orkest', in De Nieuwe Gazet van 22-12-1977. (Kuifje-musical AMERIKA).

V (ANRAES ?),J., 'Uitspraak over " Kuifje in Zwitserland " op 10 juni', in Het Laatste Nieuws van 8-5-1977. (Tintin en Suisse).

VELTMAN,J., 'Hergé begon halve eeuw geleden met "Totor" ', in De Standaard van 2-6-1973. (algemeen).

VER ELST,A., 'Kuifje,de flinke jongeling van veertig jaar', in Martini Nieuws nr.23 (1962) blz. 5-7. (algemeen).

VER ELST,A., 'Kuifje,flinke jongeling van 40 jaar', in Snoeck's Grote Almanak jg.39 (1963) blz. 149-152. Vrijwel identiek aan A.Ver Elst in Martini Nieuws. (algemeen).

VERMEULEN,E., zie H.Brok in Furore nr.10.

Vl.,M., 'Kleine Jos uit Heusden tekende best voor feest van onze vorst', in Het Nieuwsblad van 26-3-1976. (Hergé als jurylid).

WASSINGTON,M., zie BREE,K.de.

WATERSLOOT,H., zie HOBERT,L.

WERELD-NONSENS, zie BROK,H.

WERKGROEP TAAL BUITENLANDSE WERKNEMERS, 'Boekentaal. Het taalgebruik van buitenlanders in de literatuur', in---: Nederlands tegen buitenlanders. Universiteit van Amsterdam (Publikaties van het Instituut voor Algemene Taalwetenschap 18) 1978,blz.6-9. (over negertaaltje in AFRIKA en COKES).

WIT,P.de, 'Kuifjes koloniale pretpark', in Panorama nr.44 (1975) blz.42-45. (ZONNETEMPEL in Walibipretpark).

Z (AAGSMA),F., 'Kuifje als James Bond', in N.R.C. van 28-6-1974. (tekenfilm het Haaienmeer).

DEEL II ANONIEM (chronologisch).

- 'Hergé, de geestelijke vader van "Kuifje". De waarheid van het verhaal', in De Tijd (blz.3)/ De Gentenaar van 20-10-1956. (algemeen).
- 'Waarom niet als hij succes heeft', in De Linie (ed.Brussel) van 10-4-1959,blz.2. (Hergé in WO II).
- 'Vertolker van Kuifje te Oostende ontdekt', in De Zeewacht van 2-12-1960. (speelfilms Kuifje).
- 'Kuifje in bloe-djien ?', in De Standaard van 23-11-1964. (over mogelijke nieuwe kleding voor Kuifje zoals voorgesteld in de Marie Claire).
- 'Krijgt Kuifje vers pak ?', in De Nieuwe Gids / De Spectator (?) van 5-12-1964. (over mogelijke nieuwe kleding voor Kuifje zoals voorgesteld in de Marie Claire).
- 'Kuifje : 30 jaar avonturen', in Echo's voor de textiel-kleinhandel jg.8 (1964) nr.6,blz.24-25. (algemeen).
- ' "Kuifje" van maandag in ons blad', in Het Volk van 19-2-1965. (aankondiging RAKET).
- 'Onsentimenteel', in De Standaard van 21-3-1966. (hoe Hergé zijn lezers benadert).
- 'Kuifje nr.22', in De Standaard van 14-4-1968. (VLUCHT).
- 'Hergé', in Het Belang van Limburg / Het Laatste Nieuws van 14-7-1969. (RAKET en MANNEN werkelijkheid geworden).
- 'Hergé over maanlanding : moeilijk om werkelijkheid te geloven ', in De Standaard van 7-9-1969. (RAKET en MANNEN werkelijkheid geworden).
- 'Kuifje en de Zonnetempel', in De Zeewacht van 17-12-1969. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).
- (zonder titel), in De Roode Vaar van 18-12-1969. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).
- 'Belgische tekenfilm... Kuifje en de Zonnetempel' (?), in De Nieuwe Gids/Het Volk van 18-12-1969. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).
- (zonder titel), in Gazet van Antwerpen van 19-12-1969. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).
- (zonder titel), in De Standaard van 19-12-1969. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).
- 'Raymond Leblanc wil nieuwe Disney worden', in De Standaard van 28-12-1969. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).
- 'Kuifje wel welkom in Kongo', in Vooruit van 13-1-1970. (AFRIKA).
- 'Kuifje mag in Kongo', in Het Nieuwsblad van 13-1-1970. (AFRIKA).
- 'De Belgische filmproductie slaat geen mal figuur met " Kuifje en de Zonnetempel " ', in De Gentenaar van 6-2-1970. (tekenfilm van BOLLEN/ ZONNETEMPEL).
- 'De Gentse filmweek', in Het Volk van 6-2-1970. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).
- 'Kuifje en de Zonnetempel', in Het Laatste Nieuws van 6-2-1970,blz.15. (tekenfilm van BOLLEN/ ZONNETEMPEL).
- 'Filmpaasei voor de kleinen. Kuifje en de Zonnetempel', in De Gentenaar van 27-3-1970. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).
- ' 'Kuifje' als tekenfilm', in (?) van 23-4-1970. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).
- 'Gratis kaartje tegen inlevering van Kuifje-boek', in Rotterdamsch Nieuwsblad van 23-4-1970. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).
- 'Kuifje bewegend naar Nederland', in Noordhollands Dagblad van 24-4-1970. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).
- 'Kuifje nu ook held in kleurrijke film. Ruim 80.000 tekeningen nodig', in Twentsche Courant van 24-4-1970. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).
- 'Eerste grote tekenfilm van Kuifje', in Wereldkroniek van 25-4-1970. (tekenfilm van BOLLEN/ ZONNETEMPEL).
- 'Kuifje nu ook op witte doek', in Dagblad van Coevorden van 28-4-1970. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).
- 'Kuifje opnieuw naar Kongo', in Ons Land van 1-5-1970. (AFRIKA).
- 'Kuifje en de Zonnetempel', in Trouw van 1-5-1970. (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).
- 'Mijn prognostiek', in De Nieuwe van 8-1-1971. (Haddock in ZAAK).
- 'Konkurrent Kuifje', in Gazet van Antwerpen van 28-2-1971. (De Gaulle en Kuifje).
- 'Rijk worden ? Beeldverhalen bewaren', in De Standaard / Het Nieuwsblad van 28-2-1971. (handel rond SOVJET).
- 'Kuifje is aardig maar niet voor de fans... ', in Het Centrum van 25-6-1971 (?). (tekenfilm van BOLLEN/ZONNETEMPEL).
- 'Kuifje', in Utrechts Nieuwsblad van 4-3-1972. (illegale SOVJET).
- 'Noesjka maakt haar entree in " Kuifje en het Haaienmeer ". Kuifje heeft een vriendin', in Brabants Dagblad van 28-11-1972. (tekenfilm het Haaienmeer).
- 'Nieuwe Hergé te verwachten. Kuifje heeft een vriendin', in De Nieuwe Krant van 13-12-1972. (tekenfilm het Haaienmeer).
- 'Straf voor heruitgave van Kuifjeboek', in Het Parool van 15-3-1973. (illegale SOVJET).
- 'Kuifje voor de Zwitserse rechter', in De Antwerpse Gids/Het Volk van 27-2-1974. (illegale SOVJET).
- 'Hergé wint proces tegen Zwitserse boekhandelaar. Boete van 100.000 fr. voor onwettige "Kuifje bij de Sovjets" ', in Het Laatste Nieuws van 28-2-1974. (illegale SOVJET).
- '100.000 frank boete voor "vals" Kuifje ', in De Standaard van 28-2-1974. (illegale SOVJET).
- 'Hergé als konkurrent van Solzjenitsin. "Kuifje in het land van de Sovjets " werd in luxe-uitgave herdrukt', in Gazet van Antwerpen van 21-2-1975. (herdruk SOVJET).

- 'Nieuw attractiepark bij Brussel', in De Nieuwe Gids van 6-7-1975. (ZONNETEMPEL in Walibi-pretpark).
- 'Hergé (Kuifje) komt op film', in Het Nieuwsblad van 23-7-1975. (dokumentairefilm Moi Tintin).
- 'Filmportret van de vader van Kuifje', in De Nieuwe Gids van 24-7-1975. (dokumentairefilm Moi Tintin).
- 'Kuifje', in De Volksgazet van 31-7-1975. (dokumentairefilm Moi Tintin).
- 'Kuifjesland in België', in De Nieuwe Gazet van 8-8-1975. (ZONNETEMPEL in Walibipretpark).
- 'Met " Walibi " heeft ook België een kinderland', in De Volksgazet van 10-8-1975. (ZONNETEMPEL in Walibipretpark).
- 'Kuifje-film', in Het Belang van Limburg van 11-8-1975. (dokumentairefilm Moi Tintin).
- 'Recreatiecentrum rond Kuifjesfiguur te water', in Gazet van Antwerpen van 19-8-1975. (ZONNETEMPEL in Walibipretpark).
- 'Kuifje bij de Picaros', in Knack van 20-8-1975. (aankondiging PICARO'S).
- 'Hergé, de vader van Kuifje', in Gazet van Antwerpen van 26-8-1975. (dokumentairefilm Moi Tintin).
- 'Per prauw door Kuifjesland. Pretpark te Limal', in Het Nieuwsblad (ed. Brabant) van 29-8-1975. (ZONNETEMPEL in Walibipretpark).
- 'Jeugd-bibliotheek', in De Volksgazet van 24-11-1975, blz. 19. (Archives Hergé deel I).
- 'Kuifje', in Het Nieuwsblad van 22-12-1975. (Archives Hergé deel I).
- 'Tentoonstelling Hergé ', in Vooruit van 8-1-1976. (Kuifjetentoonstelling ICC Antwerpen).
- 'Belgische strips doen het erg goed op de internationale markt. Kuifje', in Vooruit van 13-1-1976. (algemeen).
- 'Trits boeiende exposities', in De Nieuwe Gazet van 14-1-1976. (Kuifjetentoonstelling ICC Antwerpen).

- 'Kuifje in Kultuurpaleis', in De Standaard /Het Handelsblad van 16-1-1976. (Kuifjetentoonstelling ICC Antwerpen).
- 'Hergé verbrandt billen en moet op de blaren zitten', in De Nieuwe van 30-4-1976. (PICARO'S).
- 'Hergé, de ontmaskerde fascist', in 't Pallieterke van 13-5-1976. (PICARO'S).
- ' "Prof" uit Kuifje schrijft werk over de nieuwe ' terreur', in Het Nieuwsblad/Het Handelsblad/ De Gentenaar / Landwacht van 13-7-1976. (over Mik Ezdanitoff).
- 'Wereldpremière van de " grote koppen ". Kuifje en Cie.', in De Standaard / Het Nieuwsblad / De Gentenaar / Het Handelsblad / Landwacht / Gazet van Mechelen van 14-9-1976. (ZONNETEMPEL in Walibipretpark).
- 'Kuifje heeft zijn standbeeld', in Het Laatste Nieuws / De Nieuwe Gazet van 30-9-1976. (onthulling Kuifje-standbeeld).
- 'Kuifje is ineens een grote jongen geworden', in De Standaard / Het Handelsblad / Landwacht / De Gentenaar / Het Nieuwsblad van 30-9-1976. (onthulling Kuifje-standbeeld).
- 'Standbeeld voor Kuifje', in Vooruit van 1-10-1976. (onthulling Kuifje-standbeeld).
- (zonder titel), in Gazet van Mechelen van 8-10-1976. (dokumentairefilm Moi Tintin).
- 'Tekenheld Kuifje op plaat', in Brugs Handelsblad van 15-10-1976. (dokumentairefilm Moi Tintin).
- 'Kuifje in Amerika ', in De Scene IX (1977) blz. 4. (Kuifje-musical AMERIKA).
- 'Hergé : biografische nota', in Strip-scoop jg. 1 (1977) nr. 3, blz. 3. (algemeen).
- 'Aanraders', in Strip-scoop jg. ? (1977) nr. ? (jan.), blz. 2. (AFRIKA).
- 'Seks-avonturen van Kuifje voor de rechter ', in Vooruit van 16-4-1977. (Tintin en Suisse).
- ' "Kuifje" voor de Korrektionele Rechtbank te Brussel', in Gazet van Antwerpen / Gazet van Mechelen van 17-4-1977. (Tintin en Suisse).
- 'Kuifje in Sex-land', in De Volksgazet van 17-4-1977. (Tintin en Suisse).

- 'Een pseudo-Kuifje om foei tegen te zeggen', in Het Belang van Limburg van 17-4-1977. (Tintin en Suisse).
- ' "Kuifje in Zwitserland" voor rechtbank', in De Nieuwe Gids / Het Volk van 17-4-1977. (Tintin en Suisse).
- ' "Kuifje" gebruikte drugs. 40.000 fr. boete voor vervalst stripverhaal', in De Nieuwe Gids / Het Volk van 1-7-1977. (Tintin en Suisse).
- 'Brussel : Kuifje nagetekend', in Het Belang van Limburg van 1-7-1977. (Tintin en Suisse).
- 'Binnenhuisarchitect uit Elsene imiteerde Kuifje', in De Volksgazet / De Nieuwe Gazet van 1-7-1977. (Tintin en Suisse).
- 'Voorwaardelijke boete voor namaak van "Kuifje" ', in Gazet van Antwerpen van 1-7-1977. (Tintin en Suisse).
- 'Wereldberoemde Kuifje in KJT', in De Volksgazet van 19-12-1977. (Kuifje-musical AMERIKA).

- 'Kuifje in het Jeugdtheater', in Het Volk van 28-12-1977. (Kuifje-musical AMERIKA).
- 'Kuifje in Rotterdam 5/2-14/3, 1977', in Jaarverslag / Annual Report 1976/77 Lijnbaancentrum. (Rotterdam 1978) blz. 26-41 (eigen nummering). (tentoonstelling Kuifje in Rotterdam).
- 'Zaak Kuifje-plagiaat voor Hof van Beroep', in Gazet van Antwerpen van 6/7-5-1978. (Tintin en Suisse).
- 'Kuifje andermaal op Justitiepaleis', in Het Volk van 6/7-5-1978. (Tintin en Suisse).
- 'Tekenaar van "namaak-Kuifje" te Brussel veroordeeld', in Gazet van Antwerpen van 9-6-1978. (Tintin en Suisse).
- 'Tekenaar " Kuifje in Zwitserland " veroordeeld in beroep', in Het Volk van 9-6-1978. (Tintin en Suisse).
- 'Kuifje was niet in Zwitserland', in Volksgazet van 9-6-1978, blz. 12. (Tintin en Suisse).

Materiaalverzameling afgesloten in oktober 1978. HB.

STRIPGIDS-PRIJS 1979

(3e en goede editie)

Op 26 mei 1979 vergaderde de jury bestaande uit Marc Sleen, Willy Vandersteen, Frank-Ivo van Damme, Manu Manderveld, Kris de Saeger, Kees Coenders en J. Smet en verkoos KAREL BIDDELOO, medewerker in de Studio Vandersteen en tekenaar van o.a. *De Rode Ridder* als laureaat voor 1979. De feestelijke uitreiking van deze prijs zal plaatsvinden op zaterdag 24 november 1979 in het Cultureel Centrum te Turnhout. Allerhande exclusieve aktiviteiten zullen deze gebeurtenis animeren. Wij kunnen U thans nog geen bijzonderheden mededelen maar noteer deze dag alvast in uw agenda. Het wordt een ware onvergetelijke STRIPDAG, waaraan tientallen striptekenaars en belangrijke personaliteiten hun medewerking zullen verlenen.
Wij garanderen een stripshow van jewelste.

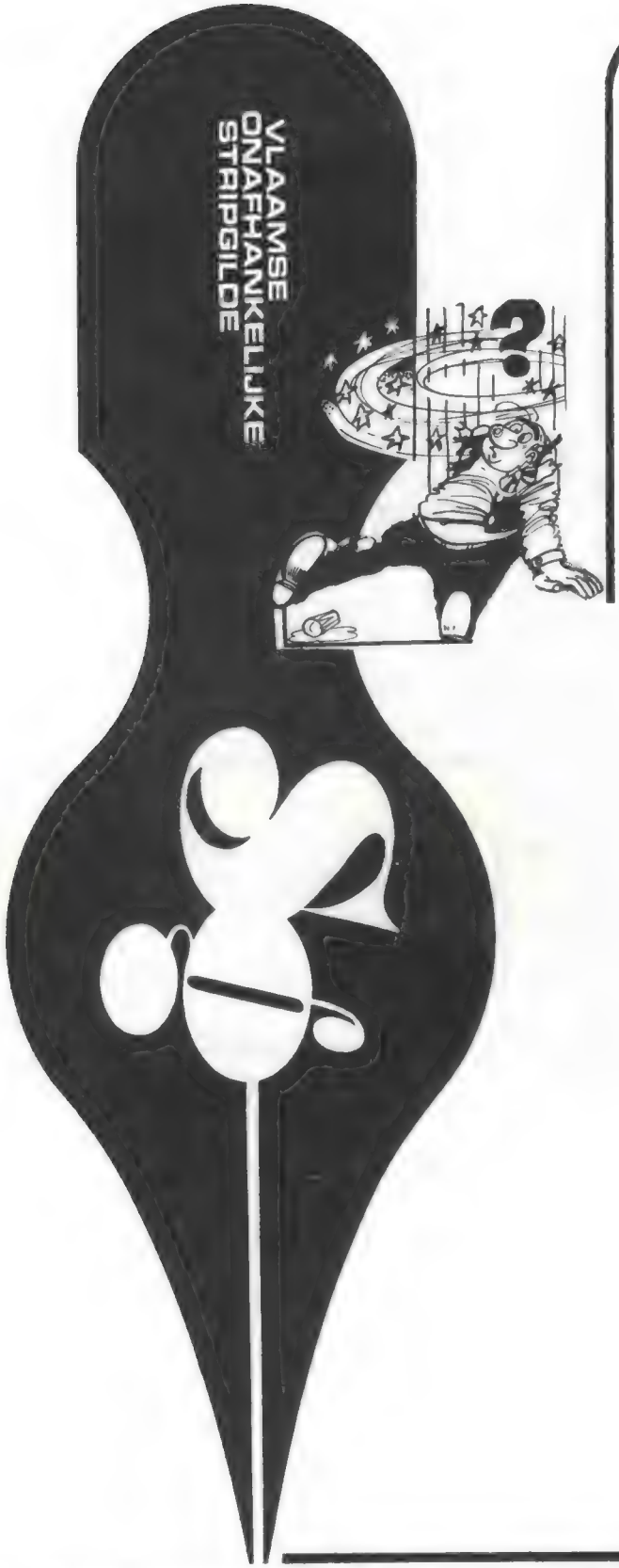

DE VLAAMSE STRIPGILDE.

Op 22 november 1978 had te Leuven de stichtingsvergadering plaats van de Vlaamse Onafhankelijke Stripgilde. Het wat, het hoe, het wie, het waarom en nog enige andere dingen wilden wij vernemen van Eddy Ryssack, de voorzitter van het voorlopig bestuur dat verder bestaat uit de ondervoorzitters Marc Sleen en Arthur Berckmans, de bestuursleden Hector Leemans en Robert Merhottein, die in het bijzonder de jonge auteurs vertegenwoordigen, de penningmeester Jean-Pol van den Broeck en de secretaris Kris de Saeger.

- Deze beroepsvereniging van Vlaamse stripauteurs beantwoordt aan een grote behoefte. Welke problemen hebben tot de oprichting geleid ?

Wij willen enerzijds bestaande misbruiken tegengaan, maar anderzijds willen wij als beroepsmensen au sérieux genomen worden. Wij genieten thans geen wettelijke bescherming en in feite bestaat ons beroep niet. Wij worden telkens met een andere groep mee behandeld : een beetje pers, een beetje kunst enzovoort. Wij willen in de eerste plaats een officiële erkenning bekomen van het vak. Wij willen niet voor kunstenaars doorgaan, maar men moet begrijpen dat wij een ernstig beroep uitoefenen en niet zo maar een hobby.

- In een bepaalde pers heeft men de gilde als een syndikaat omschreven.

Dat is een ernstige misvatting en totaal naast de kwestie. Dat is nooit onze bedoeling geweest en een stripsyndikaat is ook per definitie onmogelijk. Striptekenaars zijn allemaal individualisten en zij willen dat ook blijven. Een syndikaat is nu precies het omgekeerde van wat wij bedoelen. Wij beoefenen een beroep dat competitie inhoudt. In ons werk streven wij naar kwaliteit. En dit scheppingselement kan men onmogelijk ergens vastleggen. Wij zijn ook vrijwel allemaal zelfstandig, maar de tekenaars die op een studio werken of die een studio leiden zijn niet uitgesloten. Zij worden integendeel als volwaardige leden van de gilde aanzien. De problemen die er tussen de werkgever en werknemer kunnen rijzen moeten niet via de gilde opgelost worden. Dan zijn er de arbeidsovereenkomsten die moeten nageleefd worden. Wij zullen ook niemand beletten om tot om het even welk syndikaat toe te treden, maar wij nemen geen syndikaal standpunt in. Wij zijn geen drukkingsgroep. Ik kan mij niet voorstellen dat wij in staking zouden gaan omdat er een probleem zou zijn gerezen tussen een van onze leden en een derde. Dat is uitgesloten. Wij kunnen wel een soort blaam uitspreken over bepaalde praktijken of over bepaalde organisaties, maar daar blijft het bij.

- Welke procedure zal gevolgd worden wanneer een lid een beroep doet op de gilde ?

MERCI. BEDANKT. 'K VOEL ME AL VEEL BETER. MAAR HO! BAKELANDT!... IK BEEF NOG ALS IK ER AAN DENK.....
TOTAAL GEWELDLOOS HOOR JE! EEN RUSTIGE EN VREDIGE BEDOENING!
Hoor ik goed ? Ze hebben het over juwelen !
Waar houdt Zaltar zich schuil, Morgenster ?
Zaltar ve aan de hoogst
Robert ! God zij dank ! Ben je gewond ? Wat is er gebeurd !
83

De gilde zal in de eerste plaats onderzoeken of er werkelijk onrechtmatigheden zijn gebeurd, en aan welke zijde de fouten liggen. In sommige gevallen zal de zaak doorgespeeld moeten worden aan de advokaat, thans met name John Bultinck, die door de gilde als juridisch raadgever werd aangesteld. De leden kunnen dan van voorkeurstarieven genieten in die zin dat de gilde de honoraria van de advokaat voor haar rekening neemt terwijl de leden daarin gedeeltelijk tussenkomen door terugbetaling aan de gilde. Dus in het ene geval zal de gilde trachten bemiddelend op te treden en in het andere geval zal er een officieel gevolg aan de zaak gegeven worden, een proces of om het even wat.

- Maar uiteindelijk zal het lid zelf beslissen om er een zaak van te maken.

Ja, omdat het lid natuurlijk rechtstreeks bij de zaak betrokken is en niet de gilde. Maar vooraleer het lid tot die beslissing zou overgaan kan het beroep doen op de ervaringen opgedaan door de mensen van de gilde. Want zelfs nu is al gebleken dat veel stripauteurs klachten en problemen hebben waaraan ze zelf schuld hebben. Het zal in vele gevallen voldoende zijn de zaak even te bespreken met de oudere leden van de gilde, die gelet op hun ondervinding in het beroep, al gauw tot de vaststelling komen dat het betrokken lid een verloren zaak wil pleiten. Maar in die gevallen waar een lid werkelijk onracht werd aangedaan zullen we ofwel bemiddelend, ofwel officieel optreden, al naargelang de ernst van de zaak. Wij zullen niet terugschrikken om op te treden. Wij zullen de leden echter helpen vanuit een logisch standpunt, en niet met een soort fanatisme van : hij is lid, dus heeft hij gelijk.

- Welke misbruiken komen zoal voor ?

Geregeld verdwijnen er tekeningen. Dit gebeurt ook met de beste bedoelingen, maar een striptekenaar, die steeds vanuit het standpunt van de vragende partij verstrekt, kan moeilijk een schadevergoeding eisen en kordaat optreden bij een uitgever. Ik ken het geval waarbij een tiental tekenplaten opnieuw moesten getekend worden omdat deze nog voor de publikatie bij een uitgever verdwenen waren. De uitgever oordeelde dat het werk van de tekenaar voor deze tweede versie veel eenvoudiger was en wou hem, laten we zeggen, slechts 3000.-fr. inplaats van 5000.-fr. voor een plaat betalen. Een tekenplaat was voor hem plots veel minder waard, hetgeen natuurlijk onzin is. Want de materiële waarde van zo'n plaat ligt veel hoger. De uitgever betaalt een bepaald bedrag aan rechten om de tekening te reproduceren. Zij blijft echter in alle omstandigheden en zelfs wanneer hij er alle rechten van verkoopt, het eigendom van de tekenaar die nog altijd de mogelijkheid heeft om deze bijvoorbeeld te verkopen aan een verzamelaar. Met dit soort eigendomsrecht wordt geen rekening gehouden en wie zijn platen terug vraagt bij een uitgever gaat door voor een lastig mens.

- Heeft u, sedert de oprichting van de gilde, al problemen te behandelen ?

Ja, natuurlijk ! Een interessante vraag kwam van een illustrator die naast het feit dat hij nog honderden tekeningen van zijn uitgever moest terugkrijgen, waarbij diverse kleurenomslagen die op zichzelf een grote verzamelaarswaarde vertegenwoordigen, nog met een ander probleem te kampen had. Hij vroeg zich af wat de waarde van een omslag kan zijn bij de verkoop van een boek. Want een omslagtekening wordt altijd forfaitair betaald, terwijl de schrijver van een boek auteursrechten kan doen gelden. Een omslag kan echter veel invloed hebben op de verkoop. Dit verkoopargument wordt echter niet betaald. Bij een eventuele heruitgave van het boek krijgt de illustrator zelden een toeslag. Meestal wordt hij zelfs niet op de hoogte gebracht van de oplage. Hij is betaald en daar houdt het meestal mee op.

- Op het programma van de gilde staat ook de wettelijke regeling van het auteursrecht vermeld.

Dat auteursrecht is een zeer ingewikkeld probleem. Het is niet ons belangrijkste aktiepunt, maar het komt er onvermijdelijk bij. Wij hebben een beperkte werkgroep opgericht die nu bezig is met het samenvatten van de verschillende kontraktteksten die we verzameld hebben. Het is de bedoeling om daaruit diverse basisvoorwaarden te distilleren die, naar wij hopen, een vast aanhangsel zouden kunnen vormen van elk kontrakt. Denk aan de gedrukte artikelen in een verzekeringskontrakt. In elk uitgeverskontrakt zouden dus deze gedrukte voorwaarden voorkomen, maar die kunnen dan vrij aangevuld worden met geschreven voorwaarden. Men zou natuurlijk ook bepaalde basisvoorwaarden kunnen schrappen, maar die schrappingen moeten dan duidelijk in de geschreven teksten vermeld worden zodat er geen misverstanden mogelijk zijn.

- Nu worden kontrakten nogal willekeurig opgesteld ?

Totaal. Het ene kontrakt kan natuurlijk uitgebreider zijn dan een ander. Dat hangt af van de bedoelingen van de uitgever. Maar zelfs onder z'n allerbeperktste vorm mogen een aantal elementen niet in het kontrakt ontbreken. Ik noem bijvoorbeeld de naam van de uitgever en de naam van de auteur. Wel, er bestaan kontrakten waarin de namen niet voorkomen. Dat is natuurlijk totaal onlogisch, want men weet niet met wie men handelt. Ik heb een kontrakt gezien waarbij de naam van de reeks niet werd vermeld. Het kontrakt vermeldde gewoon dat de tekenaar tekeningen afstaat tegen een bepaalde prijs. Meer niet. Ik heb een kontrakt gezien waarbij het bedrag van de auteursrechten uitgedrukt werd in een getal, zonder aanduiding van de valuta. Men weet dus niet of het gaat om guldens, dollars of franken. Dat is absurd natuurlijk. Men kan bijvoorbeeld toch geen kontrakt opstellen - het is immers een overeenkomst tussen twee partijen - zonder erbij te vermelden in welke omstandigheden dat kontrakt een einde kan nemen. Er moet een grens zijn in de tijd of in de ruimte. Of er zijn opzegmogelijkheden voor de twee partijen. U moet het niet uitsluitend vanuit het standpunt van de tekenaar bekijken. Ook de uitgever heeft het recht een einde te stellen aan de overeenkomst omdat zij niet aan zijn verwachtingen beantwoordt. Maar er moeten toch modaliteiten vermeld worden. Het stoort ons niet dat een uitgever zijn kontrakt opzegt en het is maar normaal dat hij de mogelijkheid daartoe heeft, maar dat moet dan toch onder een bepaalde officiële vorm, bijvoorbeeld per aangetekend schrijven, gebeuren opdat de andere partij inderdaad op de hoogte wordt gesteld van de beslissing.

GOED, EN WAT NU ?
WEL, NU WE EEN REGERING GEVORMD HEBBEN, GAAN WE DE ANDERE OMVERWERPEN.
JA, WE VLIEGEN ER IN !
VOORUIT MET DE AHA GEIT !
OGENBLIK ! OGENBLIK ! LUISTER EENS EVEN. ALS EERSTE MINISTER HEB IK ALLICHT IETS TE ZEGGEN. IK EIS DAT DIT EEN TOTAAL GEWELDLOOS VERHAAL WORDT.
OOK

- De opzet is om zowel de rechten als de plichten van de stripauteur te bepalen.

Zonder twijfel. Tekenaars moeten soms ook op de tenen worden getrapt. In sommige gevallen treedt een tekenaar te weinig zakelijk op. Laatst heb ik iemand ontmoet, een jongere, die dolgelukkig was omdat men een reeks losse strips van hem had gekocht. Toen ik hem vroeg aan welk tempo ze deze strips zouden publiceren, bleef hij mij het antwoord schuldig. " Ik was zo gelukkig ", zegde hij, " dat ik het niet heb durven vragen ". Hij kende zelfs de prijs niet die men hem zou betalen. Het is nodig deze mensen aan het verstand te brengen dat zij duidelijke overeenkomsten moeten sluiten met uitgevers. De tekenaar is dan uiteindelijk een soort vertegenwoordiger die zijn produkt komt voorstellen. Het is nodig dat dit produkt duidelijk omlijnd wordt opdat beide partijen weten waarover het gaat, en wat zij te verwachten hebben.

- De stripgilde heeft dus duidelijk de taak op zich genomen om onervaren jongeren te informeren ?

Dat is nagenoeg een van onze belangrijkste doelstellingen. Want tenslotte is de vereniging gesticht door enkele oude bokken die niet zo veel meer bij de gilde te winnen hebben. Maar wij kunnen de jongere tekenaars raad geven en hen via het kanaal van de gilde op de diverse risico's wijzen waarmee ze zullen af te rekenen hebben wanneer ze bijvoorbeeld het beroep als zelfstandige willen beoefenen. De meest eenvoudige informatie kan nuttig zijn. Er zijn bijvoorbeeld jongens die al meer dan een jaar aan 't werk zijn en nog geen boekhouding bijhouden. Dat mag niet.

- De laatste jaren groeit het aantal tekenaars zienderogen. De publikatiemogelijkheden blijven echter veeleer stabiel. Bepaalde mensen zullen tot de gilde toetreden in de hoop dat u iets voor hen zou kunnen doen. Hoe kan de gilde publikatiemogelijkheden afdwingen ?

Dat kan de gilde niet.

- Hoe kunt u die mensen dan helpen ?

Het enige wat wij, vanuit het standpunt van de gilde, voor deze mensen kunnen doen, is hen een minimum aan statuut geven. Zij moeten zelf publikatiemogelijkheden afdwingen, maar het is al een belangrijke hulp wanneer zij zich ergens kunnen aanbieden als stripauteur, een beroep dat dan tenminste als zodanig erkend zal zijn en een begrip zal geworden zijn.
Anderzijds vind ik het initiatief van De Nieuwe Heldenmakers heel gelukkig omdat met deze reizende tentoonstelling de jongere tekenaars de kans wordt geboden om in kontakt te treden met een groot publiek en dus eventueel een commercieel geinteresseerd publiek. Het zou wenselijk zijn dat het werk van de jongeren geregeld via tentoonstellingen in de belangstelling zou kunnen worden gebracht en dat de gilde dergelijke manifestaties mee zou helpen financieren of organiseren. Het zou knap zijn moest het ooit zo ver kunnen komen dat de andere tekenaars een financiële inspanning zouden leveren of een beetje van hun kostbare tijd zouden besteden om de jongeren wat in het daglicht te stellen.
Wij willen jonge tekenaars helpen, hen raad geven opdat ze zouden kunnen profiteren van de ervaringen die anderen hebben opgedaan, en zo weinig mogelijk tijd zouden verliezen bij hun start, maar of ze dan publikatiemogelijkheden vinden of niet hangt af van hun eigen initiatief. Wij kunnen vanzelfsprekend niemand gaan verplichten om strips te publiceren. Trouwens, ik heb het reeds gezegd, ons beroep is per definitie competitief. Nog in verband met de publikatiemogelijkheden wil ik u vertellen dat wij van plan zijn om met de leden van de gilde een bezoek te brengen aan een drukkerij. Naast het feit dat zij heel wat technische informatie zullen kunnen opsteken, is het de bedoeling om hier ook de voor- en de nadelen van uitgeven in eigen beheer uiteen te zetten. Voor sommige tekenaars kan daarin een mogelijkheid liggen. Waarom zouden zij hun werk niet zelf uitgeven wanneer er zich toch geen uitgever voor interesseert ? Let wel, het is niet de bedoeling om zich concurrentieel op te stellen tegenover andere uitgevers. Dat is trouwens onmogelijk.

- De gilde zal dus een belangrijke informatieve rol vervullen. Kunnen niet-leden ook een beroep doen op de gilde ?

Ja. Ik denk bijvoorbeeld aan de bankinstelling die nu een rondreizende tentoonstelling opzet rond het thema " Jaar van het Kind ", en die met ons als gilde kontakt heeft opgenomen. Wij hebben de nodige informatie gegeven en dit niet alleen met betrekking tot de leden. Ook over andere tekenaars willen we informatie doorspelen. Vanaf het ogenblik dat de vraag met strips te maken heeft, denk ik dat we een dienst kunnen bewijzen.

- De strip heeft ondanks de steeds toenemende belangstelling, toch nog af te rekenen met een aantal vooroordelen. Zal de gilde propagandistisch naar buiten treden en bijvoorbeeld stappen ondernemen bij het Ministerie van Nederlandse cultuur ? Wordt het niet stilaan tijd dat men de strip als een volwaardig medium gaat beschouwen en hem bijvoorbeeld de plaats zal geven in de blibliotheken die hij verdient ?

Wij zullen in ieder geval bij het Ministerie van Nederlandse Cultuur aandringen op enige animatie rond het beeldverhaal. Wat de opname van strips in de openbare bibliotheken betreft moet gezegd worden dat daar alle uitgevers niet voor gewonnen zijn. Zij vertrekken echter nog vanuit het reeds lang voorbijgestreefd standpunt dat wanneer kinderen de strips in de bibliotheken kunnen lezen, zij deze niet meer zullen kopen. Dat is onzin natuurlijk, want dan had men geen bibliotheken moeten oprichten. Het is reeds lang bewezen dat de bibliotheken enorm hebben bijgedragen tot de verspreiding van het boek, de bevordering van de lectuur en dergelijke meer.

- In een openbare bibliotheek is het gebruik van de boeken heel belangrijk. In een wetenschappelijke bibliotheek speelt het bewaren van de boeken en dokumenten een belangrijke rol. Een stripdocumentatiecentrum bestaat echter niet in Vlaanderen. Zal de stripgilde iets in die zin ondernemen ?

Het is niet de bedoeling om het zelf te doen. De mensen die iets in die richting willen ondernemen kunnen echter wel op onze hulp rekenen. Het heeft weinig zin om het Ministerie van Nederlandse Cultuur nu al aan te spreken voor een dergelijk projekt, omdat daar inderdaad nog een aantal misvattingen heersen. Bij het Ministerie van Franse Cultuur schijnt er de laatste tijd heel wat veranderd te zijn omdat er toevallig een stripfan als minister is gekomen. Aan Nederlandse zijde spreekt men nog altijd van leesvoer - en zet " lees " tussen aanhalingstekens - voor debielen. Wel, zolang daar nog over gesproken wordt moet je niet gaan praten over een striparchief of om het even wat. Wanneer je de uitlatingen hoort van sommige mensen in officiële functie dan weet je precies waar stripauteurs aan toe zijn en begrijp je precies wat de stripgilde wil bereiken.

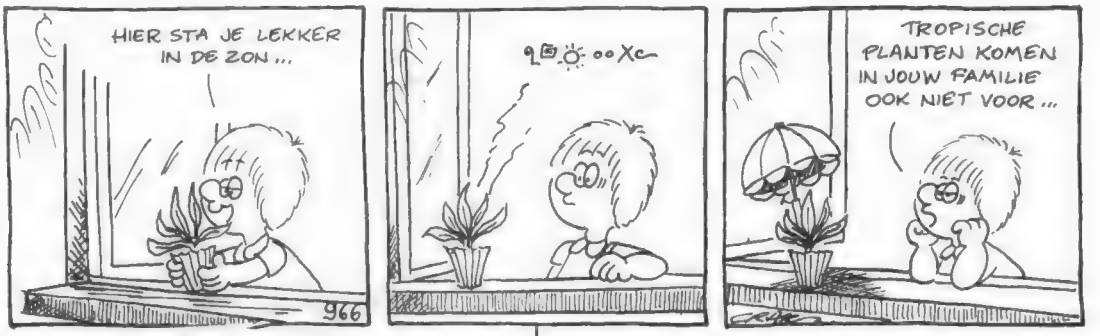

Ik wil nogmaals de nadruk leggen op het feit dat wij een verzameling zijn van volstrekte individualisten en dat absoluut willen blijven. De stripgilde wil geen beperking van rechten of van vrijheden, maar integendeel de mensen helpen om vrij te zijn, wat in deze tijd erg moeilijk is geworden. Via de gilde willen wij onze vrijheid vrijwaren en wij willen het advies, de opinies en de totaal onverantwoorde bedilzucht van functionarissen aan onze laars lappen. Het is een beroep dat te veel inspanning en opoffering vraagt en te veel risiko's met zich meebrengt om zich de les te laten spellen door mensen die in alle veiligheid en met alle mogelijke waarborgen menen dat ze over anderen kunnen beschikken. Wij staan enkel ten dienste van ons publiek. En wij leven met een permanente censuur die in een administratie onbekend is. De censuur van het publiek is veel erger dan diegene die wordt opgelegd door reglementen en voorschriften. Als wij niet goed genoeg zijn, dan vliegen we er uit en daarmee is de zaak gewoon rond.

- Heeft de gilde al kontakten gelegd met andere verenigingen van gelijkaardige strekking ?

Er is nog niet zo veel gebeurd in die richting, maar er zijn al wel kontakten met o.a. Frankrijk. Wij willen wel zo nauw mogelijk samenwerken met mensen uit het buitenland. Vandaar ook dat de toetredingsregel van de gilde bepaalt dat alle stripauteurs en mensen die beroepshalve bij de strip betrokken zijn, zoals inkleurders e.d. meer, lid kunnen worden, waarvan het werk in het Vlaamse land geproduceerd wordt of uitgegeven. Wij hebben tegelijk ook de deur open gehouden voor mensen uit het buitenland die dezelfde rechten verkrijgen dan de Vlaamse leden. Er worden ook besprekingen gevoerd met de Franstalige auteurs uit België die simultaan met ons proberen om een vereniging op te richten, met dezelfde doelstellingen als wij en dus in de eerste plaats een beroepsvereniging. En de afspraak is nu al gemaakt om later deze twee verenigingen te groeperen in federaal verband en zo te komen tot een nationale federatie van stripauteurs. Het is pas op het niveau van een nationale federatie dat er werkelijk ernstige kontakten met het buitenland kunnen gelegd worden. Wij willen echter de wettelijke weg volgen met statuten die goedgekeurd moeten worden door de Raad van State. Wij willen een wettelijk erkende beroepsvereniging, die in alle omstandigheden handelend kan optreden voor beroepsbelangen in het algemeen, voor elk van haar leden in het bijzonder. Wij hebben zeker niet de gemakkelijkste weg gekozen deze keer, maar zeker de meest funktionele om het te kunnen volhouden.

- U zei : " Deze keer ". Zijn er vroeger nog pogingen ondernomen ?

Er zijn permanente pogingen geweest omdat er zich altijd probelemen hebben voorgedaan. Er zijn altijd al klaagmuren te kort geweest en diverse malen hebben er mensen met de beste bedoelingen vergaderd om iets tot stand te brengen. Maar het liep altijd in het honderd omdat er geen belangstelling genoeg was of omdat er van bij de start misverstanden ontstonden en de vergadering opgesplitst werd in groepjes zodat alles tot kletsen en roddelen beperkt bleef. Thans hebben we getracht er geen gevoelskwestie van te maken maar objektief te blijven. Een eerste succes van de gilde is in ieder geval de vaststelling dat er aan de Vlaamse kant vrijwel geen rivaliteit bestaat en dat de wedijver die er is, zeer gezond is. Het kontakt tussen de auteurs onderling is zeer positief. Wanneer men openlijk met elkaar praat komt men al vlug tot de vaststelling dat men tenslotte niet in elkaars vaarwater zit. Mensen die elkaar ontmoeten verstaan elkaar altijd beter dan mensen die afgezonderd blijven. Deze laatsten beginnen al gauw te roddelen. Ik denk dat aan Franstalige zijde het gevaar voor tweedracht groter is : daar bestaat een groep Lombard en een groep Dupuis.

- Denkt u dat zij zullen mislukken ?

Mislukken in geen geval. Want zij trekken zich momenteel aan ons voorbeeld op. Zij weten nu hoe ze bepaalde problemen uit de weg kunnen gaan.

- De Vlaamse stripgilde is uiteindelijk ontstaan op aansporing van de Franstalige sector. Wij kunnen nu dus stellen dat Vlaanderen die groep een beetje is vooruit gelopen.

Zonder twijfel. In het begin waren wij jaloers op de mogelijkheden die geschapen waren bij de Franstalige collega's via het Ministerie van Franse Cultuur en wij bekloegen ons over het eigen Ministerie. Maar inplaats van te gaan treuren voor de deur van het Ministerie hebben we een beetje voor onze eigen deur geveegd om daarna met ernstige voorstellen bij het Ministerie aan te bellen. We zijn de Franstaligen inderdaad voorbij gestoken, want zij werden sterk afgeremd door de onvermijdelijke administratieve rompslomp. Op het Ministerie is men niet erg gehaast, men heeft veel tijd. Ondertussen volgt de Franstalige vleugel een beetje ons pad.

- Hoeveel leden telt de gilde nu ?
Ik zeg altijd liever 60% van het totale aantal Vlaamse stripauteurs dan het werkelijke cijfer. Wij mogen niet klagen. Wij hebben uiteindelijk slechts één voltallige stichtingsvergadering gehad en daar hebben zich een 30-tal leden ingeschreven.

- Wie kan lid worden ?
De leden kunnen bestaan uit effectieve leden, toetredende leden en ereleden. Effectieve leden zijn de stripauteurs die het beroep werkelijk beoefenen en daardoor voorzien in hun levensbehoefte. Dan hebben we de deur willen open houden voor die mensen die van plan zijn beroeps te worden. Tijdens die overgangsperiode kunnen wij ze als toetredende leden opnemen in de gilde zodat zij toch reeds een beroep kunnen doen op onze informatie, zonder dat zij verplicht zijn het volledige lidgeld te betalen. Wanneer ze dan het beroep van stripauteur werkelijk beoefenen kunnen ze automatisch overgaan van toetredend lid tot effectief lid. En dan zijn er nog de ereleden, waartoe iedereen kan aangenomen worden mits hij voldoet aan de voorwaarden die gesteld zijn in de statuten. Dat wil zeggen : op verzoek van derden of op voordracht van de beheerraad of van een der leden van de beheerraad of nog op vraag van tenminste vijf effectieve leden van de gilde. Verder moet de persoon beantwoorden aan de beperkingen opgelegd door de wet van 1898. De opzet daarvan is om bepaalde invloeden per definitie uit te schakelen. Het zou onlogisch zijn, dacht ik, dat een uitgever lid zou kunnen worden van de gilde. Dat is een beroep dat a priori uitgesloten is. Onvermijdelijk zouden er misverstanden ontstaan en zou de gilde ervan verdacht worden dat zij meeheult met de uitgever, erelid. De wet kan echter veel ruimer geinterpreteerd worden om te kunnen ontsnappen aan elke invloed van buiten uit. Wij willen in geen geval toegevingen doen aan mensen die ons eventueel zouden willen steunen. Ereleden kunnen wel opgenomen worden en zij mogen betalen, maar ze hebben uiteraard niks te zeggen.

- Hoeveel bedraagt het lidgeld ?
De stichtingsbijdrage werd vastgesteld op 1.000,- fr. voor de effectieve leden.

- Zijn er geen financiële problemen ?
Die zijn er geweest van bij de start. Wij hebben onmiddellijk een advokaat aangesproken. Dat kost geld. Wij hebben statuten laten opstellen, niet zo maar gelijk aan de statuten van de eerste de beste duivenmelkersmaatschappij, maar opgesteld door een bevoegd persoon en in een officiële vorm gegoten. Dat brengt onkosten mee. De statuten moeten voorgelegd worden aan de Raad van State. Dat kost ruim 15.000,-fr. Met de middelen waar we tot nu toe over beschikken komen we niet rond. We hopen ergens een soort mecenas te vinden die ons voldoende aux sérieux zal nemen om ons door de eerste jaren heen te helpen tot we op eigen benen kunnen staan. Ik bedoel daarmee een geheel vrijblijvend mecenaat, dus mensen die ons zonder enig voorbehoud, zonder voorwaarden, financieel willen helpen. De hoogste onkosten liggen in de stichtingsperiode. Daarna zal het allemaal gemakkelijker zijn.

- Kunnen stripliefhebbers die niet bij de gilde betrokken willen worden, maar deze wel willen steunen, een bijdrage leveren ?
Dat is niet de bedoeling. De voorstellen worden vriendelijk aanhoord maar ik geloof niet dat we er op in zouden gaan. Ik dacht meer aan bedrijven of bankinstellingen die tegenwoordig allen een cultureel budget ter beschikking stellen aan allerhande organisaties. Ik ben ook van plan sommige van de gevestigde stripwaarden aan te spreken en hen te vragen extra tussen te komen om ons over de eerste onkosten heen te helpen.

- Er bestaat een infoblad van de gilde. Kunnen niet-leden zich abonneren ?
Neen. Het infoblad is voorbehouden aan de leden. Bepaalde artikelen die ook nuttig zouden zijn voor niet-leden zouden kunnen rondgestuurd worden naar belangstellenden, maar het infoblad in zijn geheel niet.

- Waar kan men verdere inlichtingen bekomen ?
Het sekretariaat is in handen van Kris de Saeger, Kapucijnenvoer 217, 3000 Leuven, België. Omdat er daar geen telefoon is mag men bellen naar mijn nummer 055 / 313489.

J. Smet. 7 april 1979.

Storm P.

STORM. P.

Het levensverhaal van Robert Storm Petersen (1882-1949), de geniale Deense striptekenaar, karikaturist, schilder en revueartiest, die zich met zijn gigantische productie van meer dan 60. 000 tekeningen, een ongekende populariteit verwierf onder het Deense volk.

door Hans A. Spa.

De eerste jaren.

Robert Storm Petersen werd geboren op 19 september 1882 in de Kopenhaagse voorstad Valby als zoon van de slager Carl Frederik Christian Petersen en Oline Marie Storm.
Zijn jonge jaren bracht Storm Petersen door in verschillende wijken van de Deense hoofdstad, want het gezin verhuisde nogal eens.
Zolang hij zich kon herinneren had hij al getekend en als jongen was het zijn grootste vreugde om mannen en vrouwen te tekenen en allerlei merkwaardige dieren. Alle papier werd onmiddellijk door zijn tekenpotlood volgekrabbeld.
Op school waren het natuurlijk de leraren, die het moesten ontgelden en als karikaturen werden afgebeeld in de schoolkranten. Thuis tekende hij reklamebiljetten voor de slagerswinkel.

In 1896 kwam de jonge Robert bij zijn vader om het slagersvak te leren. Hij was er niet gelukkig mee en droomde ervan om kunstenaar te worden : schilder, toneelspeler of revueartiest.
Als voorzitter van een zelf opgerichte " Uncle Sam Club " gaf hij blaadjes uit, die hij rijkelijk illustreerde met zijn eerste tekeningen. Het eerste heette " Skalk " (Schalk) en werd gevolgd door vele andere. Zijn eerste tekening, die in een officiële krant werd geplaatst was een karikatuur van de wethouder Gustav Philipsen in het slagersvakblad " Dansk Slagteritidende ".
In 1901 maakte Robert Storm Petersen een reis met de schoener " Anna Breum " van zijn oom naar Noorwegen en Engeland, waarvan verslag werd uitgebracht onder de titel " Uncle Sam på rejse ".
Vooral Engeland maakte een geweldige indruk op hem : " In Engeland is een ongehoord groot aantal kranten, waaronder vele humoristische bladen als Comic Cut en Sketchy, die zeer goede tekenaars in dienst hebben. Ook de Engelse reclame is enorm. Waar men het oog wendt, ziet men plakkaten en reclameborden, die alle zeer artistiek en overwegend humoristisch zijn uitgevoerd ".
Thuis in Kopenhagen richtte Storm Petersen onmiddellijk een reclamebureau op, maar het bleef bij ideeën en het bureau kwam nooit van de grond.
Een jaar later in 1902 trad Storm P. op in het oude Arena-theater als sneltekenaar, waar hij veel succes oogstte met karikaturen van beroemde figuren uit die tijd.

Slagerszoon Storm P. wordt geen slager.

De jonge Robert Storm Petersen was allang beu van het slagersvak.
Nu leek de tijd gekomen om de grote sprong te wagen.

Hij verliet de slagerij onder protest van zijn familie en vestigde zich als zelfstandig kunstenaar.
Eind 1902 werd hij geëngageerd door het bekende Casino-theater als toneelspeler.
Bij zijn afscheid van de slagerij schreef hij het volgende gedichtje :

Den Haand er hvid	De hand is wit
Som før var rød,	En vroeger rood,
Den Haand gi'r Liv	De hand brengt leven
Som før gav Død.	En vroeger dood.

's Zomers ging hij op tournee door Denemarken en speelde niet alleen toneel, maar schilderde ook de decors. In die tijd (1903) was hij ook weer actief als karikatuurtekenaar en begon hij korte verhalen te schrijven.
Zijn eerste grote engagement was bij het dagblad " Middagsposten ", waar hij tekende, kunstrecensies schreef en affiches maakte. Tot 1905 was Storm Petersen verbonden aan het Casino-Theater. Daarna tot 1909 aan het beroemde Dagmar-theater.

De sociale periode.

Van 1905 tot 1910 was Robert Storm Petersen medewerker van het pas opgerichte blad " Ekstrabladet " en het was in deze tijd, dat zijn beroemd geworden zogenaamde sociale tekeningen ontstonden, zoals " Familien " (Het gezin), " Børnene " (De kinderen) en " Interiør " (Interieur). Het zijn tekeningen, waarin de onbeschrijflijke armoede van de laagste klassen van de maatschappij en de slechte sociale toestanden ten tijde van de eeuwwisseling werden uitgebeeld.

Storm gaat naar Parijs.

In 1906 won Storm Petersen 500 kronen in een loterij en zag zijn droom om Parijs te bezoeken in vervulling gaan.
Daar ontmoette hij de Belgische schilder James Ensor, die zichzelf symbolist noemde en die een grote invloed had op Storm P.
Terug in Kopenhagen werd hij opgenomen in de kring rondom het bekende blad " Gnisten " (De Vonk), geredigeerd door Jens Petersen, die alle toenmalige talenten om zich heen verzameld had. Storm werd een van de ijverigste medewerkers en vele van zijn tekeningen verschenen in dit blad.
De Noorse expressionistische schilder Edvard Munch, die hij in deze tijd leerde kennen was ook van grote invloed op zijn werk. Munch behoorde ook tot de symbolisten en veel uit het werk van deze schilder vindt men in de vroegere tekeningen van Storm P. terug.
Anderen, die de jonge Robert Storm Petersen beinvloedden waren de Deense tekenaar Johannes Holbek, de beroemde Franse schilder Henri de Toulouse-Lautrec, waarvan men vooral de affiches bij Storm P. terug vindt, maar allereerst de Franse tekenaar Jules Depaquit, die hij in 1909 bij zijn tweede bezoek aan Parijs op Montmartre ontmoette. Depaquit was volgens Storm Petersen de eerste tekenaar van " de grappige kleine tekeningetjes in de moderne dagbladpers - de onontbeerlijke kruiderijen in de moderne krant ."

Storm P., de karikaturist.

In 1905 debuteerde Storm Petersen in het destijds veelgelezen weekblad " Klods-Hans " en in vele jaargangen tot 1926 toen het blad opgeheven werd, vindt men een weelde van zijn tekeningen, zowel in kleur als in zwart-wit. Een van de populairste series in Klods-Hans was " Københavnernes billige Sommerfornøjelser " (De goedkope zomervermaken van de Kopenhagenaars). Het waren verhaaltjes over amusante voorvallen, die men dagelijks gratis op straat kan beleven, geschreven door Christian Hjort Clausen en meesterlijk geïllustreerd door Storm P.
In 1910 werd Storm Petersen medewerker van het vermaarde satyrische blad " Blæksprutten " (De Inktvis).
In een anekdote vertelde hij zelf hoe hij karikaturist werd :
" Gezeten in een lunchroom wilde hij een bepaald soort gebak bestellen, waarvan hij de naam niet kende. Geen nood, in een paar schetsen had hij een tekeningetje gemaakt van het betreffende baksel en liet het aan de kelner zien. Deze barstte in een schaterlach uit en zei, zich de tranen uit de ogen wissend : Sprekend Christensen ".

De tre sma mænd og nummermanden.

Storm P. had al een paar jaar voor " Verden og Vi " (De Wereld en Wij) onder redacteur Sten Drewsen gewerkt, toen hij in 1913 met de strip " Kan De gøre det " (Kunt U dat doen) begon. Daarin kwamen drie grappige mannetjes voor, met grote voeten, dunne beentjes en een hoge hoed, vergezeld van een kleine baardige nummerman, die de paginanummers in allerlei houdingen met zich mee voerde.
De strip werd snel populair en kreeg spoedig de titel " De tre sma mænd og nummermanden " (De drie kleine mannetjes en de nummerman).
Het was in de eerste plaats een virtuoos nummer van Storm P. op zijn tekenbord, waar hij jongleerde met zijn drie kleine figuurtjes als een variété-artiest en waarin hij vaak de mogelijkheden van de tekentechniek uitbuitte. De strip bezorgde hem zijn eerste internationale faam en maakte hem tot de Deense stripmeester bij uitnemendheid. Ze werd in vele bladen over de hele wereld opgenomen. In Denemarken verscheen de strip tot 1932.

Berlingske Tidende.

De eerste tekening voor het bekende Deense dagblad Berlingske Tidende of B.T. zoals de Denen kortweg zeggen werd in 1916 afgeleverd.
Het was het begin van een levenslange samenwerking van Storm P. en het blad. Bijna elke dag bracht hij, plichtsgetrouw als hij was, zelf zijn tekeningen naar het bureau van de krant.

Hij tekende veel en fantasierijk, maar het waren vooral de actuele " Dagsbogsblade " (Bladen uit een Dagboek), die dagelijks in B.T. verschenen en grote populariteit verwierven. De Dagbogsblade bestonden uit een tekening met daaronder een korte tekst en hadden praktisch alle een actueel gebeuren tot onderwerp. Veel van deze bladen waren satyrisch, maar ze waren nooit boosaardig. Ze tonen zowel de lichte als de donkere kant van het leven in het kleine Denemarken gedurende een mensenleeftijd.

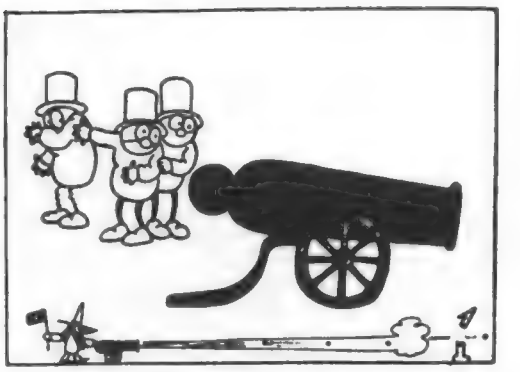

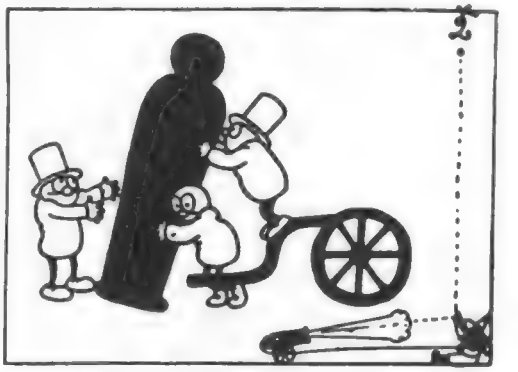

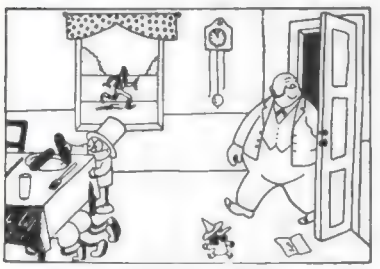

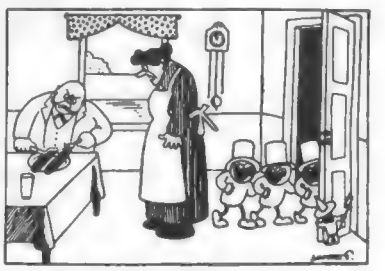

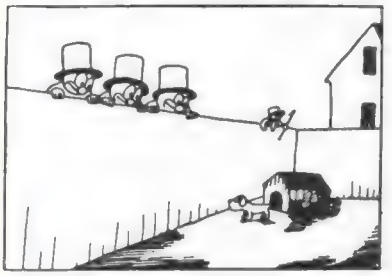

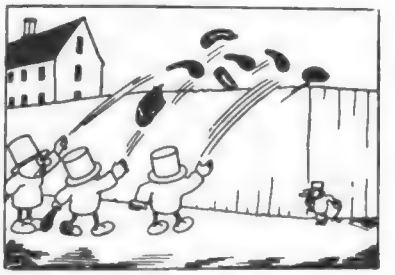

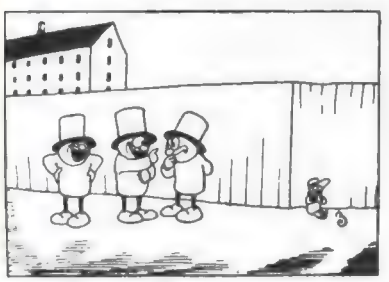

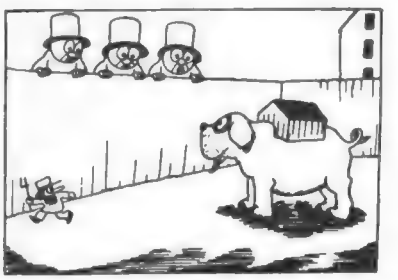

De drie kleine mannetjes.

Peter en Ping.

In de grote produktie van Storm P. nemen strips een bijzondere plaats in. 36 jaar heeft hij met nooit aflatende ijver strips getekend en het is imponerend, dat de strenge dagelijkse werkplicht, die dit met zich mee brengt, nooit zijn fantasie of zijn humor heeft verlamd.
Natuurlijk moest een belangrijke krant als B.T. zijn eigen strip hebben en het was Storm Petersen, die gaarne aan het verzoek van de redactie voldeed om een echte Deense, ja Kopenhaagse strip te maken.
Op 8 maart 1922 verschenen voor de eerste keer in B.T. de avonturen van de Kopenhagenaar Peter Vimmelskaft, genoemd naar een beroemde winkelstraat in het centrum van de stad.
Het markante grappige mannetje oogstte gedurende meer dan 25 jaar veel succes bij jong en oud, vooral toen Peter Vimmelskaft na ongeveer een half jaar gezelschap kreeg van de kleine beminlijke pinguin Ping. Sindsdien heette de strip " Peter og Ping ". Ping werd razend populair. Er was een Ping-club en er werden Ping-artikelen geproduceerd. Pings gedachten en gevoelens zijn een weerspiegeling en een herhaling van die van Peter.
Als Peter Vimmelskaft in een groot bed droomde, dat hij in de loterij 1000 kronen had gewonnen, dan sliep Ping natuurlijk in een kinderbedje en droomde dat hij een vijførestuk gewonnen had.
Spoedig verscheen het tweetal ook in Søndags B.T., de zondagse uitgave van de krant.
De strips zijn zonder uitzondering meesterwerkjes met een zuivere zwart, wit en grijsverdeling. De vier plaatjes zijn in absoluut evenwicht met elkaar.

De wonderlijke wereld van Storm Petersen.

De eerste 20 jaar, dat Storm P. tekende, was hij in hoge mate een satyrisch tekenaar. Niet ten onrechte werkte hij vele jaren mede aan het beroemde Duitse satyrische blad " Simplicissimus ", dat zijn vriend Th. Th. Heine was begonnen.
Na de eerste wereldoorlog veranderde zijn tekenstijl en werden de lijnen ronder, gezelliger en vrolijker.
Hij schiep een hele wonderbaarlijke Storm P.-wereld, bevolkt met de merkwaardigste typen uit alle lagen van de Deense samenleving. De gekke mannetjes vloeiden bij duizenden uit zijn pen, waarbij vooral verstrooide professoren, bureaucratische ambtenaren, politieagenten, kelners, geniale uitvinders, tragikomische sportvissers en geleerde boekenwurmen, gekleed in de wonderlijkste kostuums en voorzien van de vreemdste attributen, zoals vogelkooien of viskommen, zijn voorkeur hadden.
Beroemd werden zijn uitvindingen, bestaande uit zeer ingewikkelde constructies, waarbij een groot aantal opeenvolgende uiterst dwaze gebeurtenissen leidden tot een bepaald simpel doel, zoals bijvoorbeeld het uitdoven van een kaars.
Ze werden gebundeld en uitgegeven onder de titel " Mine Opfindelser " (Mijn Uitvindingen) en ze doen sterk denken aan de uitvindingen van de Amerikaan Reuben (Rube) Goldberg en van de Engelsman William Heath Robinson.

Aristoteles en de anderen. (De Vagebonden).

Eén van de meest geliefde creaties van Robert Storm Petersen is de vagebond. In het begin waren deze vagebonden arme hongerige stakkers, die ontevreden waren met hun lot en medelijden opwekten.
Maar al spoedig ontwikkelden deze figuren zich tot romantische persoonlijkheden, die genoten van de vrijheid en de natuur om hen heen : " Groen en blauw overal en zo ver het oog reikt geen enkele agent ". Storm P.'s vagebonden zijn wijzen en filosofen, die in hun gezegden en antwoorden iets wijs en wezenlijks uitdrukken, waarbij de ernst verborgen is achter een glimlach.
Ze zijn erg sceptisch, maar missen nooit de humor. Misschien waren zij eens goede burgers in de samenleving, maar de maatschappij heeft hen niet mooi behandeld en nu hebben ze er lak aan en zijn ze zichzelf temidden van de vrije natuur.
Met bewuste ironie heeft Storm P. ze namen gegeven als Aristoteles, Arkimedes, Demokritos, Euripides, Agamemnon, Apollon, Sofokles, Platon of Tiberius.
" Wat zou je kopen als je miljonair was ? " vraagt een vagebond aan zijn vriend en deze hoeft niet lang na te denken over het antwoord : " Eierkoek!".

Een wonderlijk man.

Vanaf 1926 leverde Robert Storm Petersen bijdragen voor Berlingske Tidende's wekelijkse "Kulørte Side " (Gekleurde Bladzijde) en het duurde niet lang of hij tekende de hele bladzijde, die hij vulde met grappige, barokke en filosofische invallen, stralend van zijn kenmerkende humor. Vanaf het begin der dertiger jaren kon men hier een nieuwe vierdelige strip vinden, waarin Storm P. de uiterst originele belevenissen tekende van " En Underlig Mand " (Een wonderlijk man).
In deze strip wordt het duidelijk, dat de wetten van de logica, volgens welke de mensen hun leven leiden eigenlijk onzinnig zijn en dat de oplossing van sommige situaties wordt bereikt door er recht tegen in te handelen.

Elke aflevering van deze strip was geniaal en de kleine vertellingen zonder woorden zijn talloze malen herdrukt in kranten over de hele wereld of geïmiteerd door andere tekenaars.

De kleine Alexander beleeft weer wat.

In het Nederlandse weekblad " De Maandagmorgen " verscheen op 2 oktober 1933 de aankondiging van " een nieuwe belangrijke aanwinst " in de vorm van de strip " De kleine Alexander beleeft weer wat ", speciaal voor het blad getekend door Robert Storm Petersen.
Alexander deed enigszins denken aan Peter Vimmelskaft, hoewel het niveau van zijn avonturen aanzienlijk minder was.
De Nederlandse teksten van de kleine Alexander zijn wat vreemd en werden vermoedelijk door Storm P. zelf geschreven met behulp van een woordenboek.
De strip stond in het weekblad van 2 oktober 1933 tot en met 16 juli 1934 in een totaal van 38 afleveringen.

De kleine Alexander beleeft weer wat.

Storm

De vagebonden. Inspiratie.(1919).

Peter en Ping

Kan jij zwemmen?
Dat weet ik niet.Ik kan het proberen.
Nu is het anderhalf uur geleden dat hij er in sprong.
Hij kan dus niet zwemmen!

Robert Storm Petersen, de tekenaar.

In het begin van de jaren dertig gaf Storm Petersen zijn toneel- en revuecarrière op en wijdde zich voortaan geheel aan het tekenen en soms aan het schilderen.
Teruggetrokken in zijn villa aan de Asgardsvej no. 17 in het stadsdeel Frederiksberg tekende hij volgens een strak ingedeeld dagschema. In elk geval moesten er dagelijks drie tekeningen naar de krant : één Dagbogsblad, één Peter en Ping en één Underlig Mand.
Zijn werkdag eindigde vaak laat in de avond en men kon vaak tot in de nachtelijke uren de groene lamp in de erker boven de tekenplaats zien branden.
Eigenlijke schetsen maakte Storm Petersen niet, maar hij tekende de contouren met een potlood en gebruikte daarna pen en oostindische inkt. Een bijzondere ontspanning was het voor hem als hij met grote zorgvuldigheid een achtergrondsbehang tekende of als hij bijzonderheden in het patroon van de kleding van zijn figuren liet zien.
De arceringen van Storm Petersen zijn opvallend fraai uitgevoerd. Met veel zorg componeerde hij door middel van het wit en het zwart grijze tonen, die zijn tekeningen zo schilderachtig maken.
Nooit zijn de tekeningen van Storm P. door het hoge tempo routinematig of slordig. Altijd zijn ze vervaardigd met grote liefde en werden niet eerder afgeleverd, voordat de maker ervan voor honderd procent tevreden was.
Ook gedurende de tweede wereldoorlog tekende Storm Petersen veel. Met grote bezorgdheid volgde hij wat er in Denemarken en in de rest van de wereld gebeurde en in veel tekeningen en schilderijen kan men zijn gevoelens aflezen. Het was een diep ernstige Storm P., die zichzelf voortdurend dwong om de humorist te zijn zoals men van hem verwachtte. Het was de clown, die lachte, ofschoon het hart schreide.

De legitimatiekaart.(1940).

Het middagmaal van een vagebond.(1918).

Ik scheer mij zonder zeep.
Ja, dat zie ik.
En jij wast je zonder water! (1941)

— Met dien hoorn duurt 't een beetje lang; vanmorgen vroeg is hij al begonnen de Tannhäuser Ouverture te blazen, maar tot nu is er nog geen noot doorgekomen!

Het bezoek op de binnenplaats.(1912).

-DE VOLGENDE KEER DAT IK TE LAAT KOM VOOR DE TREIN, WACHT IK TOT DE VOLGENDE!

-DE RATTENVANGER-

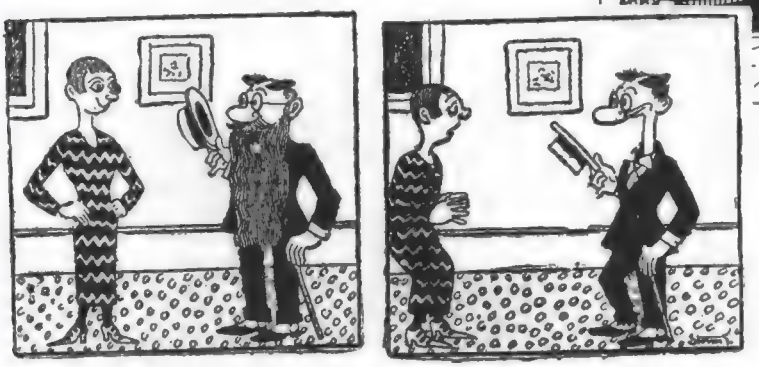

— O, ik zou, geloof ik, best van u kunnen houden, meneer Hendriks, als het niet was om dien baard... Laat hem toch afscheren! (Lachende Welt).

Na de oorlog decoreerde Koning Christian X Robert Storm Petersen met het ridderkruis en zei : " Bedankt beste Storm voor alles wat je voor het Deense volk gedaan hebt ".

De laatste jaren.

Gedurende de oorlogsjaren bedacht Storm Petersen een nieuwe serie,die een van zijn meest waardevolle werd. Het waren aforismen met een tekening, die hij " Dagens Flue " (De vlieg van de dag) noemde en die bijna elke dag in Berlingske Aftenavis verschenen. De teksten van deze Fluer waren een vereniging van vrolijke onzin met de meest sublieme waarheid. Achter elke Flue zat een filosofische gedachte. Voor Storm P. waren ze de moeilijkste van de dagelijkse tekeningen, hoewel hij er ca.4000 van maakte. Velen beschouwen de Dagens Flue als zijn beste werk.
Tot 1949 heeft deze uiterst nauwgezette en vlijtige kunstenaar zijn tekeningen aan de krant afgeleverd. Behalve zijn Dagbogsblade, zijn vrolijke avonturen van Peter en Ping, zijn vele Fluer en zijn strip En Underlig Mand, schreef hij charmante verhaaltjes over zijn hond Grog en zijn T-Ford Casimir.
Op 23 februari 1949 stond de laatste Storm P.-tekening in de krant en op 6 maart 1949 overleed Denemarkens onvervangbare kunstenaar op 66-jarige leeftijd.
Maar Storm P. liet een waardevolle schat achter. Meer dan 60.000 tekeningen had hij gemaakt tezamen met een rijke collectie schilderijen.
Toen ik in de zomer van 1977 de villa aan de Asgardsvej no.17 bezocht,was alles nog in precies dezelfde staat als Storm P. het 28 jaar eerder had verlaten en was ik zo gelukkig om de schilderijen en een klein deel van de originele tekeningen te mogen bekijken. Dat de tekenkunst van Robert Storm Petersen tijdloos is en de belangstelling voor zijn werk geenszins is verbleekt,moge blijken uit de talloze herdrukken van zijn bundels,die de laatste jaren in Denemarken worden uitgegeven.
In de herfst van 1977 werd in Kopenhagen een officieel Storm P.-museum geopend aan de Pile Allé no.2, waar de gigantische verzameling op passende wijze is ondergebracht.

Zuidlaren, voorjaar 1978. Hans A.Spa.

Alle tekeningen bij dit artikel werden gemaakt door Robert Storm Petersen en werden geplaatst met toestemming van Copenhagen Press te Kopenhagen, die het copyright bezit.

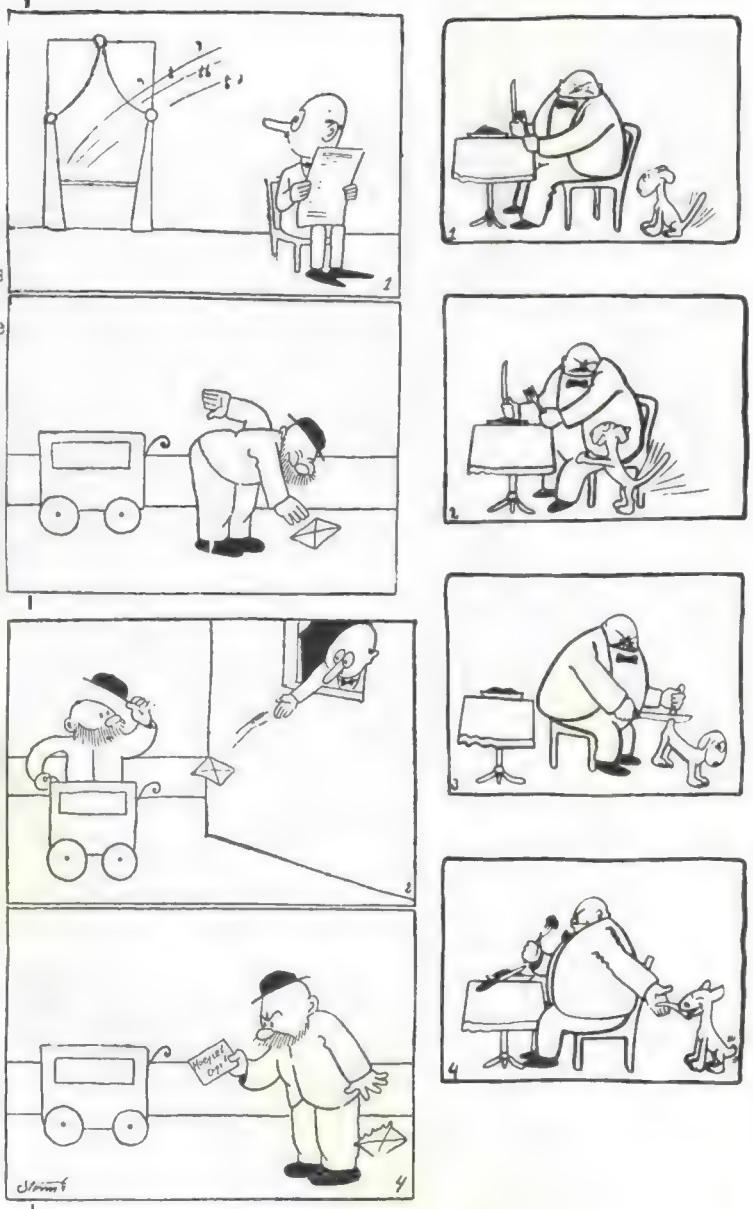

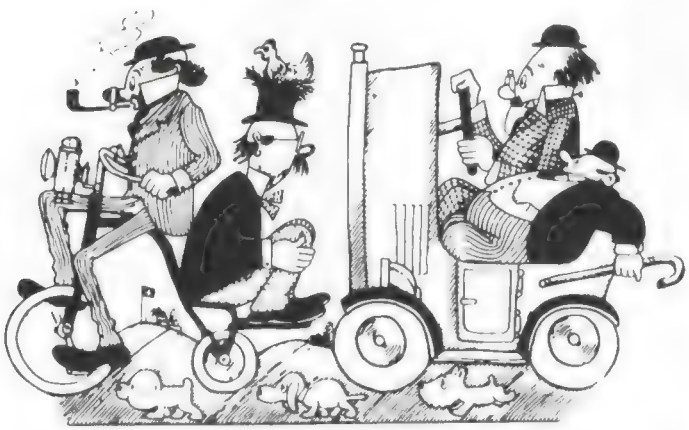

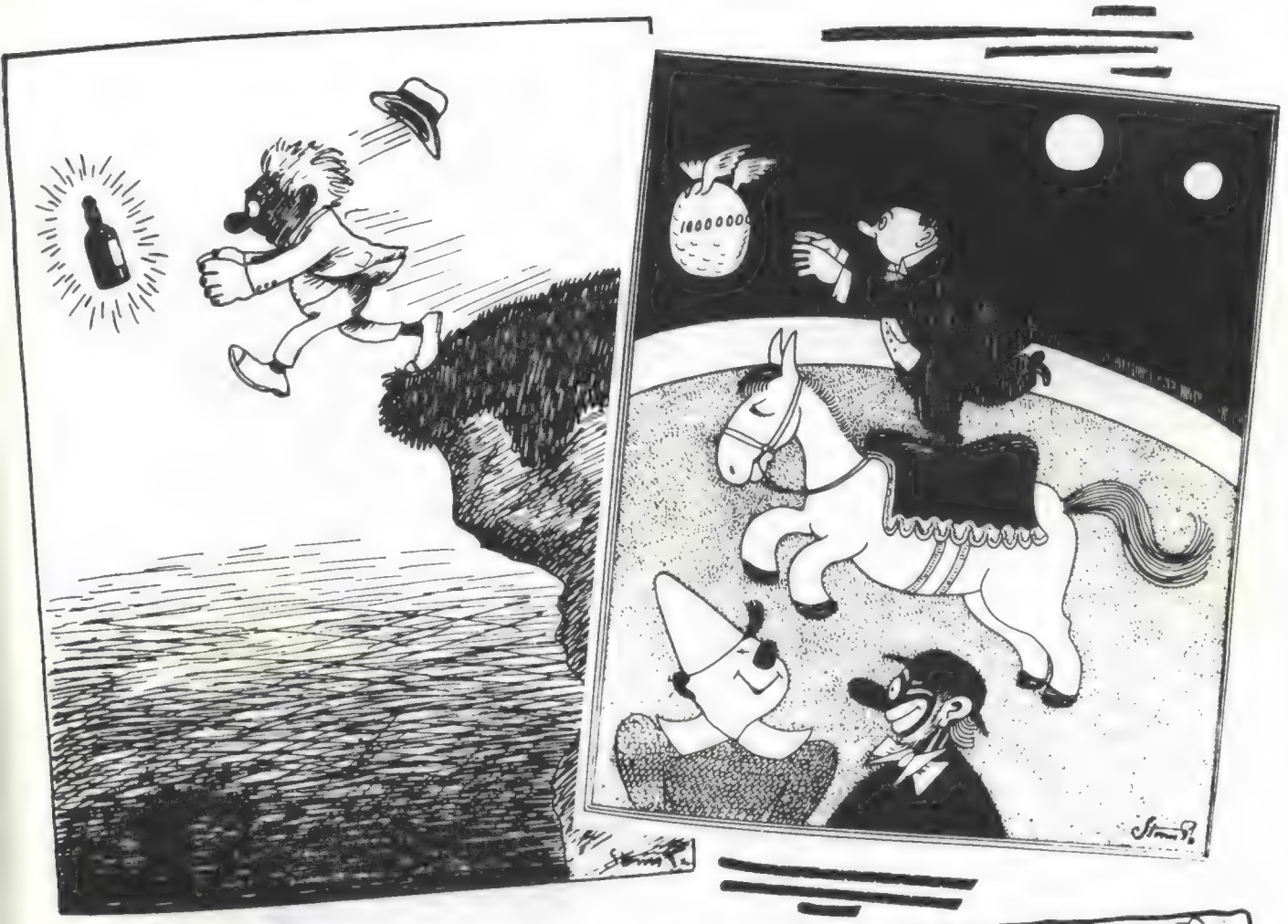

De laatste fles.(1933).

Het eeuwige circusnummer.(1935).

Business.(1919).

De detailhandelaar Jensen met zijn gezin bij de opening van Bakken. (1910).
(Met Bakken wordt bedoeld het bekende amusementspark Dyrehavsbakken in Klampenborg bij Kopenhagen.

KIEKEBOE en BAKELANDT

Van de eerder in de dagbladen Het Laatste Nieuws en De Nieuwe Gazet gepubliceerde stripreeksen Bakelandt en Kiekeboe werden eindelijk albums uitgebracht. Dit was een zeer lovenswaardig initiatief van uitgeverij Hoste, want het zijn precies deze series geweest die de afgelopen jaren wat nieuw licht in de gedempte Vlaamse striptoestand hebben gebracht. De Bakelandt-serie werd overigens reeds in 1977 met de Stripgids-Prijs bekroond en dat weze een garantie voor 't feit dat men er zijn tijd niet nodeloos bij zal verbruiken.
Vooral de Nederlandse lezers, die helaas nog niet de gelegenheid hebben gehad de strip in een krant van eigen bodem te volgen, zouden nu van de gelegenheid moeten profiteren om kennis te maken met Bakelandt, de legendarische Westvlaamse roverhoofdman, die rond 1800 het leven zuur maakte van de Franse bezetter. Bakelandt wordt in dit historisch kader, waarvan wij sporadisch exacte feiten in asteriks te lezen krijgen, afgeschilderd als een verzetsstrijder en held, een soort Robin Hood, die de Fransen en de Fransozenvrienden belaagt. In het eerste verhaal De Bloedwet wordt verhaald hoe Ludovicus Bakelandt, weggevoerd als dienstweigeraar, uit het Bagno van Brest ontsnapt en zich in het Vrijbos, een groot woud, verschuilt en er de leider wordt van de zogenaamde " boskanters ", lees maar schorremorrie van de streek. Meteen wordt de strijd aangebonden tegen de verdrukker en klinkt het unaniem :" Dood aan de Fransoos ". Deze slogan geldt evenwel niet voor alle Fransen, maar enkel voor de Republikeinen. De zogenaamde Royalisten, die nog trouw zweren aan een koning, en die onder leiding van de IJzeren Hertog felle strijd voeren tegen hun landgenoten, worden door Bakelandt geholpen. Dit gebeurt in het derde verhaal, waar Bakelandt een voor de Royalisten uiterst belangrijk persoon uit de klauwen van de vijand redt, nog onrechtstreeks. In het vierde verhaal steunt hij plichtsbewust de kopstukken van het emigrantencorps en zorgt ervoor dat zij zich, na de nederlaag in de Vendée, kunnen reorganiseren. De volledige titel van de strip luidt Bakelandt, en de rovers van het Vrijbos. Dit Vrijbos, een immens woud, vormt een ideaal schuiloord van waaruit de rovers, pardon, de verzetshelden met bliksemaanvallen gemakkelijk hun slag kunnen slaan. Zo maken ze stripgeschiedenis als De Bende van Bakelandt. Pier den Bult, een gebochelde maar pientere bezembinder en Pé Bruneel, een beruchte stroper zijn belangrijke bendeleden naast Toontje Meyer, een weeskind dat Bakelandt bij een Fransgezinde varkenshoeder weghaalde en onder zijn hoede nam. Toontje, waarmee de jongere lezers zich kunnen vereenzelvigen, vormt de enige toegeving aan het kinderpubliek. Voor het overige worden we met een hechte mannenwereld geconfronteerd. De Fransen zijn ruw, meedogenloos, zuiplappen en latente vrouwenverkrachters. Ook Bakelandt, met zijn lichtblond behaarde stripheldenkop, is een ruige, onverzorgde kerel, die iets dierlijks in zich heeft. Hij wordt dan ook danig opgejaagd. En zelfs het vrouwelijk schoon, Rooie Zita, Bakelandts lief, is wat men noemt geen katje om zonder handschoenen aan te pakken. Toen zij nog uitbaatster was van de afspanning " In de Kooningin van Hongarien ", gelegen aan de rand van het Vrijbos, kreeg ze immers vaak opdringerige gasten over de vloer en moest zij haar mannetje kunnen staan. Zita lust ze echter rauw, is uitermate sensueel, passioneel, uitdagend en wat sommigen wel vulgair zullen noemen. Maar wanneer ze als een ware amazone schrijlings gezeten op een paard door het Vrijbos draaft, is ze een even verbeten verzetsstrijdster als haar mannelijke compagnons en past ze uitstekend in dit door mannen gedomineerde oorlogskader.
De belangrijkste tegenstander van de bende is Raoul de Crèvecoeur, een meedogenloze eenogige Franse Commandant, aangesteld in het eerste verhaal om het departement van de Leie te zuiveren

HAAR UITKLEDEN EN HELEMAAL INWRIJVEN MET JENEVER..DE JENEVER VAN TJAPPE.... HIJ ZAL NIET CONTENT ZIJN. MAAR ALLA / 'T IS VOOR DE GOEIE ZAAK
12-37

..HAAR UITKLEDEN EN HELEMAAL INWRIJVEN MET JENEVER..DE JENEVER VAN TJAPPE.... HIJ ZAL NIET CONTENT ZIJN. MAAR ALLA / 'T IS VOOR DE GOEIE ZAAK
12-37

Deze twee plaatjes uit 'Bakelandt' laten Zita in een ietwat andere "aankleding" zien. Links de gekuiste versie zoals ze in de krant te zien was, en boven het plaatje zoals het in 't album "De huilende doder" zal verschijnen.

van de Brigands. Hij is er thans al ruim dertien verhalen mee bezig en Daniël Jansens, die zo getrouw mogelijk het historisch kader van deze strip respecteert (wat niet wil zeggen dat men Bakelandt als een historische strip moet bekijken waarin enkel werkelijk gebeurde feiten worden verhaald), sleept zijn helden naar diverse uithoeken van België en soms over de grenzen. Uit ieder verhaal blijkt dat Daniël zich zorgvuldig dokumenteert en hij moet nu zowat een specialist zijn in dit tijdperk van de geschiedenis.
Voor Hector Leemans betekende Bakelandt een definitieve doorbraak. Dat was in 1975, toen de strip een aanvang nam, veeleer verrassend omdat hij voor de samenwerking met Jansens niet zo veel had gepubliceerd. Ondertussen ontpopte hij zich als een van onze betere realistische tekenaars. De humoristische strip ligt hem ook zeer na aan het hart, maar op de enkele verhaaltjes van Circus Maximus in Eppo na, heeft hij nog niet de tijd gehad om zich in dit genre met volle ijver te vervolmaken.
Hector is overigens nauwelijks voldaan over zijn werk. Gebonden aan de dagelijkse publikatie in de krant kan hij niet steeds de noodzakelijke tijd besteden aan de optimale afwerking van een tekenplaat. Vandaar dat hij zich nog verplicht voelt om een groot aantal tekeningen te korrigeren voor deze albumuitgave.

EN ZITA... WAAROM GAAT DIE NIET MEE!?
VAN VEEL NUT KAN ZE ONS IN DE GEGEVEN OMSTANDIGHEDEN NIET ZIJN...
...EN ALS ZE HAAR "KUISE" NONNEKLEREN TERUG AANTREKT, IS ZE HIER VEILIG, ZELFS HAAR EERSTE LIEF ZOU HAAR NIET HERKENNEN!
EN ZEKER NIET IN 'T DONKER, HA,HA,HA!
EENS TEMEER AAN DE FRANSOZEN ONTSNAPT KAPITEIN!
EN NONKEL EENOOG IS AAN ONS!!
DA'S EEN GROVE VERGISSING ... BRIGAND!

EN ZITA... WAAROM GAAT DIE NIET MEE!?
VAN VEEL NUT KAN ZE ONS IN DE GEGEVEN OMSTANDIGHEDEN NIET ZIJN...
...EN ALS ZE HAAR "KUISE" NONNEKLEREN TERUG AANTREKT, IS ZE HIER VEILIG, ZELFS HAAR EERSTE LIEF ZOU HAAR NIET HERKENNEN!
EN ZEKER NIET IN 'T DONKER, HAHAHA!
EENS TEMEER AAN DE FRANSOZEN ONTSNAPT KAPITEIN!
EN NONKEL EENOOG IS AAN ONS!!
DA'S EEN GROVE VERGISSING ... BRIGAND!
HEC LEEMANS

Een voorbeeld van een hertekende plaat uit het album "De Meester der Broeders".

Kiekeboe is een kreatie van Robert Merhottein, een tekenaar die enkele jaren aan de Studio Vandersteen was verbonden en er na drie verhalen de serie Tits (vroeger Pats) op zijn eentje mocht maken. Toen hij in 1977 zijn eigen strip Kiekeboe lanceerde, bleef hij toch nog free-lance verbonden aan de Studio Vandersteen. Sedert het begin van dit jaar verschijnt Kiekeboe echter ook als gagstrip in Ons Volk/Chez Nous en Merhottein zag zich verplicht zijn werk voor de Studio te staken. In Kiekeboe is uiteraard de invloed van de leermeester nog duidelijk merkbaar. Dit kan men voornamelijk afleiden uit de verhaalstruktuur, de gags, de keuze en de handelingen van de personages. Zo sluit het eerste Kiekeboe-verhaal De Wollebollen helemaal aan bij Tits, een serie die zich tot de kleinere lezers en zelfs kleuters richt. Het is een sprookjesverhaal waarin de Wollebollen, kleine milieuvriendelijke wezentjes die de bossen zuiveren van alle afval, geterroriseerd worden door een als heks vermomde slechterik. Ook in het tweede verhaal behoudt Merhottein kontakt met het kinderpubliek, ook al worden er meer en meer knipoogjes naar de volwassenen gegeven. Zo is het

Atlantis-tema dat in De Duivelse Driehoek is verwerkt, een buitenkansje voor de SF-fan. Hij wordt er verwend met het fantastisch projekt van Timotheus Triangl, die een in de Atlantische Oceaan verzonken rijke Mayastad met een hydraulische krik naar de oppervlakte wil pompen om een zesde kontinent te vestigen. Allerhande interessante SF-ideetjes, die we hier niet kunnen vermelden, worden daarbij verwerkt. Toch bekruipt de volwassene bij het lezen van dit verhaal een gevoel van onbehagen, omdat de gebeurtenissen soms al te simplistisch worden verklaard. Zo kan deze ook moeilijk instemmen met het stompzinnig gedrag van bijvoorbeeld Romulus en Remus, twee slechterikken, een kleine dikke en een lange magere. Deze figuren beantwoorden overigens aan het kenmerkend humorprocédé van Vandersteen die de slechtheid van zijn personages een beetje wil relativeren door gebruik te maken van slapstick. De naïeve en dikwijls stereotiepe humor die louter op een kinderpubliek is gericht, spreekt de volwassene echter niet meer aan. In de recentere verhalen houdt Merhottein meer en meer rekening met de volwassen lezer. Deze kunnen bijvoorbeeld ook hun hartje ophalen aan De dorps-

tiran van Boeloe-Boeloe, een sublieme satire op het beleid van Amin Dada in Oeganda. Het probleem van het racisme wordt ook even in dit album aan de orde gesteld. Kiekeboe is geen racist, maar begint zich toch vragen te stellen wanneer blijkt dat zijn dochter omgang heeft met een neger, een beursstudent die een kamer huurt bij de Kiekeboes. Sommige stripkritici zijn geneigd Merhottein louter als een Vandersteen-epigoon af te schilderen. Zij vergeten dat hij met Kiekeboe nog alle richtingen uit kan en de mogelijkheid heeft de serie naar eigen goeddunken uit te bouwen. Ik ben ervan overtuigd dat hij met Kiekeboe nog bewust een pad bewandelt dat reeds door Vandersteen werd geëffend. In Kiekeboe legt hij overigens een gedegen vakmanschap aan de dag en bewijst voortdurend dat hij gemakkelijk op eigen benen kan staan. Merhottein bezit een bijzondere verbeeldingskracht en het talent om deze fantasie in stripbeelden om te zetten. In de tekenstijl, die Merhottein uiteraard ook op die van Vandersteen heeft geënt, valt meteen een persoonlijke inbreng op. Hij besteedt een bijzondere zorg aan de figuren. Deze bewegen zich in een typisch Vandersteen-decor, maar vanwege de nauwgezette afwerking en de krachtige lijnen heeft men, tenminste bij de zwart-wit afdruk, de indruk dat deze figuren er als het ware achteraf opgeplakt werden en dat er een zekere disharmonie tussen het decor en de figuren bestaat.

De figuren zelf ontleende Robert gedeeltelijk aan de poppenkreaties van zijn broer Walter, die onlangs het 20-jarig bestaan van zijn poppentheater vierde. De held is Kiekeboe, hoofd van een familie waarvan zijn vrouw Charlotte en de twee kinderen Fanny en Konstantinopel deel uitmaken. De zwaar besnorde doch vrij kale Kiekeboe is bediende, maar een knutselaar en avonturier. Hij leunt enigszins aan bij Lambiek, maar is niet zo verschrikkelijk onhandig en arrogant. Charlotte bekommert zich hoofdzakelijk om het huishouden en wordt, omdat zij toch maar tot last zou zijn, minder bij de avonturen betrokken. Fanny is de moderne tiener, die zich voor pop-muziek interesseert en geregeld met een vriendje optrekt. Zij is ook een toetje voor de mannelijke lezers die haar geregeld in bikini kunnen bewonderen. De kinderen van hun kant kunnen zich met de ongeveer vijf jaar oude Konstantinopel vereenzelvigen.

KIEKEBOE De schat van Mata Hari
Ondertussen is ons zaakje hier geregeld en hebben wij 'm gesmeerd!
Dat hebt u weer eens knap bedacht, meneer Tamme Toon.
Die kerels voeren iets in hun schild. Iets waar mijn ouwe lui meer over weten. Vermoedelijk in verband met dat schilderij van Mata Hari, want Wagersma is er ook bij...
Verdraaid! Die vissersloep is al vertrokken!
Er zit niets anders op! Ik ga die kerels achterna! En dan maar zien, wat er verder gebeurt!
FANNY VOLGT TAMME TOON EN BALTHAZAR DOOR HET VELD MET MENHIRS, TOT BIJ EEN OUD BRETOENS HUISJE...
Dus hier zou het moeten zijn... Laten we meteen binnen een kijkje nemen!
43

Titels Bakelandt.
In het Laatste Nieuws vanaf 20 oktober 1975.
1. De Bloedwet. 2. Het goud van de Consul. 3. De gevangene van Wijnendale. 4. De IJzeren Hertog. 5. De Meester der Broeders. 6. Het Beest van Gits. 7. Het verraad van de Repensnijder. 8. De hel van de Moeren. 9. De schat der Teuten. 10. Met geheime opdracht. 11. Het Beleg van Nieuwpoort. 12. De huilende doder. 13. De geest van de Bokkerijder.

Titels Kiekeboe.
In Het Laatste Nieuws vanaf 15 februari 1977.
1. De Wollebollen. 2. De Duivelse Driehoek. 3. De dorpstiran van Boeloe-Boeloe. 4. De onthoofde sfinx. 5. Tegen de sterren op. 6. Kiekeboe in Carré. 7. De schat van Mata Hari. 8. De haartisten.

Op dit ogenblik zijn de vier eerste verhalen van zowel Bakelandt als Kiekeboe in album verschenen. Om het half jaar zullen telkens twee nieuwe titels worden uitgebracht. Vermelden we tenslotte nog dat een beetje kleingeld al voldoende is om een album aan te schaffen : 39.-fr. of ongeveer 3 gld.

J. SMET.

A COLORIER - TE KLEUREN

LIJST VAN DE NOG BESCHIKBARE UITGAVEN
VAN BRABANTIA NOSTRA.

CISO - ALBUMS.

Ciso 1	W.Vandersteen	Marscommando's op Aarde/Het Verzonken Rijk	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 2	W.Vandersteen	Het Veenspook/De Weerwolf	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 3	W.Vandersteen	Het Rode Masker/Het Gouden Masker	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 4	Marc Sleen	De Man met het Gouden Hoofd	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 7	W.Vandersteen	Suske en Wiske : Het Vliegende Hart	ƒ 3,40/Bfrs 45
Ciso 8	Bob de Moor	De Kerels van Vlaanderen	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 10	Sirius	De Blauwe Sperwer en de Farao van de Grotten	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 11	Ryssack	Petrus Kwispedol	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 12	J.Laudy	Hassan en Kaddour : De Heksentoer/Majoor Redst.	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 13	Bob de Moor	De Leeuw van Vlaanderen	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 14	Bert Bus	Olaf Noord reist in de Tijd	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 15	W.Vandersteen	Ridder Gloriant /De Staalblauwe Boeddha	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 16	G.Timmermans	Fideel,de Fluwelen Ridder	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 17	Charlier/Hubinon	De Buck Danny Story	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 18	Bob de Moor	Cori,Onder de Vlag der Compagnie	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 19	M.Moniquet	5 verhalen Jan van Vlaanderen	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 20	J.Laudy	Hassan en Kaddour,Soldaten van Napoleon	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 21	F.Funke	De Strijd om Krugers Millioenen	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 22	F.Craenhals	Primus en Musje in S.O.S.17	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 23	Fromanteau	Wrill de Vos	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 24	Siegel/Schuster	Superman	ƒ 4,95/Bfrs 69
Ciso 25	Vandersteen	De geschiedenis van Sleenovia	ƒ 4,95/Bfrs 69

STRIPGIDS.

4.P.Wijn ; Pip-International ; W.Vandersteen.	ƒ 4,95/Bfrs 69
5.J.Nijs ; Basil Wolverton ; Jommeke gags.	ƒ 4,95/Bfrs 69
6.Story-bibliografie ; Robert & Bertrand.	ƒ 4,95/Bfrs 69
7.R.Goossens ;G.Crépax ; Toonder ; F.Craenhals.	ƒ 4,95/Bfrs 69
8.K.Verschuere ; M.Sleen ;U.Egmond ;J.de Moor ; Prof.Zonnebloem ; Italiaanse sex-pockets.	ƒ 4,95/Bfrs 69
9.W.Vandersteen ; Bizarre strips ; Ton van Tast ; Pep-bibliografie ; Little Annie Fanny.	ƒ 4,95/Bfrs 69
10.Kuifje-index ; Pep-bibliografie ; F.Masereel ; F.Craenhals ; Laurel & Hardy ; Mickey Mouse ; Fouten in strips.	ƒ 4,95/Bfrs 69
11.Studio Vandersteen ; De Blauwe Reeks ; Suske & Wiske gags ; Swat ; Kuifje-index.	ƒ 4,95/Bfrs 69
12.Hans Borrebach ; Björn Karlström ; Fouten in strips ; Kuifje-index ; Dotty Wervelwind ; Frank Moore.	ƒ 4,95 /Bfrs 69
13.Frank Moore ; Suske & Wiske-gags ; Dotty Wervelwind ; Tsjoem.	ƒ 7,00/Bfrs 100
13 A.Aanleiding tot den Engelsch-Transvaalschen Oorlog.	ƒ 7,00/Bfrs 100
14.K.Biddeloo ; Persiflage De Rode Ridder ; Hergé ; Kuifje-index ; W.Vandersteen ; Ciso-bibliografie ; Fouten in strips ; Dotty Wervelwind.	ƒ 7,00/Bfrs 100
15.Buth ; Thomas Pips ; Kuifje-index ; Fouten in strips ; Dotty Wervelwind ; M.Sleen.	ƒ 7,00/Bfrs 100
16.Kapoentje-bibliografie ; M.Sleen ; Kuifje-bibliografie ; Bakelandt ; D.Jansens ; H.Leemans.	ƒ 7,00/Bfrs 100
17-18.Ercola ; Kuifje.	ƒ 14,00/Bfrs 200
19.De avonturen van Marc Sleen.	ƒ 7,00/Bfrs 100

QUARTO.

1.Bob de Moor	Sterke Jan	ƒ 3,50/Bfrs 50
2.Lundval/Horvat	Terug naar Moeder Aarde	ƒ 3,50/Bfrs 50
3.W.Vandersteen	Suske & Wiske-gags	ƒ 3,50/Bfrs 50

KRAAIENHOVE.

1.Willy Lohman	3 verhalen.De Macht van Gog,De Kruidendokter, De McAberexpeditie.	ƒ 4,50/Bfrs 69
2.Willy Lohman	3 verhalen.De Kroonjuwelen,De Afvalvreters, Het Urtonium.	ƒ 4,50/Bfrs 69
3.Willy Lohman	5 verhalen. Een Blik Terug,De Moerasgeest, De Familie Vloek,De dynamozaak,Het Grijze Verleden.	ƒ 4,50/Bfrs 69

KLUDDE-REEKS.

Voor de Science Fiction liefhebbers brengen wij een reeks uitgaven in boekvorm.

1. Hendrik Conscience	Graaf Hugo van Craenhove	ƒ 3,50/Bfrs 50
2. John Flanders	Het Slapende Dal	ƒ 3,50/Bfrs 50
3. Div. auteurs	De Toekomst en de Angst (Vlaamse SF)	ƒ 6,95/Bfrs 100
4. A.E.v.Vogt	Slan (Tijdschrift versie)	ƒ 6,95/Bfrs 100
5. Henri Vernes	10.000 jaar na het Atoom	ƒ 6,95/Bfrs 100
6. R.W. Chambers	De Koning in 't Geel	ƒ 14,95/Bfrs 225
7. M.J. Ruyffelaert	Angst, mijn spiegelbeeld	ƒ 14,95/Bfrs 225
8. Rico Bulthuis	Nocturne der Zeven Spinnen	ƒ 14,95/Bfrs 225
9. William H. Hodgson	Carnacki, de Spokenjager	ƒ 14,95/Bfrs 225
10. J. Raasveld	Het Menselijke Monster	ƒ 14,95/Bfrs 225
11. S. Lundvall	King Kong Blues	ƒ 14,95/Bfrs 225
12. Donald A. Wollheim	Het Science Fiction Universum	ƒ 14,95/Bfrs 225

SPECIALE AANBIEDINGEN VOOR CISO-ABONNEES.

Arman & Ilva. Deel I. ƒ 29,75/Bfrs 450
Abonnees ƒ 24,75/Bfrs 375
Het Beeldverhaal in Vlaanderen. ƒ 49,75.
Abonnees ƒ 35,00/Bfrs. 550
Beeldspraak. ƒ 29,75/Bfrs 450
Abonnees ƒ 24,75/Bfrs 375

ABONNEMENT.

De abonnee ontvangt jaarlijks 4 CISO-ALBUMS en 4 STRIPGIDSEN en krijgt vermindering op de speciale aanbiedingen.
Het abonnementsgeld voor 1979 is vastgesteld op 45,- gulden of 625,- BF.

OPMERKING.

Het bestellen van losse nummers kan geschieden door storting van het verschuldigde bedrag verhoogd met ƒ 2,50 of 50,-Bfrs voor porto- en administratiekosten op een der rekeningen. Bij de speciale aanbiedingen en het abonnement zijn deze kosten reeds bij de prijs inbegrepen.

HOE BETALEN ?

Giro 1412138 van C. Coenders, Vogelenzanglaan 3, Breda, of Ned. AMRO bank Ginneken, rek. 440735408 tgv. C. Coenders, Vogelenzanglaan 3, Breda. Ned.
Voor België :
Generale Bankmaatschappij 2300 Turnhout. rek. 230-0025263 -63 tnv C. Coenders, Vogelenzanglaan 3, Breda. Nederland.
Of : via de postrekening 15759 van de Generale Bankmaatschappij t.g.v. de rek. 230-0025263-63.

EEN BELANGRIJK VOORDEEL VAN 25,— GULDEN OF 450,— BF. VOOR DE ABONNE'S VAN STRIPGIDS

De map met 25 unieke pentekeningen van DE ROSSE, de belangrijkste *Ercola*-tekenaar, een poëtisch stripverhaal op groot posterformaat, kostbaar papier en in een beperkte oplage van 500 ex. gedrukt, voor slechts 60,— Gulden of 850,— BF.
Niet-abonné's betalen 85,— Gulden of 1300,— BF.
(In deze prijzen zijn de porto- en bankkosten reeds verrekend).

Maak snel gebruik van dit unieke aanbod want de voorraad is beperkt en de serie zal niet worden herdrukt.

Rekeningnummers:

Nederland:
Giro 1412138 van C. Coenders, Vogelenzanglaan 3, Breda.
Ned. AMRO-bank Ginneken, rek. nr. 440735408 tgv C. Coenders, Vogelenzanglaan 3, Breda.

België:
PCR 15759 van Generale Bankmaatschappij, 2300 Turnhout, ten gunste van rek. 230-0025263-63 tnv C. Coenders, Vogelenzanglaan 3, Breda (Nederland).